

Mei-inoar trochpakke IV

BEGROTING 2022

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1 BEGROTING	4
1.1 Inleiding	4
1.2 Leeswijzer.....	5
1.3 2022 in vogelvlucht.....	6
1.3.1 Begroting in beeld	7
1.3.2 Ontwikkelingen in beleid.....	10
2 BESLUITVORMING	24
3 BELEIDSBEGROTING	25
3.1 Programmaplan	26
0. Bestuur en ondersteuning	27
1. Veiligheid.....	32
2. Verkeer, vervoer en waterstaat.....	36
3. Economie.....	39
4. Onderwijs	42
5. Sport, cultuur en recreatie	44
6. Sociaal domein	49
7. Volksgezondheid en milieu	58
8. Volkshuisvesting, RO en stedelijke vernieuwing.....	62
Overhead	66
3.2 Paragrafen	72
3.2.1 Lokale heffingen.....	73
3.2.2 Weerstandsvermogen c.a.	81
3.2.3 Onderhoud kapitaalgoederen	90
3.2.4 Financiering.....	95
3.2.5 Bedrijfsvoering.....	98
3.2.6 Verbonden partijen	100
3.2.7 Grondbeleid	116
4 FINANCIËLE BEGROTING.....	119
4.1 Overzicht baten en lasten	120
4.1.1 Meerjarenbegroting.....	120
4.1.2 Toelichting.....	122
4.1.3 Baten en lasten per taakveld	128
4.2 Uiteenzetting financiële positie en toelichting	132
4.2.1 EMU-saldo	132
4.2.2 Investerings.....	133
4.2.3 Financiering	134
4.2.4 Reserves	134
4.2.5 Voorzieningen	134

4.3 Meerjarenbalans.....135

1 BEGROTING

1.1 Inleiding

Deze begroting 2022 – 2025 is de laatste in deze raadsperiode. Het is een begroting die, met uitzondering van 2023, elk jaar een positief rekeningsaldo laat zien. Dat geeft de nieuwe raad en het volgende college voldoende aanknopingspunten om met een gezonde financiële positie de uitdagingen voor de komende jaren aan te gaan.

Corona houdt ons land bij het opstellen van deze begroting nog steeds in de greep. Gelukkig wel steeds minder. We zien in de maatregelen steeds meer versoepelingen. Daar kijken we allemaal naar uit. Toch zullen de gevolgen voor onze inwoners en de organisatie de komende periode nog steeds merkbaar zijn.

Het rijk neemt haar verantwoordelijkheid voor de jeugdzorg nog steeds niet. Ondanks een glasheldere uitspraak van de arbitragecommissie is er slechts voor 2022 extra geld beschikbaar gesteld. Gelukkig geeft de provincie ons toestemming vooruitlopend op een structurele oplossing 75% van de te verwachten gelden voor 2023 en verder alvast op te nemen in de begroting. Tegelijkertijd is er rekening gehouden met de te verwachten ontwikkelingen in het sociaal domein. Voor de aanzuigende werking die het abonnementstarief in de WMO veroorzaakt is echter nog geen goede oplossing gekomen. Het pakket ombuigingen uit de begroting van 2021 werkt vanaf 2022 in toenemende mate door in de saldo's van de begrotingen.

In de kadernota is een aantal bezuinigingen teruggedraaid of enigszins verzacht. Gelukkig is er ruimte om dit binnen de nagenoeg sluitende begroting op te vangen. Verdere bezuinigingen zijn op dit moment niet nodig.

Door de samen de trap op en samen de trap af methodiek valt de septembercirculaire dit jaar positief uit. Dankzij de hogere rijksuitgaven volgt een hogere uitkering voor de gemeenten. Veel onrust is er over de herverdeling van het gemeentefonds. In de eerste voorstellen is de herverdeling erg ongunstig voor Achtkarspelen. We hebben het effect van de korting voor de komende jaren zichtbaar gemaakt in het vogelvlucht overzicht. Achtkarspelen voert samen met andere getroffen gemeenten een stevige lobby om dit onheil te voorkomen.

In deze programmabegroting wordt in de algemene hoofdstukken het beleid en de financiële middelen die daarbij horen op hoofdlijnen gepresenteerd. De verdere uitwerking vindt plaats in de programma's.

Namens het college wens ik u veel leesplezier met deze begroting.

Buitenpost, 12 oktober 2021

Het college van burgemeester en wethouders van Achtkarspelen

Harjan Bruining,
Wethouder Financiën

1.2 Leeswijzer

Op hoofdlijn is de programmabegroting als volgt opgebouwd:

BEGROTING IN ÉÉN OOGOPSLAG

Dit is het vrije en daardoor meest toegankelijke deel. U vindt hierin de inleiding, de kaders en een overzicht van de huidige begroting ten opzichte van de vorige begroting.

BESLUITVORMING

Hierin staat concreet waarover u als raad een besluit neemt.

BELEIDSBEGROTING

De indeling hiervan is wettelijk verplicht en bevat o.a.

- Programmaplan
De programma's bestaan uit een aantal vaste onderdelen:
 - o inhoudelijk, met daarin een korte beschrijving van het programma, de voorstellen uit de Kadernota en hoe die een plek hebben gekregen in deze begroting.
 - o beleidsindicatoren die verplicht zijn op grond van de BBV.
 - o financieel, de lasten en baten per programma inclusief een verklaring van de verschillen ten opzichte van de vorige begroting.
 - o verbonden partijen.
- Paragrafen
De paragrafen zijn in feite een dwarsdoorsnede uit de programma's. Naast de programma's moeten gemeenten minimaal zeven programma overstijgende paragrafen in de begroting opnemen. In de paragrafen staat belangrijke informatie voor raadsleden om inzicht te bieden in de financiële positie van de gemeente, de beheersmatige kanten daarvan en de risico's.

FINANCIËLE BEGROTING

Dit is een financiële samenvatting van de baten en lasten vanuit de programma's. Ook wordt hier een prognose van de balans over de volgende vier jaren gepresenteerd.

1.3 2022 in vogelvlucht

1.3.1 Begroting in beeld

OM TE BEGINNEN

De gemeente Achtkarspelen wordt gekenmerkt door rust en ruimte. Het prachtige coulissenlandschap vormt een belangrijk onderdeel van de natuur in de gemeente. De dorpen Buitenpost en Surhuisterveen hebben uitstekende voorzieningen voor wonen, werken, winkelen, onderwijs en sport. Voor Buitenpost met haar gunstige ligging aan het spoor liggen steden zoals Leeuwarden en Groningen binnen handbereik. Surhuisterveen heeft met haar gunstige ligging ten opzichte van de A7 een prima uitgangspositie voor economische bedrijvigheid. De overige dorpen liggen verspreid in de gemeente, omgeven door gebieden met land- en akkerbouw.

De gemeente Achtkarspelen werkt nauw samen met haar buurgemeente Tytsjerksteradiel. Veel van ons beleid wordt vanuit die samenwerking uitgevoerd binnen de Werkmaatschappij 8KTD. Deze krijgt daar elk jaar een specifieke opdracht voor. Om de opdracht uit te kunnen voeren verstrekt de gemeente een bijdrage aan de Werkmaatschappij. De Werkmaatschappij heeft een eigen begroting en legt zelfstandig verantwoording af. Vanuit gezamenlijke kracht zetten de medewerkers zich elke dag weer met hart en ziel in voor de inwoners.

PROGRAMMA'S EN TAAKVELDEN

De begroting van onze gemeente is verdeeld in programma's en daaronder liggende taakvelden. De indeling in programma's en taakvelden is verplicht gesteld in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

in de programma's vertellen we wat we willen bereiken en wat dat mag kosten.

We hebben de **uitgaven** verdeeld in drie aandachtsgebieden:

- Wonen en werken
- Samenleving
- Bestuur en dienstverlening

De **inkomsten** zijn verdeeld in

- wat we van het Rijk ontvangen
- alle overige inkomsten uit lokale heffingen en andere inkomstenbronnen

BEGROTING 2022 IN ÉÉN OOGOPSLAG

Deze begroting geeft u in één oogopslag informatie over de inkomsten en uitgaven in 2022 van de gemeente Achtkarspelen (bedragen x € 1.000).

UITGAVEN

87.845

Bestuur en dienstverlening

14.291

Bestuur en ondersteuning

14.291

Samenleving

65.020

Onderwijs

3.660

Sociaal Domein

44.615

Sport, cultuur en recreatie

6.649

Veiligheid

2.202

Volksgezondheid en milieu

7.894

Begroting 2022-2025

Wonen en werken	8.534
Economie	654
Verkeer, vervoer en waterstaat	5.477
Volkshuisvesting, RO en stedelijke vern.	2.403
INKOMSTEN	88.068
Lokale heffingen en overige inkomstenbronnen	31.345
Ontvangen wij van het rijk	56.723
RESULTAAT	223

BALANS

De balans is het overzicht van alle bezittingen en schulden op een bepaald moment. Deze momentopname laat zien hoe de organisatie er financieel voor staat. De balans bestaat uit twee delen.

De twee zijdes van de Balans

Op de linkerkant van de balans zijn de bezittingen te vinden. Aan de rechterkant van de balans staan de schulden. Het verschil tussen bezittingen en schulden is het eigen vermogen.

De balans is in evenwicht

De balans laat eigenlijk zien hoe de bezittingen (de linkerkant) worden gefinancierd (de rechterkant). Een belangrijk kenmerk van de balans is dus dat de twee zijdes van de balans altijd aan elkaar gelijk zijn, vandaar de naam.

Balans per 1 januari 2022 (x € 1.000)

BEZITTINGEN	
Bezittingen	85.190
Voorraden, geld en vorderingen	15.439
TOTAAL	100.629

SCHULDEN	
Eigen vermogen	19.441
Schulden	81.188
TOTAAL	100.629

1.3.2 Ontwikkelingen in beleid

Algemene ontwikkelingen

Uitgangspunten begroting 2022-2025

De Kadernota 2022 - 2025 zoals die op 2 juli jl. met uw raad is besproken, is richtinggevend voor de voorbereiding van deze programmabegroting. De tijd heeft echter niet stilgestaan tussen het bespreken van de Kadernota en het moment van samenstellen van deze begroting. De tussentijdse ontwikkelingen worden in deze paragraaf nader toegelicht.

Om in aanmerking te komen voor preventief toezicht behoort de begroting *structureel en reëel* in evenwicht zijn.

Bij de begrotingsopstelling van 2022-2025 wordt uitgegaan van het bestaand beleid zoals geformuleerd in de (meerjaren)begroting 2021-2024 en de Kadernota 2022-2025. Daar waar nodig vinden bijstellingen plaats op grond van volumeaanpassingen in relatie tot de autonome ontwikkelingen van onze gemeente. Het kan dan gaan om aanpassingen aan zowel de uitgaven- als aan de inkomstenkant. In de begroting vindt actualisatie plaats van het prijspeil. Dit alles mede gebaseerd op de eerder in dit jaar op de Lijst Ingekomen Stukken (LIS) geplaatste uitgangspunten voor de begroting 2022-2025.

De (meerjaren)begroting 2022-2025 wordt uitgedrukt in verwachte prijzen van 2022. Dit betekent dat we voor de jaren 2023 en verder uitgaan van een constant loon- en prijsniveau voor zowel de uitgaven als inkomsten.

Bij de samenstelling van de meerjarenraming is uitgegaan van de begroting 2022. De ramingen zijn vervolgens doorgetrokken naar de jaren 2023, 2024 en 2025. De becijferingen kunnen voor een deel worden beschouwd als extrapolatie van de ramingen van de primitieve begroting, waarbij rekening is gehouden met:

- stijging van inkomsten, zoals uit belastingopbrengsten
- ontwikkelingen algemene uitkering gemeentefonds
- ontwikkeling van de boekwaarden van de investeringen.

Uitkomst begroting 2022-2025

Rekening houdend met de bovenvermelde uitgangspunten is de uitkomst van de begroting en de meerjarenraming zoals is weergegeven in de navolgende tabel. Onder het begrotingssaldo is hierbij in 'potlood' het effect weergegeven van de omstreden voorgenomen herijking gemeentefonds op basis van de huidige stand van zaken.

Begroting 2022-2025

Bedragen x € 1.000	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Saldo jaren 2022-2025 uit begroting 2021	391	388	1.939	1.646
Kadernota 2022-2025				
- Ontwikkelingen inkomsten Gemeentefonds (mei)	-136	-492	-699	-249
- Ontwikkelingen in bestaand beleid	-490	-490	-490	-490
- Ontwikkelingen nieuw of gewijzigd beleid	-657	-673	-668	-668
Saldo Begroting 2022-2025 na Kadernota	-892	-1.267	82	239
Ontwikkelingen na vaststelling Kadernota				
Kostenontwikkeling Jeugdzorg	-1.474	-1.325	-1.242	-1.143
AU, afspraken rijk en IP over stelpost jeugd	3.028	1.989	1.840	1.656
<i>Bezuinigingen/ombuigingen</i>				
Actualisering ombuigingen	64	66	79	214
<i>Moties</i>				
P5-M1 - Gem. Monumentenbelied	-60			
P8-M3 - Investeren in ontwikkeling Achtkarspelen	-10			
P2-M3 - Herinrichting c.q. Groningerstraat Surhuisterveen	0	-11	-11	-11
<i>Overige ontwikkelingen</i>				
Actualisering kapitaallasten	-90	-67	-113	-21
Actualisering bijdrage WM	-118	-114	361	361
Actualisatie Afval	-90	-13	-13	-13
Actualisatie Riolering	-111	-151	-87	-34
Actualisatie raming voorzieningen 18+	-90	-90	-90	-90
Actualisatie leges burgerzaken	-40	-40	-40	-40
Indexering en budgetbijstellingen	362	386	389	390
Bouwgrond exploitaties	-372	-64	-66	-66
Onderhoud gebouwen (MJOP)	-110	-122	-88	-78
Onderhoud gebouwen (MJOP) Kruidhof	36			
Aanpassen SPUK-bijdrage	110	110	110	110
Raad 22-4, FUMO begroting 2022	-40	-40	-40	-40
Digitaal Systeem Omgevingswet, DSO			-66	-66
Ontwikkeling inkomsten Gemeentefonds (september)	152	293	289	396
Overige ontwikkelingen (< € 25.000, 2022)	-32	73	107	134
Saldo Begroting 2022-2025	223	-386	1.403	1.900
Effecten herijking gemeentefonds, prognose o.b.v. €0; €15; €30; €45	0	-419	-837	-1.256

Incidentele baten en lasten

Om vast te kunnen stellen dat er sprake is van een structureel begrotingsevenwicht is het van belang dat inzicht bestaat in welke geraamde baten en lasten incidenteel zijn en welke structureel. Op grond van artikel 19 BBV moeten de incidentele baten en lasten limitatief per programma en meerjarig inzichtelijk worden gemaakt. Zie hiervoor het verplichte overzicht op bladzijde 121 in deze begroting.

Begroting 2022-2025

Bedragen x € 1.000	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Saldo van baten en lasten	-1.663	-1.566	934	1.575
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	1.886	1.180	535	325
Begrotingsresultaat	223	-386	1.469	1.900
Waarvan incidenteel baten en lasten (saldo)	-386	-237	-39	-23
Structureel begrotingssaldo (reëel/materieel evenwicht)	-163	-623	1.430	1.877

Met de uitkomst van deze begroting voldoen wij aan de toetsingscriteria van de provincie voor de meerjarenbegroting, die structureel reëel (materieel) in evenwicht dient te zijn.

Nieuw beleid

De nieuwe beleidswensen zijn geïntegreerd in de begroting en de besluitvorming hierover is tegelijk met de vaststelling van de begroting. Voor een toelichting verwijzen we u naar de programma's.

Ombuigingen

In de begroting 2021-2024 zijn financiële taakstellingen opgenomen. Dit was nodig om op termijn een gezond financieel perspectief te bereiken. In lijn met de besluitvorming daarover maken deze taakstellingen deel uit van de begroting 2022-2025. Periodiek wordt beoordeeld in hoeverre de begrote taakstelling tijdig en volledig gerealiseerd wordt. Uitgangspunt bij de verantwoording op de voortgang daarbij is dat ombuigingen conform planning worden gerealiseerd. Uit inventarisatie van de realisatie ombuigingen is gebleken dat een aantal ombuigingen niet conform de planning gerealiseerd kunnen worden of waar heroverweging danwel alternatieve invulling heeft plaatsgevonden:

Intensivering samenwerking op één locatie

Met het intensiveren van de samenwerking streven we naar een effectievere en efficiëntere bedrijfsvoering en optimale dienstverlening aan onze inwoners en ondernemers tegen lagere kosten. Eén van de mogelijkheden is het intensiveren van de samenwerking op één locatie (één gemeentehuis). Bij de begrotingsbehandeling 2021-2024 is besloten het effect hiervan nadere invulling te geven met een ombuiging van € 225.000 per jaar ingaande 2022. De realisatie van de ombuiging is afhankelijk van (politieke) keuzes. Vooralsnog is er geen zicht op realisatie van deze ombuiging. Als onderdeel van de wijzigingen in bestaand beleid is er in de Kadernota op geanticipeerd deze ombuiging te laten vervallen. Dit is financieel verwerkt in deze begroting.

Cultuurcentrum De Wâldsang

Bij de behandeling van de begroting 2021-2024 is dit subsidiebudget geschrapt. Tegelijkertijd heeft de raad een motie aangenomen om nader onderzoek te doen om het muziekonderwijs veilig te stellen. Dit heeft geleid tot heroverweging van de ombuiging waarbij de financiering opnieuw is opgenomen in de Kadernota 2022-2025 (€ 288.000). Dit is financieel verwerkt in deze begroting.

Beurtschip (lasopleiding) en Spitkeet

Bij de Kadernota 2022-2025 is aangegeven dat dit niet kon worden ondergebracht in de regionale samenwerking rondom de Versnellingsagenda. Via de Kadernota is voorgesteld om voor het project Beurtschip nog twee jaar door te gaan (€ 144.000). Dit is financieel verwerkt in deze begroting. Het project Spitkeet komt conform eerdere besluitvorming te vervallen. In lijn met de ingediende motie zullen eventuele kosten in verband met afronding van het project via een begrotingswijziging worden verwerkt.

Verrekening bezuiniging team Vergunningen Bijzondere wetten i.v.m. extra legesopbrengsten

Uit onderzoek naar de kostendekkendheid van de leges blijkt dat de bestede tijd aan het opmaken van drank en horeca vergunningen en evenementen vergunningen lang niet in rekening worden gebracht. Het voorstel is om op 'getrapte wijze' toe te werken naar kostendekkende tarieven. Dit past binnen de opdracht van de taakstellingsvoorstellen uit 2020. Hiermee is een aanzienlijke meeropbrengst leges realiseerbaar. Tegelijkertijd blijkt nu - in tegenstelling tot onze eerdere inschatting - dat er geen ruimte meer is om binnen het beleid op dit onderdeel besparingen te realiseren. De taakstelling kan echter toch worden gerealiseerd omdat de meeropbrengst vanuit de leges de taakstelling op formatie ruim overtreft.

Risicomanagement

Verschuiven rechtmatigheidsverantwoording naar 2022

Als gevolg van landelijke politieke keuzes is de voortaan door het college af te geven rechtmatigheidsverantwoording verschoven van 2021 naar 2022. De basis voor de (vooreerst financiële) rechtmatigheidsverantwoording wordt gevormd door uit te voeren Verbijzonderde Interne Controles (VIC) op basis van het normenkader en het Controleprotocol 2021-2024. Vanuit een gefaseerde aanpak moet dit uiteindelijk leiden tot een bredere 'In Control Statement' gericht op verantwoording vanuit de totale bedrijfsvoering.

Aandacht voor frauderisicofactoren en cybersecurity

Vanaf het verslagjaar 2022 zal vanuit de accountantscontrole specifieke aandacht zijn voor fraude en integriteit en de beheersing van daarvan afgeleide risico's. Hierbij te denken aan beleid t.a.v. misbruik en oneigenlijk gebruik, integriteitsrichtlijnen, screeningsvereisten medewerkers en partijen en cybersecurity.

Herijking gemeentefonds

Begin dit jaar zijn de eerste resultaten bekend geworden en was er sprake van een sterk negatief verdeel effect voor onze gemeente. Eind maart is de raad nader geïnformeerd over de wijze waarop de lobby vorm heeft gekregen. Er is daarbij sprake van een bestuurlijke kerngroep waarin wethouder Mevrouw Willemsma (Tytsjerksteradiel) vertegenwoordigd is. Vanuit de werkmaatschappij 8KTD vindt de ambtelijke ondersteuning plaats. Als gemeente zitten we daarmee dicht op de lobby.

Naar aanleiding van de kritiek van ons, VFG/VGG, ROB en andere gemeenten op het 1e voorstel is er in juli een aangepast voorstel gekomen. De doorrekening van dit aangepaste model van 2017 naar 2019 heeft tot een nadelige herverdeling geleid van € 84 per inwoner (voorlopig gemaximeerd op € 60). Voor Achtkarspelen en een aantal Groningse gemeenten zijn er stevige negatieve herverdeeleffecten. Dit lijkt lastig uitlegbaar en ook de grote fluctuaties tussen de verschillende modellen, die dit jaar zijn verschenen roepen veel vragen op over de toepasbaarheid en aansluiting op de werkelijkheid. Een stevige inzet op de lobby blijft daarom onverminderd van belang. De verwachting is dat het nieuwe advies van de ROB op 19 oktober komt en dat daarna in de VNG consultatie plaatsvindt. Daarna volgt een kabinetsbesluit. Het nadelige effect zal gefaseerd over vier jaar worden ingevoerd (2022 €0; 2023 €15; 2024 €30; 2025 €45; 2026 €60).

Afspraken tussen het Rijk, IPO en VNG over stelpost Jeugd

Op 2 juni 2021 zijn er afspraken gemaakt tussen het rijk en de VNG over een Hervormingsagenda voor het Jeugdstelsel. Deze afspraken volgen op de arbitrageuitspraak van de Commissie van Wijzen. Als onderdeel van de afspraken komt er voor het jaar 2022 een bedrag van € 1.319 miljoen extra beschikbaar, bovenop de eerder toegezegd € 300 miljoen.

Omdat de structurele bekostiging vanaf 2023 is overgelaten aan een nieuw kabinet is vanuit de VNG aangedrongen dat gemeenten in hun meerjarenbegroting wel alvast rekening kunnen houden met de extra structurele middelen vooruitlopend op de definitieve besluitvorming door het kabinet.

In gezamenlijkheid met het rijk en IPO (Interprovinciaal Overleg) zijn hier nu afspraken voor gemaakt. Daarmee is ook invulling gegeven aan de motie Krimpenerwaard die op de Algemene Ledenvergadering van de VNG van 16 juni is aangenomen en die oproep nadere afspraken te maken op dit punt.

Richtlijn voor begrotingsproces en provinciaal toezicht

De stelpost zegt op geen enkele manier iets over de hoeveelheid middelen die gemeenten nodig hebben om taken goed te kunnen uitvoeren. Dat verklaart ook het uitgangspunt om, in het kader van behoedzaamheid, 75% van de bedragen te hanteren voor de omvang van de stelpost.

Echter met deze stelpost kunnen gemeenten de structurele lasten Jeugdzorg bekostigen. Hiermee zien de provinciaal toezichthouders de middelen geraamd op de stelpost dus ook als een structureel dekkingsmiddel. Opname van de stelpost zal bij de beoordeling van de komende begrotingen niet leiden tot een correctie op het begrotingssaldo door de provinciaal toezichthouder. Dit betekent dat bij een begroting 2022, die met inbegrip van de stelpost van 75%, een structureel en reëel evenwicht vertoont, preventief toezicht niet aan de orde zal zijn. Mocht er na verwerking van de stelpost onverhoopt toch een tekortbegroting ontstaan, dan blijft de Gemeentewet c.q. het Gemeenschappelijk Toezichtkader 2020 onverkort van kracht.

De afspraken dienen dus op dit moment enkel om het begrotingsproces van gemeenten voor 2022 e.v. te faciliteren. De afspraken maken het tevens mogelijk voor de provinciaal toezichthouders om met de op te nemen stelposten op een eenduidige wijze om te gaan.

Partijen erkennen ook de noodzaak om op de korte termijn bezuinigingen te voorkomen bij gemeenten die zuiver voortvloeien uit de onbekendheid met het nog nader te bepalen toekomstige bekostigingsniveau van de jeugdzorg.

Arbitrage-uitspraak blijft basis voor structurele bekostiging

De VNG blijft er onverkort vanuit gaan dat het kabinet de uitspraak van de Commissie van Wijzen integraal overneemt. Dat is ook voorwaardelijk gemaakt door de VNG in de afspraken van 2 juni over de Hervormingsagenda. In de aanvullende afspraken die nu zijn gemaakt over de stelpost is daarom ook nog een keer expliciet vastgelegd dat de afspraken die hierover zijn gemaakt op 2 juli onverminderd van kracht blijven.

Verwerking in Begroting 2022-2025

Bovenstaande afspraak is als volgt in onze begroting verwerkt.

Bedragen x € 1 mln	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Basis landelijk	1.828	1.828	1.828	1.828
Dossiers met overeenstemming	-214	-377	-463	-570
Dossier zonder overeenstemming	-	pm	pm	pm
Inkomensafhankelijke ouderbijdrage	-	pm	pm	pm
Verwerkt voorschot eigen begroting	-300	-300	-300	-300
Totaal	1.314	1.151	1.065	958
Maximum scenario Achtkarspelen	3.027.665	2.652.087	2.453.929	2.207.384
75% regeling: 8K vanaf 2023	3.027.665	1.989.065	1.840.447	1.655.538

Rijksbegroting 2022

Op 21 september jl. is op Prinsjesdag de Rijksbegroting 2022 gepubliceerd. Prinsjesdag 2021 laat zien dat het kabinet heeft geluisterd naar de zorgen van gemeenten. Ook in 2022 wordt de opschalingskorting bevroren en blijft dit op € 300 miljoen (en loopt niet op naar € 570 miljoen). Een goede ontwikkeling, maar het standpunt van de VNG is dat de volledige opschalingskorting van tafel moet. Het vervallen van deze korting levert onze gemeente voor de jaren 2022 t/m 2025 een voordelige ontwikkeling op in de Algemene Uitkering van ruim € 400.000 tot ruim € 1.000.000.

Voor de tekorten jeugdzorg gaat er € 1,6 miljard euro naar gemeenten in 2022, terwijl voor de jaren 2023 en verder afspraken zijn gemaakt over de stelpost tussen het Rijk, IPO en VNG. Daarnaast krijgen gemeenten € 70 miljoen voor de energietransitie.

Belangrijk is dat er in de formatie nog goede afspraken worden gemaakt over een oplossing van de structurele financiële problemen van gemeenten.

De VNG wil graag dat er ook voor lokale partijen ondersteuning komt. Dat betekent dat, naast de € 25 miljoen die beschikbaar is gesteld voor landelijke politieke partijen, er € 10 miljoen beschikbaar gesteld zou moeten worden voor lokale politieke afdelingen en partijen. Met de gemeenteraadsverkiezingen in 2022 op komst is dit hét moment om de financiering gelijk te trekken.

Verder wil de VNG graag een oplossing voor aanzuigende werking van het abonnementstarief. Voor de grote uitdagingen waar gemeenten voor staan, moeten nog goede financiële afspraken maken. Denk aan de uitvoering van het Klimaatakkoord, de woningtekorten en thema's zoals regionale economie en digitalisering. Daarom is het wenselijk dat er snel een nieuw kabinet komt waarmee we afspraken kunnen maken.

Algemene Uitkering

De begroting 2022-2025 is gebaseerd op de septembercirculaire 2021 en de afspraken tussen Rijk, IPO en VNG over de stelpost Jeugd. De uitkomsten van de meicirculaire 2021 waren al in de Kadernota al meegenomen. Hierbij was tevens rekening gehouden met loon- en prijsontwikkelingen, taakmutaties en ontwikkelingen woonplaatsenbeginsel. De verwachte ontwikkelingen arbitrage Jeugd zijn nu in de begroting aangepast op basis van de gemaakt afspraken tussen Rijk, IPO en VNG. Dit betekent dat we zowel aan de lastenkant (Pr. 6) als aan de batenkant (Pr. 0) rekening gehouden hebben met deze ontwikkelingen.

Algemene Reserve

Onderstaande tabel toont van de Algemene Reserve de geraamde saldi in de periode 2022-2025.

Bedragen x € 1.000	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Verwachte omvang algemene reserve per 31 december	10.529	9.882	9.272	10.726
Saldo bestemmingsreserve 'De Kûpe'	7.314	7.003	6.694	6.384
Totaal	17.843	16.886	15.966	17.110

Voor een nadere specificatie van de ontwikkeling van de Algemene reserve verwijzen we u naar pagina 80 van deze begroting.

Lastenontwikkeling burgers

Voor de begroting 2022 worden de tarieven voor OZB, afvalstoffenheffing en riolering aangepast op de uitgangspunten die gehanteerd zijn voor het opstellen van de begroting 2022 en de ombuigingslijnen, die noodzakelijk zijn om hiermee de voorzieningen maximaal in stand te kunnen houden.

Onroerendezaakbelasting

Tijdens de raadsvergadering van 8 juli 2021 is een motie aangenomen om voor de OZB de reguliere inflatiecorrectie ten opzichte van 2021 voor de jaarschijf 2022 niet in rekening te brengen bij inwoners en bedrijven. De hierdoor gedeerde inkomsten worden gedekt ten laste van het beschikbare compensatiebudget COVID-19.

Afvalstoffenheffing

In 2022 zien we een combinatie van ontwikkelingen: positieve ontwikkelingen: herstel van de oud papier prijs, daling aanbod grof huishoudelijke afval op de milieustraat en inkomsten van de nieuwe tariefstelling van de milieustraat. Negatieve ontwikkeling zijn: extra lasten afvalinzameling huis aan huis en met name gestegen tarieven voor de verwerking van afvalstromen van de milieustraat. Tot slot zijn er in 2022 investeringen en onderhoud noodzakelijk op de milieustraat. Het totaal van de ontwikkelingen leidt tot een beperkte daling van de afvalstoffenheffing.

Rioolheffing

In het lopende gemeentelijk rioleringsplan zijn een groot aantal maatregelen vastgesteld die noodzakelijk zijn om het rioleringsstelsel klimaatrobust te maken. Een belangrijk speerpunt is het investeren in regenwaterstructuren waarmee de afvoer van regenwater los wordt gekoppeld van het reguliere rioleringsstelsel. Hiermee kunnen extreme regenbuien zoals op zondag 25 juli 2021 beter worden opgevangen. Om al deze extra maatregelen te kunnen financieren naast de reguliere vervanging van het riool is een verhoging van de rioolheffing noodzakelijk. De volledig noodzakelijke verhoging van de rioolheffing wordt echter niet doorgerekend aan de inwoners. Er wordt uit de egalisatievoorziening een korting gegeven om de stijging af te vlakken.

Ontwikkeling van het begrotingssaldo

Om u inzicht te geven in de ontwikkelingen op hoofdlijnen tussen de begroting 2021-2024 en de begroting 2022-2025 is navolgende tabel opgenomen. Hierin is de ontwikkeling van de begroting tussen de beide jaren weergegeven inclusief de stand bij de kadernota 2022-2025.

Ontwikkelingen ná de Kadernota

Afspraken met rijk en IPO over stelpost Jeugd en Ontwikkelingen Sociaal Domein; jeugd

Op 2 juni 2021 zijn er afspraken gemaakt tussen het rijk en de VNG over een Hervormingsagenda voor het Jeugdinstelsel. De financiële gevolgen van deze afspraak zijn als baten meegenomen in deze begroting. Daarnaast is de begroting op het gebied van Jeugd aan de lastenkant geactualiseerd op basis van de verwachtingen voor de komende jaren.

Effecten bijdrage aan WM8KTD

De begroting 2022 van de WM8KTD is reeds voor de behandeling van de Kadernota 2022-2025 vastgesteld zonder uiteraard de daarin opgenomen voorstellen die betrekking hebben op de WM8KTD. Daarnaast zijn er nog een paar ontwikkelingen, die van invloed zijn op de bijdrage aan de WM8KTD. Voor de WM8KTD is hiervoor nog een begrotingswijziging nodig om de begroting 2022 van de WM8KTD op het gewenste peil te krijgen.

In totaal gaat de bijdrage van onze gemeente aan de WM8KTD met € 1.070.000 omhoog. hiervan heeft € 928.000 betrekking op voorstellen, die in de Kadernota 2022-2025 zijn vermeld. Voor wat betreft de ontwikkelingen na de Kadernota 2022-2025 gaat de bijdrage van onze gemeente aan de WM8KTD omhoog met een bedrag van € 292.000.

Begroting 2022-2025

Het betreft de volgende effecten op de bijdrage aan de WM8KTD. Het effect van deze begrotingswijziging is al meegenomen in onze begroting 2022.

Ontwikkeling begroting WM8KTD Bedragen x € 1.000	2022		
	Bijdrage 8K	Bijdrage TD	Totaal
Primitieve begroting 2021-2024; jaarschijf 2022	17.658	18.292	35.950
Kadernota 2021 en overige actualiseringen; decemberwijziging 2020	243	245	488
Ontwikkelingen in primitieve begroting WM8KTD	181	237	418
Primitieve begroting 2022-2025; jaarschijf 2022	18.082	18.774	36.856
Ontwikkelingen na Kadernota 2022-2025 met effect op de bijdrage	292	292	585
Wijzigingen n.a.v. Kadernota 2022-2025	928	928	1.856
Bijdragen begroting na wijziging	19.302	19.995	39.297

Begroting 2022-2025

Bijdragen van 8K en TD aan de WM8KTD (bedragen x € 1.000)	2022			2023			2024			2025		
	8K	TD	Totaal	8K	TD	8K	Totaal	TD	8K	Totaal	TD	Totaal
Primitieve begroting	18.082	18.774	36.856	17.794	18.392	36.186	17.102	17.698	34.800	17.094	17.690	34.785
Voorgestelde wijzigingen	1.220	1.221	2.441	747	760	1.507	379	353	732	391	365	756
Ontwikkelingen na Kadernota met effect op bijdrage	293	292	585	219	219	438	168	168	336	180	180	360
Wijzigingen n.a.v. Kadernota 2022-2025	928	928	1.856	528	541	1.069	212	185	396	212	185	396
Saldo 2022 - 2025	19.302	19.995	39.297	18.541	18.952	37.493	17.481	18.050	35.532	17.363	17.933	35.296

Dit saldo bestaat uit de volgende wijzigingen.

Effecten op de bijdrage aan WM8KTD (bedragen x € 1.000)	2022		
	Bijdrage 8K	Bijdrage TD	Totaal
Vastgestelde primitieve begroting	18.082	18.774	36.856
Voorgestelde wijzigingen	1.220	1.221	2.441
WM: KN 2022-2025; Basiskaart Geluid Emissies; 02.01	25	25	50
WM: KN 2022-2025; Bestuurssecretaris 8K (0,5 fte, 18 u/w); 00.16	45	-	45
WM: KN 2022-2025; Continuering FTE HRM voor 2022; 00.04	45	45	90
WM: KN 2022-2025; Formatie gemeentelijk beleid op het vlak van Milieu; 7.10	18	18	35
WM: KN 2022-2025; Formatie stikstof; 07.09	-	40	40
WM: KN 2022-2025; Formatie-uitbreiding i.v.m. subsidie in relatie tot staatssteuntoets; 00.09	20	20	40
WM: KN 2022-2025; ICT: Informatieveiligheid; 00.04.01	25	25	50
WM: KN 2022-2025; ICT: Meerkosten aanbesteding Microsoft-licenties; 21.11	15	15	30

Begroting 2022-2025

WM: KN 2022-2025; ICT: Ontwikkelingen BAG-WOZ- koppeling berichtenverkeer en licenties; 00.04.05	7	7	14
WM: KN 2022-2025; MTO 2022; 00.05	13	-	13
WM: KN 2022-2025; P&C-coördinator/ gemeenteadviseur; 00.11	47	47	94
WM: KN 2022-2025; Participatiewebsite; 08.09c	32	50	81
WM: KN 2022-2025; Privaatrechtelijk optreden; 01.02	23	23	46
WM: KN 2022-2025; Spraakverkeer i.c.m. KCC-functionaliteit voor telefonie; 00.04.07	20	20	40
WM: KN 2022-2025; Tijdelijke uitbreiding inzet personeel Communicatie; 00.02	57	57	114
WM: KN 2022-2025; Uitbreiding formatie Communicatie Sociaal Domein; 06.11	35	35	70
WM: KN 2022-2025; Uitbreiding formatie gebiedsteams; 06.12	250	250	500
WM: KN 2022-2025; Uitbreiding ondersteuning gaswinningsdossier; 07.08	33	33	65
WM: KN 2022-2025; Uitbreiding zorgadministratie; 06.10	20	20	39
WM: KN 2022-2025; Uitvoering woningbouwprogrammering; 8.05	200	200	400
WM: Raad 04-11-2021; structurele invulling en aanvulling budget functioneel beheer DSO	66	66	132
WM: Raad 04-11-2021; Actualisatie personele budgetten	166	166	332
WM: Raad 04-11-2021; Actualisering kapitaallasten 2022-2026	36	36	71
WM: Raad 04-11-2021; Dienstverlening "Samen Verder"	4	4	8
WM: Raad 04-11-2021; Diverse ontwikkelingen	- 62	- 62	- 124
WM: Raad 04-11-2021; Functioneel verwerken taakstelling	-	-	-
WM: Raad 04-11-2021; Functioneel verwerken taakstelling 1.32	-	-	-
WM: Raad 04-11-2021; Ombuigingslijn 5.1 - Procesoptimalisatie; invulling budget frictiekosten	42	42	84
WM: Raad 04-11-2021; Realisatie bezuiniging besluit VTH	42	42	83
WM: Raad 04-11-2021; Reorganisatie cluster Bedrijfsvoering - DIV	-	-	-

Gemeente Achtkarspelen

19

Begroting 2022-2025

WM: Raad 04-11-2021; Verrekening bezuiniging team Vergunningen Bijzondere wetten ivm extra legesopbrengsten

- - -

Bijdragen begroting na wijziging

19.302 19.995 39.297

WONEN EN WERKEN

Omgevingswet

Op 1 juli 2022 treedt de Omgevingswet in werking. De regels voor de omgeving waar we wonen, werken en recreëren worden in deze wet samengevoegd en vereenvoudigd. Het biedt meer ruimte voor maatwerk en initiatief en leidt tot betere en snellere besluitvorming. In dit jaar werken we verder aan de implementatie van de Omgevingswet in onze organisatie.

Specifiek ten aanzien van de ICT-component die de invoering van de nieuwe wet met zich meebrengt speelt dat deze kosten tot en met 2023 zijn opgenomen in de begroting. Het gaat dan om de kosten van het softwarepakket - in relatie tot het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) - en het beheer daarvan. De kosten bedragen in totaal € 132.000 voor beide gemeenten, waarvan € 82.000 voor de personele component in de vorm van een functioneel beheerder en € 50.000 voor de software. Deze kosten zijn structureel en niet afhankelijk van ambitie en/of andere keuzes die gedurende het implementatietraject worden gemaakt. We vragen de raad deze kosten hiermee structureel in de begroting te verwerken. Concreet betekent dit voor onze begroting een financiële uitzetting van € 66.000 vanaf het jaar 2024.

Duurzaamheid

In 2022 geven wij verder vorm aan de uitvoering van het recent vastgesteld beleid omtrent duurzaamheid en de warmte-transitievisie.

Economie

In de loop van 2022 stellen we het Economisch Beleidsplan vast en verwachten we voortvarend aan de slag te gaan met de uitvoering hiervan. Daarbij hebben en houden we oog voor onze ondernemers die door Corona in zwaar weer zijn beland.

Toerisme en recreatie

Achtkarspelen wil het toerisme stimuleren vanwege de positieve effecten die toerisme heeft op de werkgelegenheid en kwaliteit voor de eigen bewoners. Tot nog toe werken we regionaal samen binnen RMT. Deze samenwerking wordt in 2022 geëvalueerd. Om de bekendheid van ons gebied en de activiteiten die er zijn te vergroten, is het noodzaak om te blijven investeren in marketing.

SAMENLEVING

Sociaal Domein

Wij blijven werken aan een sterk sociaal domein waarin wij de transformatie naar een meer zelfredzame samenleving doorvoeren in ons dagelijks handelen. De transformatie heeft mede als doel dat meer ondersteuningsvragen binnen de samenleving worden opgelost.

In 2022 werken wij aan de implementatie van vastgestelde beleidsstukken van eind 2021. Dit betreffen o.a. de visie op de sociale basis en het beleidsplan Participatiewet. In deze documenten staan het versterken en gebruikmaken van de sociale basis in dorpen opgenomen.

De regiefunctie van de gemeente wordt omschreven en het gewenste partnerschap van de gemeente richting werkgevers, onderwijs en maatschappelijke organisaties. Samen werken wij aan doelen in het sociaal domein. Dit vraagt om een verdere vertaling van deze visie naar het handelen door onze medewerkers, als partner in het krachtenveld van de netwerken in onze dorpen. Hoewel de aanbesteding voor specialistische jeugdhulp is uitgesteld naar januari 2023, zullen wij in 2022 alvast starten met de voorbereiding daarop. Provinciaal zal er vanaf 2023 minder ondersteuning als zijnde "specialistische jeugdhulp" worden ingekocht. Bepaalde lichtere hulpvragen zullen vanaf dan door de gemeente zelf moeten worden opgepakt, binnen de sociale basis of de gebiedsteams.

Wij werken richting 2022 aan een doorvertaling van onze visie naar onze lokale inkoop van voorzieningen op grond van de Participatiewet en Wet maatschappelijke ondersteuning. Begin 2022 wordt een visie hierop aan de gemeenteraad voorgelegd, doorwerkend naar een andere inkoop per 2023.

De kaders voor de veranderingen komen uit het beleidskader sociaal domein, dat in april 2019 is vastgesteld door de gemeenteraden van Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel. Dit beleidskader bestond mede uit een aantal financiële maatregelen. In samenhang werken wij aan deze veranderingen om de komende jaren de goede zorg en ondersteuning aan onze inwoners te kunnen geven en budgetoverschrijdingen te voorkomen. Met het extra geld voor de jeugdzorg blijft het een uitdaging om de uitgaven in het sociaal domein te beheersen en binnen de vastgestelde budgetten te blijven.

Onderwijs

In 2020 en 2021 heeft het onderwijs het zwaar te verduren gehad tijdens de Coronacrisis. Onderwijsachterstanden en extra zorg vooral rond de kwetsbare jongeren zijn daarvan een gevolg. Samen met de onderwijspartners wordt in 2022 extra geïnvesteerd in herstel en een vernieuwd perspectief.

Gemeenten ontvangen op grond van het Nationaal Plan Onderwijs in totaal € 300 miljoen voor de schooljaren 2021-2022 en 2022-2023. Deze middelen worden uitgekeerd via een specifieke doeluitkering die op dit moment nog verder door het Rijk wordt uitgewerkt. De gemeente Achtkarspelen zal voor dit specifieke doel over de totale periode in totaal ruim € 525.000 ontvangen. We zoeken voor de besteding van deze middelen aansluiting bij de behoefte van het onderwijs. We vertrouwen erop dat in goed overleg met de lokale partners binnen de kaders van de regeling voor duurzame investeringen wordt gekozen.

BESTUUR EN DIENSTVERLENING

Ontwikkelingen Bestuur en Dienstverlening

Organisatieontwikkeling

We geven een vervolg aan het programma Organisatieontwikkeling om de visie en missie in praktijk te brengen. We werken samen aan een moderne, transparante, innovatieve en professionele organisatie die inspeelt op de behoefte van de mienskip en elkaar. We richten ons hierbij op goed werkgeverschap, resultaatgericht werken en optimale dienstverlening. Daarnaast verwachten we een vervolg op de door het bureau Berenschot uitgevoerde evaluatie van de samenwerking.

Informatisering & Automatisering

We voeren de Informatiestrategie 2020 uit en streven er de komende jaren naar om informatie op ieder moment en op elke locatie eenvoudig beschikbaar te krijgen. In 2022 implementeren we (onderdelen van) de nieuwe Wet Open Overheid (WOO) en voeren we (technische) aanpassingen door i.v.m. wijzigingen in wet- en regelgeving. Verder willen wij onze digitale weerbaarheid verhogen en ons ICT-netwerk veiliger maken. We hebben hierbij continu aandacht voor privacy, gegevensbescherming en informatiebeveiliging, onder andere door het bewustzijn op dit terrein onder medewerkers te verhogen.

In control blijven

Het verder verbeteren van onze bedrijfsvoering en de beheersing van onze processen en risico's is een continu proces. De door de accountant geconstateerde opgaande lijn willen we vasthouden en verder uitbouwen. Onderdeel hiervan is het zelf uitvoeren van de (verbijzonderde) interne controle binnen de organisatie om de colleges over het boekjaar 2022 in staat te stellen een rechtmatigheidsverklaring te kunnen afgeven. Daarnaast zal onze aandacht gericht zijn op frauderisicofactoren en cybersecurity.

Het Nieuwe Werken

De Coronapandemie heeft een grote impact op de samenleving. Ook op onze organisatie en medewerkers en daarmee op onze manier van werken. Daarom is in 2021 onderzoek gedaan naar het werken op de middellange termijn (post-corona). Uit het onderzoek blijkt dat we een combinatie van thuiswerken en op kantoor/locatie werken als toekomstbeeld zien, waarbij de ontmoeting een steeds belangrijker karakter krijgt. Bij de toekomstige manier van werken ('je werkt waar dat nodig is') zal de focus daarom komen te liggen op een 'hybride' vorm van werken: deels thuis en deels op kantoor of locatie. De verdere uitwerking en implementatie hiervan is voorzien in 2022.

2 BESLUITVORMING

Wij stellen u voor:

1. De begroting voor het jaar 2022 en de meerjarenraming 2023-2025 vast te stellen, inclusief de per programma voorgestelde onttrekkingen aan en stortingen in reserves;
2. Kennis te nemen van het effect op de bijdrage aan de WM8KTD voor de wijzigingen waarop dit van toepassing zoals vermeld in paragraaf 1.3.2 en te besluiten geen zienswijze in te dienen voor de wijzigingen van de begroting 2022-2025 van de WM8KTD.
3. Akkoord te gaan met de uiteenzetting van de financiële positie van de gemeente en de daarbij behorende bijlagen, zoals verwoord en opgenomen in de programmabegroting;
4. Akkoord te gaan met de lastenontwikkeling voor de burger, zoals opgenomen in paragraaf Lokale heffingen;
5. Akkoord te gaan met de overige uitgangspunten voor het tarievenbeleid zoals voorgesteld in paragraaf Lokale heffingen;
6. Akkoord te gaan met grondprijzenbeleid voor het jaar 2022 zoals voorgesteld in de paragraaf Grondbeleid;
7. De in paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing beschreven risico's te bevestigen.

Vastgesteld in de openbare vergadering van de gemeenteraad van 4 november 2021.

De voorzitter,

De griffier,

3 BELEIDSBEGROTING

3.1 Programmaplan

0. Bestuur en ondersteuning

Wat willen we bereiken en hoe gaan we dat doen

In dit programma gaat het over de dienstverlening ter ondersteuning van onze eigen bestuursorganen, maar ook aan onze burgers, bedrijven en organisaties.

Als bestuur willen we transparant, efficiënt en integer zijn en voor onze samenleving dienstbaar, laagdrempelig, herkenbaar en aanspreekbaar.

Speerpunten in dit programma zijn een efficiënte en klantgerichte dienstverlening. Hierbij heeft de samenwerking met Tytsjerksteradiel een belangrijke meerwaarde. Ten behoeve van deze (ambtelijke) samenwerking is het van belang dat de gemeentebesturen van beide gemeenten in hun zelfstandige rol regelmatig met elkaar in contact treden.

Project Procesoptimalisatie

Naast de invoering/uitvoering van nieuwe wet- en regelgeving en de reguliere bedrijfsvoeringstaken, ligt de nadruk het komende jaar op het realiseren van de ombuigingen. Een belangrijk onderdeel hiervan is het project Procesoptimalisatie dat in 2021 is gestart. Procesoptimalisatie gaat over het verbeteren van onze werkprocessen waarbij wordt ingezet op het harmoniseren van werkwijzen, het inzetten van technologie voor het verminderen van repeterende handmatige handelingen en het verminderen van complexiteit door beperking of afschaffen van regels. Dit moet leiden tot kortere doorlooptijden, lagere kosten, hogere kwaliteit en misschien nog wel het belangrijkste: tevreden klanten en medewerkers.

Organisatieontwikkeling

We geven een vervolg aan het programma Organisatieontwikkeling om de visie en missie in praktijk te brengen. We werken samen aan een moderne, transparante, innovatieve en professionele organisatie die inspeelt op de behoefte van de mienskip en elkaar. We richten ons hierbij op goed werkgeverschap, resultaatgericht werken en optimale dienstverlening. Dit geven we onder andere vorm door het ingezette leiderschapstraject, het resultaatgericht werken, het hanteren van de A3-methodiek en het uitvoeren van een medewerkers tevredenheidsonderzoek (MTO). Daarnaast geven we uitvoering aan het Strategisch Personeelsplan en het Beleidskader Duurzame Inzetbaarheid (opleidingen, vitaliteit, ARBO en beoordelen). Tot slot verwachten we een vervolg op de door Berenschot uitgevoerde evaluatie van de samenwerking.

Informatisering & Automatisering

We geven uitvoering aan de Informatiestrategie zoals die in 2020 is opgesteld, waarbij het onze wens is om een 'informatievoorziening zonder belemmering' te realiseren. Onze ambitie is dat informatie op ieder moment en elke locatie eenvoudig beschikbaar is. Per 1-1-2022 treedt de nieuwe Wet Open Overheid (WOO) in werking. We voeren de belangrijkste onderdelen van deze wet uit, te weten het actief openbaar maken van bepaalde categorieën documenten en het op orde brengen van de informatiehuishouding. Voor de uitvoering en verdere implementatie worden hiertoe organisatorische en technische aanpassingen gerealiseerd. Ook voor andere wijzigingen in wet- en regelgeving (zoals BAG/WOZ, Sociaal Domein en Omgevingswet) zijn (technische) aanpassingen nodig. Om op grond van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) een veilige informatievoorziening te kunnen leveren, zetten wij in op het verhogen van onze digitale weerbaarheid en het veiliger maken van ons ICT-netwerk. We hebben hierbij continu aandacht voor privacy, gegevens- bescherming en informatiebeveiliging, onder andere door het bewustzijn op dit terrein onder medewerkers te verhogen.

In control

Het verder verbeteren van onze bedrijfsvoering en de beheersing van onze processen is een continu proces. Uit de resultaten van het afgelopen jaar (waaronder goedkeurende

accountantsverklaringen voor beide gemeenten en de Werkmaatschappij) blijkt een opgaande lijn die we willen vasthouden en verder uitbouwen. Onderdeel hiervan is het zelf uitvoeren van de (verbijzonderde) interne controle (VIC) binnen de organisatie en het verder ontwikkelen en implementeren van risicomangement waaronder meer aandacht voor het beheersen van fraude- en integriteitsrisico's en cybersecurity. De gemeente heeft voorbereidingen getroffen op het kunnen afgeven van een rechtmatigheidsverklaring door het college. In tegenstelling tot de verwachting dat het college hiervoor verantwoordelijk zou worden vanaf 2021 is dit als gevolg van landelijke ontwikkelingen verschoven naar 2022.

Het nieuwe werken

De Coronapandemie heeft een grote impact op de samenleving. Ook op onze organisatie en medewerkers en daarmee op onze manier van werken. Daarom is in 2021 onderzoek gedaan naar het werken op de middellange termijn (post-corona). Uit het onderzoek blijkt dat we een combinatie van thuiswerken en op kantoor/locatie werken als toekomstbeeld zien, waarbij de ontmoeting een steeds belangrijker karakter krijgt. Bij de toekomstige manier van werken ('je werkt waar dat nodig is') zal de focus daarom komen te liggen op een 'hybride' vorm van werken: deels thuis en deels op kantoor of locatie. De verdere uitwerking en implementatie hiervan is voorzien in 2022.

Ontwikkelingen in bestaand beleid

Heroverwegen realisatie ombuiging Huisvesting

Het niet halen van geplande taakstellingen beïnvloedt het door ons gepresenteerde financieel perspectief. Periodiek beoordelen we daarom in hoeverre de begrote taakstelling ook daadwerkelijk gerealiseerd wordt. Uit de inventarisatie blijkt dat de taakstelling "Intensiveren samenwerking op één locatie" (€ 225.000) bij ongewijzigd gezamenlijk beleid niet gehaald wordt. Doel was te komen tot een besparing in de huisvesting door het intensiveren van de samenwerking met onze partnergemeente Tytsjerksteradiel. De realisatie van deze ombuiging is afhankelijk van nog te maken (politieke) keuzes. Vooralsnog is deze ombuiging daarom niet realiseerbaar en vindt hierdoor een begrotingswijziging plaats.

[Kadernota nr. 21.12]

Ontwikkelingen Algemene Uitkering (Sociaal Domein)

Bij de ontwikkeling Algemene Uitkering is er bij de kadernota 2020 en bij de begroting 2021-2024 vanuit gegaan dat er compensatie komt uit het bindend advies eind 2021 naar aanleiding van de diverse onderzoeken naar de effecten voor gemeenten van de decentralisaties. Vooralsnog werd (indicatief) rekening gehouden met een compensatie van circa € 1 miljoen. Dankzij de arbitrage is er voor 2022 incidenteel geld beschikbaar gekomen. Hierdoor kunnen we dit risico met € 250.000 afbouwen.

[Kadernota nr. 21.04]

Overige ontwikkelingen

Aanpassing bijdragen Werkmaatschappij

In 2021 zijn de bijdragen van de beide gemeenten aan de werkmaatschappij geactualiseerd. Voor programma 0 Bestuur en Ondersteuning betekent dit een lagere bijdrage aan de werkmaatschappij van € 413.000.

Regionale samenwerking

De kosten voor de regionale samenwerking in 2021 hebben betrekking op het laatste jaarbedrag van de ontvangen krimp gelden uit het gemeentefonds voor NOF. De bijdrage in 2021 was de laatste in een reeks van zes jaren van krimp gelden.

Dividend Afvalsturing Friesland

Wij verwachten over 2022 een toename van de dividenduitkering van € 80.000. Primitief begroot 2021 betrof dit een bedrag van € 220.000. Over 2022 verwachten we een dividenduitkering van € 300.000.

Afschaffing precariobelasting

Zowel de Tweede als de Eerste Kamer hebben ingestemd met het afschaffen van de precariobelasting op nutsleidingen per 1 juli 2017. Gemeenten die op 10 februari 2016 een verordening met tarief hebben vastgesteld voor het heffen van precariobelasting voor nutsnetwerken, waaronder Achtkarspelen, kunnen nog tot uiterlijk 1 januari 2022 precariobelasting heffen. Dit betekent dat er vanaf 1 januari 2022 geen precariobelasting op nutsleidingen kan worden geheven. Het effect hiervan bedraagt een verschil in de begroting van € 1.606.000 tussen 2021 en 2022.

Ombuigingen 2021-2024

Het niet halen van een geplande taakstellingen beïnvloedt het door ons gepresenteerde financieel perspectief. Periodiek beoordelen we daarom in hoeverre de begrote taakstelling ook daadwerkelijk gerealiseerd wordt. Uit de inventarisatie blijkt dat de taakstelling Intensiveren samenwerking op één locatie (€ 225.000) bij ongewijzigd beleid niet gehaald wordt. Doel was te komen tot een besparing in de huisvesting door het intensiveren van de samenwerking met onze partnergemeente Tytsjerksteradiel. De realisatie van deze ombuiging is afhankelijk van nog te maken (politieke) keuzes. Vooralsnog is deze ombuiging daarom niet realiseerbaar.

Financieel

Lasten en baten vóór stortingen in of onttrekkingen aan de reserves							
	rekening	begroting			meerjarenperspectief		
(x € 1.000)	2020	2021	2022	verschil	2023	2024	2025
Lasten	6.405	4.284	4.457	173	3.484	1.388	1.218
Baten	67.709	62.058	63.598	1.540	61.441	60.892	60.829
Saldo	61.304	57.774	59.142	1.368	57.957	59.505	59.612
Stortingen in of onttrekkingen aan de reserves (alle programma's)							
Saldo	660	902	1.886	985	1.180	535	325
TOTAAL	61.964	58.676	61.028	2.352	59.137	60.040	59.937

Verklaring verschillen

De belangrijkste verschillen tussen 2021 en 2022 betreffen:

	(x € 1.000)
Beleidsrelevante ontwikkelingen	
Kadernota 2022-2025	
KN 08.09 Participatiewebsite	-16 N
Overige beleidsrelevante ontwikkelingen	
Ontwikkelingen Algemene Uitkering (excl. KN 21.04)	4.079 V
Ontwikkelingen Algemene Uitkering Deelfonds Sociaal Domein	-1.235 N
Regionale Samenwerking	327 V

Begroting 2022-2025

Precario- en reclamebelasting	-1.606 N
Beleggingen: actualisatie dividend Afvalsturing Friesland	80 V
Bezuinigingen / ombuigingen	
Toename stelpost Bezuiniging / ombuiging	566 V
KN 21.12 Vervallen besparingsmogelijkheid Samenwerking op 1 locatie	-225 N
Functioneel verwerkte bezuinigingsdoelstelling	-313 N
Overige ontwikkelingen	
Actualisatie te ontvangen baten leges Burgerzaken	-56 N
Indexatie en budgetbijstellingen	-20 N
Actualisatie kapitaallasten	70 V
Rente langlopende leningen	23 V
Actualisatie bijdrage WM	413 V
Overige baten en lasten	-722 N
Saldo overige ontwikkelingen	4 V
Ontwikkeling Algemene Reserve	985 V
Totaal	2.354 V

INDICATOREN

Met de beleidsindicatoren wordt een inzicht gegeven in de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren zijn geen doel op zichzelf. Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is het verhaal achter het cijfer. Dat kan gebruikt worden om te sturen op maatschappelijke effecten.

Legenda

- ongunstig
- neutraal
- gunstig
- (nog) geen nieuwe gegevens

Indicator	Meting	Eenheid	Refertejaar
Apparaatskosten	913,0	euro	(2022)
Ontwikkeling t.o.v. de vorige meting			
Prognose o.b.v. de historie			
Bezetting	2,3	fte	(2022)
Ontwikkeling t.o.v. de vorige meting			
Prognose o.b.v. de historie			
Externe inhuur	3,5	euro	(2022)
Ontwikkeling t.o.v. de vorige meting			
Prognose o.b.v. de historie			
Formatie	2,4	fte	(2022)
Ontwikkeling t.o.v. de vorige meting			
Prognose o.b.v. de historie			

Verbonden partijen

De Verbonden Partijen binnen dit programma zijn:

Gemeenschappelijke regeling

Werkmaatschappij Achtkarspelen-Tytsjerksteradiel

Vennootschap / Coöperatie

BNG Bank NV

Stedin

1. Veiligheid

Wat willen we bereiken en hoe gaan we dat doen

Veiligheid is het aanwezig zijn van orde en rust in het publieke domein en van bescherming van leven, gezondheid en goederen tegen acute en dreigende aantastingen. Onveiligheid is te omschrijven als alles wat inbreuk op veiligheid maakt. Die inbreuken kunnen zowel feitelijke aantastingen zijn, maar ook gevoelens van onveiligheid.

Het programma Veiligheid omvat alle gemeentelijke activiteiten op het gebied van handhaving van de openbare orde, bevordering van de veiligheid en activiteiten rondom de bijzondere wetten. Hieraan wordt op verschillende manieren vormgegeven door het stellen van regels, het maken van beleid, uitvoering geven aan handhaving, organisatie van de crisisbeheersing, de brandweer en de samenwerking met de politie.

Het programma Veiligheid is onderverdeeld in twee aandachtsgebieden:

Crisisbeheersing en brandweer

Hieronder valt onder andere de Veiligheidsregio Fryslân en gemeentelijke ontwikkelingen en taken op het gebied van crisisbeheersing en brandweezorg.

Openbare orde en veiligheid

Hieronder vallen diverse gemeentelijke ontwikkelingen en taken op het gebied van openbare orde en veiligheid. Ook ontwikkelingen met betrekking tot ketenpartners als politie, Veiligheidshuis en het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC) vallen hieronder.

Uitwerking Kadernota 2022-2025

In de Kadernota 2022-2025 zijn door het college de grote lijnen van de nieuwe begroting aangegeven. Hieronder vindt u, voor zover van toepassing, de uitwerking van de Kadernota zoals die op 8 juli 2021 door uw raad opiniërend is besproken.

Nieuw of gewijzigd beleid

Privaatrechtelijk optreden

Privaatrechtelijk optreden komt voor als bijvoorbeeld gemeentegrond illegaal door een burger of onderneming wordt gebruikt. Ook wordt privaatrechtelijk opgetreden als voorwaarden in een koopcontract (zoals waterhuishouding of inrichting bij de ver-/aankoop van een bouwkaavel) niet worden nagekomen. Kortom bij privaatrechtelijk optreden is de gemeente partij in een geschil. Deze (groeiende) taak is in geen enkel team belegd. Niet optreden is vaak geen optie. Zo kan bijvoorbeeld de waterhuishouding in een hele uitbreidingswijk verstoord raken, als (delen van) afwateringssloten bij tuinen worden getrokken. In gebruik genomen groen van de gemeente kan verjaren, waardoor de betrokkene eigenaar wordt van de grond.

Toezicht en handhaving op overeenkomsten die de gemeente aangaat met anderen is een serieuze taak. We nemen immers geen voorwaarden op als die niet belangrijk zijn. Het is, gelet op de toenemende mate waarin we geconfronteerd worden met het niet naleven van contractafspraken/overtredingen, goed deze taak te beleggen bij eenheid Toezicht en handhaving.

Voorheen werden zaken die voorkwamen adhoc opgepakt en alleen als die heel dringend waren. Door vermindering in de (juridische) capaciteit is hier niet of nauwelijks nog tijd voor. Dit terwijl het aantal meldingen en constateringën wel toeneemt.

Om de taak goed uit te kunnen voeren zal de structurele formatie moeten worden uitgebreid. Deze taak komt ten laste van de eenheid Toezicht en Handhaving. Als niet actief om "overtredingen" wordt gezocht, maar alleen op meldingen wordt gereageerd (laag ambitieniveau), zal de benodigde formatie per gemeente 0,25 fte bedragen. Totale kosten € 23.000 waarvan aan dit programma een gedeelte van € 4.000 wordt doorbelast en het overige verdeeld is over drie andere programma's.

[Kadernota nr. 01.02]

Overige ontwikkelingen

Hogere bijdrage Veiligheidsregio Fryslân

Jaarlijks wordt de begroting van de Veiligheidsregio Fryslân aangeboden. In deze begroting zijn een aantal beleids- en autonome ontwikkelingen op het gebied van brandweer en crisisbeheersing vertaald die leiden tot een hogere bijdrage aan de Veiligheidsregio Fryslân van € 50.000.

Ombuiging stoppen met niet-wettelijke taken Veiligheid 1.14

De gemeente voert een aantal niet-wettelijke taken uit in het kader van Veiligheid. Bij de begroting 2021 is op het taakveld Veiligheid een bezuiniging vastgesteld van € 15.000 met ingang van 2023. Bij het invullen van deze taakstelling is gebleken dat een groot deel van deze ombuiging met ingang van 2022 gerealiseerd kan worden op de werkbudgetten van veiligheid en crisisbeheersing. Met ingang van 2023 wordt het resterende deel van de ombuiging gerealiseerd.

Actualisatie budgetten

Na nadere analyse van de werkbudgetten wordt voorgesteld de budgetten van crisisbeheersing met € 3.000 en van openbare orde en veiligheid met € 4.000 te verlagen.

Anti-discriminatievoorzieningen

In de meicirculaire 2021 is een extra bijdrage toegekend aan gemeenten voor de aanpak van discriminatie waaronder de versterking van de anti-discriminatievoorziening (in Fryslân betreft dit Tûmba). De anti-discriminatievoorzieningen zijn opgenomen in programma Veiligheid.

In 2009 is de Wet gemeentelijke anti-discriminatievoorzieningen (Wga) in werking getreden. Het doel van deze wet is een landelijk dekkend stelsel van meldpunten voor onafhankelijke bijstand aan slachtoffers van discriminatie en de registratie van klachten over discriminatie. Alle gemeenten zijn verplicht te voorzien in een anti-discriminatievoorziening (ADV). Voor de uitvoering van de Wga is in 2009 een bedrag toegevoegd aan de algemene uitkering. Uit onderzoeken blijkt dat deze huidige financiering voor de uitvoering van de Wga-taken al enige jaren tot knelpunten leidt. De meeste ADV's zijn op dit moment zeer krap bemeten en bij het grotere publiek relatief onbekend. Om die reden wordt er vanaf 2021 structureel ruim € 6,9 miljoen extra aan de algemene uitkering toegevoegd, zodat de ADV's ruimere budgetten kunnen krijgen om meer activiteiten te kunnen ontplooiën, om zodoende een betere beschikbaarheid en bereikbaarheid voor melders mogelijk te maken. De gemeente Achtkarspelen ontvangt hiervoor € 11.000 extra. Er wordt nog onderzocht hoe deze extra gelden besteed zullen worden.

Aanpassing legestarieven drank & horeca en evenementenvergunningen en kostendekkendheid leges vanaf 2023

Uit onderzoek naar de kostendekkendheid van de leges blijkt dat de bestede tijd aan het opmaken van drank en horeca vergunningen en evenementen vergunningen niet geheel in rekening worden gebracht. Het voorstel is om 100% kostendekkende tarieven in te stellen

conform de opdracht vanuit de taakstellingsvoorstellen 2020. Uit nader onderzoek blijkt dat een verdere deregulering van evenementenvergunningen niet mogelijk is. De taakstelling (ongeveer € 17.000 m.i.v. 2023) kan echter ruimschoots worden bereikt door de tarieven in de jaren 2023 t/m 2025 stapsgewijs te verhogen naar 100% kostendekkend. Dit effect is nu opgevoerd in de meerjarenbegroting.

Ondermijning

Voor de projecten gesubsidieerd door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) is extern een projectleider aangetrokken. Eind 2021 zijn de projecten "Binnenspiegel" voor Tytsjerksteradiel en "Ongewenste inmenging in dorpen en wijken" voor Achtkarspelen afgerond. Dit in nauwe samenwerking met externe partners. In de loop van 2021 zullen aanbevelingen worden gedaan inzake beide projecten. Er is onder andere al een eerste start gemaakt voor de inrichting van een lokale ondermijningstafel. Op termijn zijn mogelijk extra tijd en middelen noodzakelijk. Dit zal dan worden voorgelegd aan de raad.

Financieel

	rekening	begroting			meerjarenperspectief		
(x € 1.000)	2020	2021	2022	verschil	2023	2024	2025
Lasten	1.994	2.034	2.202	169	2.240	2.287	2.343
Baten	49	50	66	16	100	112	125
Saldo	- 1.945	- 1.984	- 2.136	- 153	- 2.141	- 2.175	- 2.219

Verklaring verschillen

De belangrijkste verschillen tussen 2021 en 2022 betreffen:

	(x € 1.000)
Beleidsrelevante ontwikkelingen	
Kadernota 2022-2025	
Privaatrechtelijk optreden (01.02)	-4 N
Overige beleidsrelevante ontwikkelingen	
Bijdrage aan de Veiligheidsregio Fryslân	-50 N
Extra bijdrage anti-discriminatievoorziening	-11 N
Ombuigingen	
Veiligheid (begroting 2021 - 1.14)	13 V
Overige ontwikkelingen	
Bestaande leges drank & horeca en evenementenvergunningen overhevelen van programma 0 naar programma 1 (per saldo neutraal)	16 V
Actualisatie budget crisisbeheersing	3 V
Actualisatie budget openbare orde en veiligheid	4 V
Actualisatie bijdrage WM8KTD	-122 N
Overige verschillen per saldo	-2 N
Totaal	-153 N

INDICATOREN

Met de beleidsindicatoren wordt een inzicht gegeven in de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren zijn geen doel op zichzelf. Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is het verhaal achter het cijfer. Dat kan gebruikt worden om te sturen op maatschappelijke effecten.

Legenda

- ongunstig
- neutraal
- gunstig
- (nog) geen nieuwe gegevens

Indicator	Meting	Eenheid	Refertejaar
Misdrijven - Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	1,1	aantal	(2018)
Ontwikkeling t.o.v. de vorige meting			
Prognose o.b.v. de historie			
Misdrijven - Geweldd misdrijven per 1.000 inwoners	4,6	aantal	(2020)
Ontwikkeling t.o.v. de vorige meting			
Prognose o.b.v. de historie			
Misdrijven - Vernieling en beschadigingen (in de openbare ruimte)	3,6	aantal	(2020)
Ontwikkeling t.o.v. de vorige meting			
Prognose o.b.v. de historie			
Misdrijven - Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	0,5	aantal	(2018)
Ontwikkeling t.o.v. de vorige meting			
Prognose o.b.v. de historie			
Verwijzingen Halt	7,0	aantal	(2020)
Ontwikkeling t.o.v. de vorige meting			
Prognose o.b.v. de historie			

Verbonden partijen

De Verbonden Partijen binnen dit programma zijn:

Gemeenschappelijke regeling
Veiligheidsregio Fryslân

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Wat willen we bereiken en hoe gaan we dat doen

Dit programma omvat de wijze waarop de gemeente omgaat met mobiliteit, zoals het beheer van wegen, straten en pleinen. Ook omvat dit programma verkeersmaatregelen, openbaar vervoer en parkeren. Ten aanzien van het onderdeel 'waterstaat' vallen binnen dit programma economische en recreatieve havens en de afwatering (doorgaande waterwegen). Hierbij moet worden opgemerkt dat de gemeente geen recreatieve havens in beheer heeft en dat de doorgaande waterwegen primair in eigendom en beheer zijn bij Wetterskip Fryslân, Provincie en/of Rijkswaterstaat.

Doelstelling van de gemeente is om een duurzame, schone en veilige leefomgeving te creëren en in stand te houden. De openbare ruimte bestaat uit verschillende onderdelen, zoals wegen, pleinen, fietspaden voetpaden en overige verhardingen.

Het onderdeel 'groen' (inclusief de sloten en vijvers) komt verder aan de orde in programma 5 Sport, cultuur en recreatie. Riolering valt onder programma 7, Volksgezondheid en milieu.

Uitwerking Kadernota 2022-2025

In de Kadernota 2022-2025 zijn door het college de grote lijnen van de nieuwe begroting aangegeven. Hieronder vindt u, voor zover van toepassing, de uitwerking van de Kadernota zoals die op 8 juli 2021 door uw raad opiniërend is besproken.

Nieuw of gewijzigd beleid

2e fase Alde Dyk Kootstertille (Pinksterblomstrjitte - Balkwar)

De eerste fase (ter hoogte van het winkelcentrum) is in 2021 uitgevoerd. Dit gaat om de tweede fase van de Pinksterblomstrjitte tot de Balkwar. De tweede fase willen wij op dezelfde manier inrichten als de eerste fase waardoor een eenduidige inrichting van de Alde Dyk als hoofdontsluitingsweg van Kootstertille ontstaat. De kosten hiervoor ramen we op € 100.000. De realisatie van dit project vindt plaats in 2022. Na oplevering van dit project worden de kapitaallasten van € 3.000 opgenomen in de begroting van het jaar na oplevering, in dit geval vanaf 2023.

[Kadernota nr. 02.09]

Groningerstraat (Molenweg - rotonde Skieding) fietspad naar 1 kant brengen

De fietspaden ter hoogte van de Groningerstraat vanaf de Molenweg tot de rotonde De Skieding gaan we naar één kant van de weg brengen. De kosten hiervoor ramen we op € 40.000. De realisatie van dit project vindt plaats in 2022. Na oplevering van dit project worden de kapitaallasten van € 1.200 opgenomen in de begroting van het jaar na oplevering, in dit geval vanaf 2023.

[Kadernota nr. 02.10]

Kruispunt Blauwhuisterweg - Boelenswei aanpassen (veilige overstek fietsers)

Ter plaatse van de aansluiting van de Boelenswei op de Blauwhuisterweg gaan we een veilige fietsoversteek realiseren, zodat fietsers in twee keer over kunnen steken. De kosten hiervoor ramen we op € 100.000. De realisatie van dit project vindt plaats in 2022. Na oplevering van dit project worden de kapitaallasten van € 3.000 opgenomen in de begroting van het jaar na oplevering, in dit geval vanaf 2023.

[Kadernota nr. 02.08]

Revitalisering industrieterrein De Bosk Harkema (extra kosten voor verbreding/dimensionering)

Het wegprofiel op bedrijventerrein De Bosk willen we aanpassen ten behoeve van het daadwerkelijke gebruik. Door uitbreidingen van het bedrijventerrein voldoet dit nu niet. Het wegprofiel is veel te smal. De kosten hiervoor ramen we op € 150.000 voor de revitalisering van het bedrijventerrein De Bosk. De realisatie van dit project vindt plaats in 2022. Na oplevering van dit project worden de kapitaallasten van € 4.500 opgenomen in de begroting van het jaar na oplevering, in dit geval vanaf 2023.

[Kadernota nr. 02.07]

Overige ontwikkelingen

Fuotgongersoerstekplak Dikke Draai-Badlaan Surhústerfean (P2-M2 - Moasje FNP, VVD)

Het realiseren van een zebrapad nabij de rotonde Gedempte Vaart/Vierhuisterweg is inpasbaar. Gezien het verwachte gebruik en de locatie is dit een maatregel waar ook al door bewoners en weggebruikers naar is gevraagd bij de gemeente. De verkeersintensiteit op de Gedempte Vaart is hoog met gemiddeld circa 7.500 motorvoertuigen per etmaal. Een zebrapad kan de doorstroom van het verkeer hinderen, al liggen er ook zebrapaden op de Jan Binneslaan en Groningerstraat. De verwachte kosten zijn circa € 2.000.

Herinrichting c.q. reconstructie Groningerstraat Surhuisterveen (P2-M3 - Motie GBA, CU, CDA, VVD)

De reconstructie van het centrum van Surhuisterveen is voltooid. Het gedeelte van de Groningerstraat vanaf de Kolk tot de Dr. van Kammenstraat is nu niet meegenomen met deze reconstructie. Om er een geheel van te maken en om deze weg dezelfde uitstraling te geven als de Kolk zijn de verwachte kosten € 350.000. Hierbij gaan we ook een nieuwe ontsluiting realiseren naar het parkeerterrein van de supermarkt Jumbo.

Actualisatie kapitaallasten

De kapitaallasten zijn in de begroting 2022 met € 193.000 gestegen ten opzichte van de primitieve begroting 2021. Deze stijging wordt veroorzaakt doordat in 2022 de afschrijvingen starten over de investeringen die in 2021 zijn afgerond. Dit betreft vooral projecten met betrekking tot rationeel wegenbeheer.

Tweede ontsluiting Lauwerskwartier

In de primaire begroting 2021 is een bedrag van € 150.000 in de exploitatie opgenomen voor de realisatie van de tweede ontsluiting Lauwerskwartier. In de begroting 2022 is hiervoor geen budget meer opgenomen waardoor ten opzichte van de primaire begroting 2021 de lasten in 2022 € 150.000 lager zijn. De verwachting is dat de uitvoering van de tweede ontsluiting Lauwerskwartier niet in 2021 afgerond zal zijn. De planning en uitvoering is afhankelijk van de Provincie Fryslân, eind 2021 zal hiervoor een overlopende post opgenomen worden.

Indexatie en overige prijsontwikkelingen

De actualisatie van de budgetten hebben ertoe geleid dat de opbrengsten van leges voor de aanleg van uitritten € 10.000 zijn verhoogd, omdat er de afgelopen jaren meer leges zijn ontvangen dan begroot. Daarnaast zijn de kosten voor de gladheidsbestrijding met € 10.000 verlaagd omdat de gerealiseerde kosten de afgelopen jaren structureel lager waren dan de begroting. De kosten voor de voorziening voor het groot onderhoud van het gemeentehuis zijn verplaatst van programma 2 naar programma 0. Dit zorgt voor een verlaging van de kosten in programma 2 van € 45.000 en een stijging van de kosten in programma 0 van hetzelfde bedrag, waardoor per saldo sprake is van een budget neutrale wijziging. In de laatste plaats zijn de kosten in 2022 geïndexeerd met 1,4%, dit

Begroting 2022-2025

zorgt voor € 31.000 hogere kosten in 2022 ten opzichte van de primitieve begroting 2021.

Financieel

	rekening	begroting			meerjarenperspectief		
	(x € 1.000)	2020	2021	2022	verschil	2023	2024
Lasten	5.007	5.215	5.477	262	5.609	5.740	5.613
Baten	531	256	356	100	356	336	275
Saldo	- 4.476	- 4.959	- 5.121	- 162	- 5.252	- 5.404	- 5.338

Verklaring verschillen

De belangrijkste verschillen tussen 2021 en 2022 betreffen:

	(x € 1.000)
Beleidsrelevante ontwikkelingen	
Overige ontwikkelingen	
Actualisatie personeelslasten	-114 N
Actualisatie kapitaallasten	-193 N
2de ontsluiting Lauwerskwartier; realisatie 2021	150 V
Aanpassing bijdragen WM	-44 N
Indexatie en overige prijsontwikkelingen	39 V
Totaal	-162 N

3. Economie

Wat willen we bereiken en hoe gaan we dat doen

Wij willen de lokale economie vitaal houden en toekomstbestendig maken. Daarbij werken wij zoveel mogelijk samen met ondernemers(verenigingen), het onderwijs en andere overheden in de regio en de provincie. Het economisch beleid (2022) van onze gemeente is gericht op:

- Het versterken van het ondernemersklimaat, om daarmee de werkgelegenheid te behouden en te vergroten;
- De regionale samenwerking zetten wij in om voor onze ondernemers voldoende kwalitatieve bedrijventerreinen beschikbaar te krijgen.
- Op economisch gebied werken we regionaal samen, in het najaar van 2021 is/wordt besloten op een eventueel vervolg hierop.
- In 2022 wordt het beleidsplan economie 2022-2025 opgesteld.
- Wij investeren in de winkelcentra in Buitenpost en Surhuisterveen.

Uitwerking Kadernota 2022-2025

In de Kadernota 2022-2025 zijn door het college de grote lijnen van de nieuwe begroting aangegeven. Hieronder vindt u, voor zover van toepassing, de uitwerking van de Kadernota zoals die op 8 juli 2021 door uw raad opiniërend is besproken.

Uitwerking Kadernota 2022-2025

In de Kadernota 2022-2025 zijn door het college de grote lijnen van de nieuwe begroting aangegeven. Hieronder vindt u, voor zover van toepassing, de uitwerking van de Kadernota zoals die op 8 juli 2021 door uw raad opiniërend is besproken.

Nieuw of gewijzigd beleid

Agenda Netwerk Noordoost Fryslân III

De gemeente Achtkarspelen werkt samen met Dantumadiel, Noardeast-Fryslân en Tytsjerksteradiel, Provinsje Fryslân en Wetterskip Fryslân in het Netwerk Noordoost. Na succesvolle afronding van de regionale samenwerkingsagenda's ANNO I en ANNO II willen we de samenwerking in Noordoost Fryslân voortzetten in ANNO III, zoals besproken in de raadsvergadering van 25 maart 2021. Om hier invulling aan te geven, wordt de samenwerkingsagenda ANNOIII uitgewerkt.

De ondersteuning van de regionale samenwerking in ANNO wordt 'lyts en linich' georganiseerd, passend bij de uit te werken tûke agenda. De jaarlijkse bijdrage aan de ANNO organisatie is afgelopen jaren gebaseerd op een bijdrage per inwoner. Omdat de omvang van de derde agenda op dit moment wordt uitgewerkt, wordt de financiële bijdrage van de gemeenten in ANNOII als uitgangspunt genomen.

Voor Achtkarspelen betreft dit een jaarlijkse bijdrage van € 37.876. De looptijd van de agenda is vooralsnog t/m 2025. Bij het opstellen van de begroting van de derde ANNO samenwerkingsagenda stellen we, waar mogelijk, de bijdrage naar beneden bij.

[Kadernota nr. 03.01]

Bijdrage RMT

Om het stimuleren en versterken van het toerisme naar onze gemeente en de regio te continueren is het van belang de jaarlijkse bijdrage van € 40.000 beschikbaar te stellen voor regiomarketing.

[Kadernota nr. 03.02]

Overige ontwikkelingen

Ombuiging Regio Marketing Toerisme 2.30

Bij het vaststellen van de begroting 2021 is er structureel vanaf 2022 bezuinigd op het budget voor Regio Marketing Toerisme (RMT). Om het stimuleren en versterken van het toerisme naar onze gemeente en de regio te continueren is het van belang de jaarlijkse bijdrage van € 40.000 opnieuw beschikbaar te stellen voor regiomarketing. Dit is bij de kadernota ingebracht. Hiermee wordt de eerdere opgelegde taakstelling niet gerealiseerd.

Financieel

	rekening	begroting			meerjarenperspectief		
		2020	2021	2022	verschil	2023	2024
(x € 1.000)							
Lasten	761	573	654	81	653	653	440
Baten	217	420	406	- 14	333	47	30
Saldo	- 545	- 153	- 247	- 95	- 321	- 607	- 410

Verklaring verschillen

De belangrijkste verschillen tussen 2021 en 2022 betreffen:

	(x € 1.000)
Beleidsrelevante ontwikkelingen	
Kadernota 2022-2025	
Agenda Netwerk Noordoost Fryslân III (03.01)	-38 N
Regio Marketing Toerisme (03.02)	-40 N
Ombuigingen	
Toeristenbelasting (begroting 2021 - 4.7)	20 V
Regio Marketing Toerisme (begroting 2021 - 2.30)	40 V
Overige ontwikkelingen	
Lagere winstverwachting bedrijventerreinen (o.b.v. vastgestelde meerjarenprognose)	-32 N
Actualisatie bijdrage WM8KTD	-54 N
Actualisatie budget bevordering toerisme	8 V
Overige verschillen per saldo	1 V
Totaal	-95 N

INDICATOREN

Met de beleidsindicatoren wordt een inzicht gegeven in de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren zijn geen doel op zichzelf. Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is het verhaal achter het cijfer. Dat kan gebruikt worden om te sturen op maatschappelijke effecten.

Begroting 2022-2025

Legenda

- ongunstig
- neutraal
- gunstig
- (nog) geen nieuwe gegevens

Indicator	Meting	Eenheid	Refertejaar
Banen	528,2	aantal	(2020)
Ontwikkeling t.o.v. de vorige meting			
Prognose o.b.v. de historie			
Functiemenging	43,2	%	(2020)
Ontwikkeling t.o.v. de vorige meting			
Prognose o.b.v. de historie			
Vestigingen	149,1	aantal	(2020)
Ontwikkeling t.o.v. de vorige meting			
Prognose o.b.v. de historie			

4. Onderwijs

Wat willen we bereiken en hoe gaan we dat doen

Onderwijs is de sleutel voor de ontwikkeling van een kind én van een samenleving. Een kind dat goed onderwijs krijgt, krijgt kansen voor de toekomst. Daarom heeft ieder kind recht op goed onderwijs.

Binnen het programma onderwijs worden de wettelijke verplichtingen zoals de onderwijshuisvesting, leerplicht en leerlingenvervoer uitgevoerd. Extra ambitie in de gemeente is gericht op het bieden van 'gelijke kansen', op talentontwikkeling en op het voorkomen en bestrijden van achterstanden (Kansenbeleid). Goede samenwerking met de betrokken partners is een vereiste.

Hoofdpijnen van beleid;

- In elk dorp is een basisschool
- Verrijkende initiatieven voor brede vorming en talentontwikkeling
- Behoud breed richtingenaanbod Voortgezet Onderwijs
- Versterken praktische verbindingen Onderwijs en Arbeidsmarkt
- Aanpakken van laaggeletterdheid
- Voor- en Vroegschoolse Educatie, een basisvoorziening voor ieder kind

Ontwikkelingen in bestaand beleid

Ontwikkelingen onderwijshuisvesting

We actualiseren de voorziene investering nieuwbouw voor de basisscholen en peuteropvang in Twijzelerheide naar het prijspeil 2021/2022. De verhogingen zijn nodig door autonome kostenontwikkeling en door veranderende normen en eisen die aan de onderwijshuisvesting worden gesteld.

[Kadernota nr. 21.00]

Overige ontwikkelingen

Nationaal Programma Onderwijs

Gemeenten ontvangen op grond van het Nationaal Plan Onderwijs in totaal € 300 miljoen voor de schooljaren 2021-2022 en 2022-2023. Deze middelen worden uitgekeerd via een specifieke doeluitkering die op dit moment nog verder door het Rijk wordt uitgewerkt. De gemeente Achtkarspelen zal over de totale periode in totaal ruim € 525.000 ontvangen. We zoeken voor de besteding van deze middelen aansluiting bij de behoefte van het onderwijs. We vertrouwen erop dat in goed overleg met de lokale partners binnen de kaders van de regeling voor duurzame investeringen wordt gekozen.

Financieel

	rekening	begroting			meerjarenperspectief		
(x € 1.000)	2020	2021	2022	verschil	2023	2024	2025
Lasten	2.958	3.484	3.660	176	3.627	3.656	3.647
Baten	643	864	1.017	153	1.017	1.017	1.017
Saldo	- 2.314	- 2.620	- 2.643	- 23	- 2.611	- 2.639	- 2.630

Verklaring verschillen

De belangrijkste verschillen tussen 2021 en 2022 betreffen:

	(x € 1.000)
Beleidsrelevante ontwikkelingen	
Kadernota 2022-2025	
21.02 - Ontwikkelingen JoBinder (leerlingenvervoer)	-24 N
Overige beleidsrelevante ontwikkelingen	
Aanscherping / actualisatie budgetten onderwijs	63 V
Overige ontwikkelingen	
Actualisatie personeelslasten (bijdrage WM8KTD)	-36 N
Actualisatie kapitaallasten onderwijshuisvesting	-15 N
Actualisatie materiële uitgaven onderwijshuisvesting (ozb)	-11 N
Totaal	-23 N

INDICATOREN

Met de beleidsindicatoren wordt een inzicht gegeven in de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren zijn geen doel op zichzelf. Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is het verhaal achter het cijfer. Dat kan gebruikt worden om te sturen op maatschappelijke effecten.

Legenda

- ongunstig
- neutraal
- gunstig
- (nog) geen nieuwe gegevens

Indicator	Meting	Eenheid	Refertejaar
% Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)	1,5	%	(2019)
Ontwikkeling t.o.v. de vorige meting			
Prognose o.b.v. de historie			
Absoluut verzuim	0,0	aantal	(2018)
Ontwikkeling t.o.v. de vorige meting			
Prognose o.b.v. de historie			
Relatief verzuim	35,0	aantal	(2019)
Ontwikkeling t.o.v. de vorige meting			
Prognose o.b.v. de historie			

5. Sport, cultuur en recreatie

Wat willen we bereiken en hoe gaan we dat doen

Sport en cultuur leveren een bijdrage aan de persoonlijke ontplooiing en ontwikkeling van onze inwoners. Het vergroot de sociale samenhang en deelname aan de samenleving en draagt bij aan een goed leef- en woonklimaat. Sport en cultuur bevorderen de gezondheid en het welzijn van jong en oud. Achtkarspelen vindt het van belang dat er voldoende voorzieningen zijn, die toegankelijk zijn voor iedereen.

Meertaligheid bevordert het lerend vermogen en het zelfvertrouwen van het individu en de gemeenschap. Meertaligheid in Fryslân beschouwt Achtkarspelen als een verrijking en wil de gemeente stimuleren.

Recreatie en toerisme leveren een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid en vitaliteit van de gemeente. Recreatie en toerisme worden verder ontwikkeld, waarbij het landschap van de Noardlike Fryske Wâlden een belangrijke trekker is.

Uitwerking Kadernota 2022-2025

In de Kadernota 2022-2025 zijn door het college de grote lijnen van de nieuwe begroting aangegeven. Hieronder vindt u, voor zover van toepassing, de uitwerking van de Kadernota zoals die op 8 juli 2021 door uw raad opiniërend is besproken.

Nieuw of gewijzigd beleid

Aanleg fietspad Skeanpaed - Wyldpaed-west

Voor het realiseren van een veilige fietsverbinding tussen Twijzelerheide (Skeanpaed), Wyldpaed-West en de provinciale weg (N355) is een budget benodigd van (bruto) € 180.000.

[Kadernota nr. 05.12]

Bestrijding plaagsoorten (exoten, epr)

Het aantal plaagsoorten neemt de afgelopen jaren in de gemeente toe. We streven naar een gezond ecosysteem waarin plaagsoorten zoveel mogelijk op natuurlijke wijze worden bestreden. Er doen zich echter situaties voor waar de gemeente, om wille van de volksgezondheid, direct moet ingrijpen (bijvoorbeeld verwijderen van eikenprocessierupsen bij speeltuinen). We willen plaagsoorten in deze situaties mechanisch verwijderen. De kosten bedragen € 10.000.

[Kadernota nr. 05.08]

Bijdrage recreatief park Surhuisterveen / bijenlint

In 2017 heeft de gemeenteraad een motie aangenomen om onderzoek te doen naar de mogelijkheid van een recreatief wandelpark in Surhuisterveen. De uitwerking van deze motie heeft door omstandigheden lang geduurd. Er wordt gewerkt aan een "praatplaat" waarbij bestaande voorzieningen in het dorp worden versterkt en aan elkaar worden verbonden. Basis is om zodoende een herkenbare, bloemrijke en recreatieve wandelroute in Surhuisterveen te creëren. Het plan moet nog met de raad worden besproken en samen ingevuld worden zodat het aansluit bij de wensen vanuit de motie van destijds. De ingeschatte kosten bedragen eenmalig € 15.000 (2022).

[Kadernota nr. 05.07]

Cultuurcentrum de Wâldsang

Cultuurcentrum de Wâldsang verzorgt het muziekonderwijs in de gemeente. Muziekonderwijs levert een bijdrage aan de persoonlijke ontwikkeling, (cultuur)participatie en sociale cohesie van inwoners. Hiernaast is Cultuurcentrum de Wâldsang een belangrijke cultuurdrager voor de regio en draagt op die manier bij aan de

leefbaarheid van de gemeente. Zonder subsidie kan Cultuurcentrum de Wâldsang geen muziekonderwijs verzorgen. In lijn met de motie die de raad op 3 juni heeft aangenomen, nemen we de financiering van het muziekonderwijs weer structureel op in de begroting.

[Kadernota nr. 05.02]

Impuls Spitkeet

Openluchtmuseum en Themapark de Spitkeet heeft de afgelopen jaren een aanzienlijke groei doorgemaakt. De Spitkeet is met 19.000 bezoekers in 2019 een van de grootste musea in onze regio. In 2021 heeft het museum een incidentele subsidie ontvangen voor het aanstellen van een coördinator. Om te kunnen doorontwikkelen continueren we de subsidie voor de (tijdelijk) ingestelde coördinatiefunctie in de jaren 2022 en 2023.

[Kadernota nr. 05.13]

Klimaatverandering, extra kosten water geven

Met de toenemende klimaatverandering, waarbij er langere periodes van extreme hitte/droogte zijn, is het belangrijk dat jonge beplanting (waaronder bomen) in periodes van droogte extra water krijgt. De kosten bedragen € 6.000.

[Kadernota nr. 05.09]

Kosten bemonstering zwemwater Skûlenboarch vanwege aanwijzing officieel zwemwater

De Provincie Fryslân heeft recreatiestrand Skûlenboarch vanaf 2021 als officiële zwemwaterlocatie aangewezen. Met deze aanwijzing wordt de waterkwaliteit niet meer door de gemeente, maar door Wetterskip Fryslân getoetst. Als gevolg hiervan wordt het budget voor de onderhoudskosten structureel met € 3.000 verlaagd.

[Kadernota nr. 05.11]

Lokale omroep RTV NOF

We ondersteunen onze lokale omroep RTV NOF. Jaarlijks adviseert de VNG een richtbedrag per huishouden als financiële ondersteuning voor lokale omroepen. Op dit moment bedraagt het VNG-richtbedrag €1,39 per huishouden. Samen met onze buurgemeenten hebben we besloten om de basisbekostiging te verhogen naar het geadviseerde richtbedrag en dit jaarlijks bij te stellen conform het VNG advies.

[Kadernota nr. 05.01]

Zorg monumentale bomen

De Bomenverordening biedt de mogelijkheid om particuliere bomen met een bijzondere waarde als monumentaal aan te wijzen. De gemeente ondersteunt bij de instandhouding van deze bomen. Zo worden monumentale bomen jaarlijks door de gemeente geïnspecteerd en waar nodig onderworpen aan groot onderhoud. Het is gebleken dat de beschikbare middelen voor het groot onderhoud ontoereikend zijn. Voor een goede zorg aan deze monumentale bomen, maar ook om te voldoen aan gemaakte afspraken met de eigenaren, is een verhoging van het onderhoudsbudget nodig. De kosten bedragen € 7.000.

[Kadernota nr. 05.10]

Overige ontwikkelingen

Gemeentelijk monumintebelied (P5-M1 - Moasje FNP, PvdA)

De raad van Achtkarspelen heeft bij de behandeling van de kadernota een motie m.b.t. gemeentelijk monumentenbeleid aangenomen.

Rond 2012 heeft Hûs en Hiem de panden in de gemeente Achtkarspelen per dorp geïnventariseerd en gerangschikt op waarde. De gemeenteraad heeft in 2014 de "Objectgerichte beeldinventarisatie Achtkarspelen" vastgesteld.

Vanwege de beperkingen die een monumentenstatus met zich mee brengt voor eigenaren is nog geen vervolg gegeven aan de verdere uitwerking.

De motie roept op om aan deze inventarisatie een vervolg te geven en bij de raadsbehandeling is aangegeven dat dit niet tot een formele monumentenstatus zal leiden. Reden hiervoor is vooral gelegen in betere informatie die kan leiden tot de bescherming van de karakteristieke en beeldbepalende panden die de aantrekkelijkheid, het aanzicht en de ruimtelijke kwaliteit van de dorpen binnen de gemeente verhogen.

Het vervolg op de inventarisatie zal bestaan uit het op laten stellen van de redengevende beschrijving voor een deel van de panden van de inventarisatie. Er zal nog een keuze worden gemaakt of alle 230 of 111 panden worden beschreven (afhankelijk van de eerder verkregen score). De redengevende beschrijvingen worden vertaald in de bestemmingsplannen (en later omgevingsplannen) ter onderbouwing van de aanduiding 'karakteristiek'.

De kosten voor het opstellen van de redengevende beschrijvingen worden geschat op € 60.000,-. Dit bedrag is afhankelijk van het aantal panden dat beschreven moet worden (230 of 111).

Histoaryske kuier- en fytspaden (P5-M2 - Moasje FNP, PvdA, VVD, CU, GBA)

Dit onderwerp wordt opgepakt door het college. De eerste stap is om in overleg met de Federatie van Plaatselijke Belangen de bestaande plannen te toetsen op haalbaarheid.

Evenementensubsidies in 2022 en 2023 verdubbelen (P5-M3 - Motie PvdA , FNP)

De aan te vragen bedragen en het budget zal voor de jaren 2022 en 2023 worden verdubbeld. Mocht het aantal aanvragen het beschikbaar gestelde (verdubbelde) budget alsnog overschrijden dan zal de raad op de hoogte worden gesteld.

Cultuursubsidies in 2022 en 2023 verdubbelen (P5-M4 - Motie PvdA, FNP)

Het budget voor cultuursubsidies is op dit moment € 15.000. Dat budget verdubbelen we voor 2022 en 2023 met als dekking de rijksmiddelen coronacompensatie cultuur. Hiermee kunnen we het subsidiebedrag per culturele activiteit de komende twee jaar verhogen.

Recreatief fiets- en wandelpad langs PM-kanaal (P5-M5 - Motie PvdA)

Een eerste gedeelte van deze route maakt deel uit van de gebiedsontwikkeling in de Drogehamstermieden. Dit punt wordt verder meegenomen bij het overleg met de Federatie bij het overleg over fiets- en wandelpaden.

Onderzoek uitbreiding recreatiemogelijkheden natuurgebied Twijzelermieden (P5-M6 - Motie CDA, VVD en GBA)

Er wordt binnen de gebiedsontwikkeling in de gehele Mieden ingezet op recreatie en toerisme. Daarbij zal ook onderzocht worden welke mogelijkheden er zijn om specifiek in Twijzelermieden meer verblijfsrecreatie te realiseren.

Cultuurcentrum De Wâldsang

In de begroting 2021 is een ombuigingslijn opgenomen waarbij de bijdrage van de gemeente aan cultuurcentrum De Wâldsang vanaf 2022 niet meer wordt verstrekt. Voor de gemeente zorgt dit vanaf 2022 voor een besparing van € 288.000. In de kadernota 2022-2025 is de bijdrage weer (structureel) opgevoerd en hiermee wordt de ombuigingslijn van 2021 tenietgedaan. De bijdrage aan cultuurcentrum De Wâldsang is hiermee per saldo weer opgenomen in de (meerjaren)begroting.

Actualisatie kapitaallasten

Ten opzichte van de primaire begroting 2021 zijn de kapitaallasten in de primaire begroting 2022 met € 322.000 gestegen. Deze stijging wordt veroorzaakt doordat in 2021 de oplevering van het zwembad De Kûpe heeft plaatsgevonden en vanaf 2022 de kapitaallasten van € 349.000 per jaar in de exploitatie worden verwerkt waarvan de

afschrijvingskosten van € 310.000 worden gecompenseerd uit de hiervoor gevormde bestemmingsreserve.

Verwachte SPUK-bijdrage

Voor de begroting 2022 is, aan de hand van de werkwijze van de aanvraag voor de SPUK-bijdrage 2021, de SPUK-berekening gemaakt voor 2022. De teruggaaf van de SPUK wordt in de begroting 2022 geraamd op € 110.000. In de primaire begroting 2021 is de SPUK-bijdrage op voorhand niet meegenomen.

Actualisatie onderhoudskosten

Voor de jaren 2022 en verder is de onderhoudsplanning geactualiseerd. Dit leidt tot hogere onderhoudskosten in de begroting 2022, ten opzichte van de primitieve begroting 2021, van € 76.000. Deze stijging wordt voor € 45.000 veroorzaakt door de begrote onderhoudskosten voor de monumentale kerktorens en de gemeentelijke molens. Voor de sporthallen en gymzalen zorgt de geactualiseerde onderhoudsplanning ervoor dat we in de toekomst meer kosten moeten maken voor groot onderhoud. Omdat we voor de sporthallen en gymzalen een voorziening groot onderhoud hebben gevormd is het van belang dat deze altijd toereikend blijft om het onderhoud uit te voeren. Om de toereikendheid te kunnen waarborgen moet structureel een hogere storting van € 30.000 worden gedaan, dit zorgt voor een negatief effect op de exploitatie in 2022 ten opzichte van 2021.

Financieel

	rekening	begroting			meerjarenperspectief		
(x € 1.000)	2020	2021	2022	verschil	2023	2024	2025
Lasten	5.988	5.780	6.649	868	6.605	6.535	6.468
Baten	1.192	634	947	313	947	947	947
Saldo	- 4.796	- 5.147	- 5.702	- 555	- 5.658	- 5.588	- 5.521

Verklaring verschillen

De belangrijkste verschillen tussen 2021 en 2022 betreffen:

	(x € 1.000)
Beleidsrelevante ontwikkelingen	
Kadernota 2022-2025	
Bijdrage recreatief park Surhuisterveen/bijenlint; 05.07	-15 N
Bestrijding plaagsoorten (exoten, epr); 05.08	-10 N
Klimaatverandering, extra kosten water geven; 05.09	-6 N
Zorg monumentale bomen; 05.10	-7 N
Kosten bemonstering zwemwater Skûlenboarch; 05.11	3 V
Privaatrechtelijk optreden; 01.02	-2 N
Impuls Spitkeet; 05.13	-50 N
Lokale omroep RTV NOF; 05.01	-4 N
Cultuurcentrum de Wâldsang; 05.02	-288 N
Overige beleidsrelevante ontwikkelingen	
Inspecties en opstellen MJOP voor overige sportaccommodaties B2021; 05.09	20 V
Extra maatregelen kunstgras in het kader van zorgplicht 8K B2021; 05.01	-9 N
Miedengebied incidenteel in 2021	30 V
Motie kadernota 2022-2025; Verdubbeling evenementensubsidies; P5-M3	-16 N

Begroting 2022-2025

Motie kadernota 2022-2025; Gemeentelijk monumintebelied; P5-M1	-60 N
Ombuigingen	
Stoppen aanleg fietspaden; 3.19 B2021	14 V
Ombuigingen Sociaal Wâldsang; 1.8 B2021	288 V
Overige ontwikkelingen	
Actualisatie personeelslasten	-43 N
Actualisatie kapitaallasten	-322 N
Actualiseren bijdrage WM	-45 N
Aanpassing verwachte SPUK-bijdrage	110 V
Actualisering onderhoudskosten	-76 N
Areaaluitbreiding Groen	-35 N
Indexatie en overige prijsontwikkelingen	-32 N
Totaal	-555 N

INDICATOREN

Met de beleidsindicatoren wordt een inkijkje gegeven in de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren zijn geen doel op zichzelf. Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is het verhaal achter het cijfer. Dat kan gebruikt worden om te sturen op maatschappelijke effecten.

Legenda

- ongunstig
- neutraal
- gunstig
- (nog) geen nieuwe gegevens

Indicator	Meting	Eenheid	Refertejaar
% Niet-sporters	58,3	%	(2016)
Ontwikkeling t.o.v. de vorige meting	—		
Prognose o.b.v. de historie	—		

Verbonden partijen

De Verbonden Partijen binnen dit programma zijn:

Gemeenschappelijke regeling

Recreatieschap Marrekrite

Stichting / Vereniging

Stichting Sportcentrum 8kspelen

6. Sociaal domein

Wat willen we bereiken en hoe gaan we dat doen

Dit programma is gericht op het uitvoeren van de wettelijke verantwoordelijkheid die de gemeente heeft op het terrein van jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning en participatie. In de praktijk betekent dit dat het Sociaal Domein een veelheid aan thema's en onderwerpen beslaat waar onze inwoners dagelijks mee te maken hebben. Ook is er nauwe verwevenheid met onderwerpen uit andere programma's, zoals onderwijs, sport, cultuur en gezondheid. Daarnaast is er overlap met het fysieke domein, bijvoorbeeld op het gebied van wonen, leefbaarheid en voorzieningen.

Wij willen dat inwoners zelf de regie hebben bij hun zorgvraag. Wij zetten ons ervoor in dat mensen zorg en ondersteuning ontvangen die past bij hun behoefte en mogelijkheden. Wij stellen daarbij de mens centraal en werken integraal en vanuit het principe één gezin – één plan – één contactpersoon.

In de afgelopen jaren werd duidelijk dat er meerjarig grote tekorten waren binnen het sociaal domein. Er zijn analyses uitgevoerd naar de achtergrond van de tekorten en de mogelijkheden tot bijsturing voor onze gemeente. De huidige financiële situatie in het sociaal domein is verbeterd t.o.v. voorgaande jaren. De uitdaging om de uitgaven beheersbaar te houden blijft echter onveranderd groot.

In april 2019 hebben de gemeenteraden van Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel het beleidskader Sociaal Domein vastgesteld. Hierin zijn de strategische doelstellingen en uitgangspunten voor de periode 2019-2022 benoemd. Daarnaast zijn er diverse financiële maatregelen benoemd om een sluitende begroting voor het sociaal domein te realiseren. De maatregelen zijn nog altijd actueel. Belangrijke pijlers hierin zijn het versterken van de sociale basis, het aanscherpen (kostenbewust, methodisch en uniform werken) van de werkwijze van onze medewerkers en het herinrichten van de inkoop van zorg en ondersteuning in het sociaal domein. Het jaar 2022 is vooral gericht op het nader implementeren van eerdere beleidskeuzes.

Uitwerking Kadernota 2022-2025

In de Kadernota 2022-2025 zijn door het college de grote lijnen van de nieuwe begroting aangegeven. Hieronder vindt u, voor zover van toepassing, de uitwerking van de Kadernota zoals die op 8 juli 2021 door uw raad opiniërend is besproken.

Nieuw of gewijzigd beleid

Project Beurtschip

De subsidieaanvragen in het kader van de Regiodeal zijn afgewezen voor de projecten Beurtschip en Spitkeet.

Op basis van de resultaten van het project Beurtschip in de afgelopen jaren, heeft de raad bij de behandeling van de Kadernota besloten om de financiering voor dit project voor 2022 en 2023 op te nemen in de begroting. Daarnaast wordt in deze jaren onderzocht hoe we het project per 2024 op een andere en mogelijk goedkopere wijze kunnen financieren.

[Kadernota nr. 06.13]

Uitbreiding formatie Communicatie Sociaal Domein

Wij gaan een communicatiestrategie ontwikkelen richting inwoners en partners om de transformatie verder te brengen. Veranderingen in 2022 en 2023 in de sociale basis, de inkoop van zorg en de activiteiten van onze gebiedsteams maken een kwalitatief goede communicatie naar al onze inwoners en partners noodzakelijk. Ook de communicatie

over ons beleid op gebied van armoede en schulden vraagt extra aandacht. Deze middelen en daarmee de impuls aan communicatie in het sociaal domein dragen daaraan bij.

[Kadernota nr. 06.11]

Uitbreiding formatie Gebiedsteams

We verhogen de kwaliteit van de inzet van de gebiedsteams en de doorontwikkeling transformatie in het Sociaal Domein. Om invulling te kunnen geven aan de veranderopgave en deze effectiever te maken is er tijdelijk meer sturing ingezet. Wij gaan onderscheid maken in onze werkwijze op basis van de complexiteit van de vraag van de inwoner. Immers, 90% van de inwonersvragen zijn eenvoudig van aard; 10% behoort tot de complexe vraagstukken waarbij een regiefunctie vereist is. Preventief wordt zorg verstrekt daar waar wachtlijsten zouden kunnen leiden tot verzware van de complexiteit en/of kostenverhoging. Er wordt een apart crisisteam ingericht met betrekking tot acute hulpvragen waarbij de reguliere weg geen soelaas biedt.

[Kadernota nr. 06.12]

Uitbreiding formatie zorgadministratie

In verband met de olopende aanvragen, de groeiende vraag om administratieve ondersteuning en de extra taken bij beëindiging van zorgtrajecten breiden we de formatie voor Sociaal Domein voor de jaren 2022 en 2023 uit met 24 uur op de functie administrateur. Dit om het huidige dienstverlenende niveau vast te houden en de komende jaren mee te kunnen in alle ontwikkelingen binnen het sociaal domein.

[Kadernota nr. 06.10]

Moties

Verwerking van de motie(s), ingediend tijdens de behandeling van de Kadernota.

Motie: Uitvoering dorpshuizen

De raad heeft op 22 april 2021 een motie aangenomen om het effect van de bezuiniging op het sociaal-cultureel werk te verzachten. Met instemming van de betrokken partijen is uitgekomen op een verlenging van de huidige regeling voor 2022 voor 90% van de huidige regeling. Dat betekent dat er in 2022 een budget van € 142.000 beschikbaar is voor het sociaal-cultureel werk in onze gemeente. Tegelijkertijd gaan we samen met de organisaties in gesprek hoe we de exploitatie van de dorpshuizen kunnen verbeteren.

[Kadernota nr. 06.14]

Ontwikkelingen in bestaand beleid

Ontwikkelingen Jobinder o.b.v begroting 2022

Jobinder voert namens de gemeente het collectief vervoer uit. Voor de begroting 2022 zal er uitgegaan moeten worden van een autonome groei op basis van een (CBS-)indexering van 3% op de regiekosten van de Mobiliteitscentrale, de vervoerskosten en de kosten van het Mobiliteitsbureau ten opzichte van de begroting 2021. Voor de gemeente Achtkarspelen betekent dit een uitzetting van € 44.000.

[Kadernota nr. 21.02]

Overige ontwikkelingen

Moties

- *Motie vreemd aan de orde van de dag (CU / GL)*

Het college ondertekent de brief van de gemeente Houten over kind-vluchtelingen en schrijft een brief aan de informateur om dit onderwerp op tafel te krijgen. Deze brief wordt gedeeld met alle Friese gemeenten. De raad wordt op de hoogte gesteld van verdere ontwikkelingen.

- *Menstruatiearmoede (motie P6-M2)*

Het college heeft kennis genomen van de motie en heeft GGD Fryslân gevraagd te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om deze uit te voeren. Na reactie van de GGD wordt de raad op de hoogte gesteld van het vervolg.

- *Project De Spitkeet ôfmeitsje (motie P6-M3)*

De raad heeft de motie van de FNP aangenomen om het project De Spitkeet af te maken als dit project nog niet is afgerond op 1 januari 2022. Het college legt de raad hiertoe in 2022 een begrotingswijziging voor.

Beleidsrelevante ontwikkelingen

Wmo

In de afgelopen jaren nam het beroep op de Wmo maatwerkvoorzieningen, in het bijzonder de huishoudelijke hulp en begeleiding, substantieel toe. Corona en bijbehorende maatregelen hebben voor een deel van de maatwerkvoorzieningen wel voor een trendbreuk gezorgd. Wij verwachten dat deze trendbreuk incidenteel is. Als gevolg van de jarenlange stijging is het budget verhoogd, maar hebben we ook actief een aantal beheersmaatregelen genomen waar we ook in 2022 verder op in zullen zetten (zie ook ombuigingen).

Zo zijn langdurende indicaties voor individuele begeleiding opnieuw onderzocht in overleg met inwoner en aanbieder. Dit heeft geleid tot verhoogde doorstroom naar de Wet langdurige zorg en waar mogelijk afschalen van zorg, incidenteel ophoging van zorg. Uitgangspunt was een meer passende vorm van ondersteuning voor de inwoner, bij recht op Wlz is dat het meest passend. Een verhoogd kostenbewustzijn bij het indiceren van begeleiding en tussentijds evalueren (na afloop of gedurende een indicatie) heeft effect op de kostenbeheersing. We zien dat de beheersmaatregelen effect hebben en kunnen dan ook de begroting op de Wmo maatwerkvoorzieningen, naast de te realiseren ombuigingen, positief bijstellen met een bedrag van € 170.000 (structureel).

Daarnaast blijven er binnen de Wmo maatwerkvoorzieningen nog voldoende uitdagingen om de kosten beheersbaar te houden. Vooral de kosten voor huishoudelijke hulp stijgen (mede als gevolg van het ingevoerde abonnementstarief) naar verwachting jaarlijks nog substantieel.

Jeugdzorg

De vraag naar en het beroep op Jeugdzorg blijft onverminderd groot. Het aantal jeugdzorg cliënten stijgt nog steeds licht en we zien een toenemende vraag naar specialistische zorg. Aanbieders van specialistische zorg hebben aangegeven dat de aard en ernst van de specialistische zorg is toegenomen. Gevolg hiervan is dat de gemiddelde prijs per cliënt is toegenomen. Voor 2022 wordt daarom gerekend met een negatieve bijstelling van de huidige begroting van € 1.200.000,-.

Daarnaast zetten wij ons binnen de Jeugdzorg lokaal, maar ook vooral regionaal in op beheersmaatregelen om de Jeugdzorg beheersbaar en betaalbaar te houden. Dit mede op basis van de landelijke afspraken die er op dit gebied tussen de VNG en het Rijk worden gemaakt na aanleiding van de eerder door het demissionair kabinet toegezegde 1,3 miljard extra voor de Jeugdzorg in 2022. Voor de gemeente Achtkarspelen in 2022 een bedrag van 3,0 miljoen. Een definitief besluit over structureel extra geld voor de Jeugdzorg is aan een nieuw kabinet, maar onderdeel van de huidige afspraken is wel dat de 1,3 miljard extra in de komende jaren wordt afgebouwd naar 500 miljoen structureel in 2028. Dit op basis van beheersmaatregelen waarvan de effecten door Rijk en VNG in de komende jaren zullen worden gemonitord en waar nodig (financieel) worden bijgesteld.

In onze begroting laten we deze beheersmaatregelen ook aan de uitgavenkant tot uitdrukking komen. We voeren de huidige bijstelling van € 1.200.000 niet structureel door, maar laten deze (in dezelfde verhouding als de daling van de extra inkomsten) op basis van de verwachte resultaten van de beheersmaatregelen aflopen naar € 1.050.000 in 2023, € 970.000 in 2024, € 870.000 in 2025 naar uiteindelijk € 450.000 in 2028.

Woonplaatsbeginsel Jeugdzorg

Met de invoering van het nieuwe woonplaatsbeginsel in 2022 verschuift de verantwoordelijkheid voor de zorg van naar inschatting zo'n 20.000 kinderen landelijk naar andere gemeenten. Voor onze gemeente betekent dit dat, als gevolg van de verschuiving van de verantwoordelijkheid van de zorg, wij op onze middelen uit het gemeentefonds met ingang van 2022 worden gekort met een bedrag van € 1.200.000. We gaan ervan uit dat we aan de lasten kant op basis van dit principe ook navenant minder zorgkosten zullen krijgen. De eerste uitwerkingen van de effecten van het woonplaatsbeginsel laten dit ook zien. Op dit moment gaan we, op basis van de huidige gegevens, voor wat betreft het woonplaatsbeginsel uit van een budgettair neutraal effect.

Stand van zaken ombuigingen (Beleidskader 2019 en Begroting 2021)

In 2019 (beleidskader sociaal domein) en 2020 (begroting 2021) heeft de gemeenteraad verschillende taakstellingen en ombuigingen vastgesteld op diverse taakvelden van het sociaal domein. Onderstaand schetsen wij per vastgestelde financiële taakstelling wat de stand van zaken is en geven aan wat al gerealiseerd is.

Gerealiseerde taakstellingen uit het beleidskader sociaal domein

Wij benoemen eerst de maatregelen uit het beleidskader sociaal domein die al gerealiseerd zijn en zijn verwerkt in de meerjarenbegroting. Dit zijn de volgende maatregelen:

- Maatregelen personeel en organisatieplan per 2019
- Maatregelen voorliggend veld per 2020
- Maatregelen re-integratie en participatie per 2020

Deze maatregelen zijn gerealiseerd conform de omschrijving in het beleidskader. Het personeel en organisatieplan heeft u ter kennisneming ontvangen, de taakstelling is daarin verwerkt. De realisatie van de maatregelen in het voorliggend veld heeft plaatsgevonden door het schrappen van vrij besteedbare budgetten en het natuurlijk beëindigen van subsidies voor gebouwenbeheer, waar beheerders met pensioen gingen. De maatregelen re-integratie en participatie zijn conform het beleidskader gerealiseerd, budgetten voor trajecten zijn gekort en enkele projecten zijn stopgezet.

Ombuigingen begroting 2021: Versterken Sociale Basis (per 2023)

Bij de begroting 2021 is vastgesteld dat wij de sociale basis gaan versterken door het budget op basis van een nieuwe visie te gaan verdelen in plaats van op grond van historisch gegroeide subsidies. De nieuwe visie wordt in oktober aan de gemeenteraad voorgelegd. De nieuwe subsidieregeling stelt het college voorlopig vast in het vierde kwartaal van 2021. Na besluitvorming van de gemeenteraad op 14 oktober over de visie, zetten we een volgende stap in het concretiseren van de visie 'versterken sociale basis'. In oktober en november organiseren we werksessies voor onze uitvoeringpartners. We vragen hen hoe zij willen/kunnen bijdragen aan het realiseren van de visie. Aan deze opdracht is geen taakstelling gekoppeld, wel hangt deze opdracht samen met het besluit tot stoppen van subsidies voor sociaal cultureel werk. Aan het begin van 2022 kunnen wij concluderen in hoeverre de taakstelling gerealiseerd kan worden per 2023. Opgebouwde rechten als gevolg van meerjarige subsidieverlening spelen daarin mee.

Ombuigingen begroting 2021: beëindigen subsidies voor Sociaal Cultureel Werk (2022)

De organisaties die subsidies ontvangen voor deze activiteiten zijn eind 2020 geïnformeerd. Betrokken partijen hebben de gelegenheid gehad om in bezwaar te gaan tegen de besluitbrief. Vijf organisaties hebben van deze mogelijkheid gebruik gemaakt en de hoorzittingen hebben deze zomer plaatsgehad, deze zaken lopen nog. Er is in de Kadernota een financieel voorstel gedaan om voor één jaar geld beschikbaar te stellen tot ten hoogste 90% van de huidige subsidieregeling. Daarnaast gaan we in gesprek hoe de exploitatie van de dorp- en clubhuizen kan worden verbeterd.

Ombuigingen begroting 2021: Minimaregelingen (per 2022)

Bij de begroting 2021 zijn taakstellingen opgenomen op de individuele inkomenstoeslag en de collectieve zorgverzekering. De raad heeft op 1 juli 2021 besloten om t.a.v. de Verordening Individuele Inkomenstoeslag 2022 de toegangsgrens op 130% van het sociaal minimum te handhaven en het bedrag van de verstrekking te verlagen tot (afgerond) € 250 per persoon per jaar.

De beleidsregels t.a.v. de collectieve zorgverzekering zijn in voorbereiding. Het college zal deze eind 2021 vaststellen waarmee de taakstelling gerealiseerd wordt per 2022.

Ombuigingen begroting 2021: Maatregelen Participatie (per 2021/2023)

De subsidies vanuit de versnellingsagenda voor de projecten Beurtschip en Spitkeet zijn niet toegekend, waardoor deze ombuiging niet is gerealiseerd. Het project Beurtschip wordt nu opgevoerd in de begroting 2022 en 2023. Per 1 januari 2022 stoppen we wel met het project Spitkeet, waardoor een deel van de taakstelling wordt gerealiseerd. Wel wordt het huidige bouwproject afgemaakt. Naar verwachting zijn de werkzaamheden afgerond in juni 2022. In dit verband leggen wij in de loop van 2022 een begrotingswijziging voor aan de raad.

Op dit moment zijn wij daarnaast bezig om nieuw participatiebeleid op te stellen dat wij in november 2021 besluitvormend voorleggen aan de raden. De financiële consequenties van het nieuwe beleid moeten we nog in beeld brengen. Deze ombuiging heeft een nauwe relatie met ombuiging 1.33 "De Kruidhof omvormen naar een gemeentelijk participatiebedrijf". Deze ombuiging moet per 1 januari 2023 gerealiseerd zijn.

Ombuigingen begroting 2021: Reduceren Personeel Gebiedsteams (per 2024)

Bij de begroting 2021 is besloten om per 2024 de formatie in de gebiedsteams te reduceren. Dit in lijn met de transformatie die clusterbreed omarmd is: als resultaat van de transformatie willen wij een meer faciliterende en terugtrekkende overheid. In deze lijn willen wij de formatiereductie realiseren.

Omdat de bestaande visies en beleidskaders aansluiten op de opdracht is het mogelijk om de aandacht te richten op de uitvoerende taken. Er is gekozen om de benodigde ontwikkelingen in kaart te brengen waarna deze worden geordend (2021), geprioriteerd (2021/2022) en vervolgens vertaald in resultaatgerichte processen (2022/2023). Tevens wordt in 2022 gestart met optimalisatie van een aantal eenvoudige processen en in 2022 gestart met het ontwikkelen en implementeren van een aantal producten welke via de toegang geautomatiseerd afgehandeld kunnen worden. Begin 2023 is het moment waarop we kunnen concluderen dat wij de taakstelling per 2024 gaan realiseren. Daarna volgt in 2023 en 2024 aandacht voor verdergaande professionalisering en transformatie.

Ombuigingen (begroting 2021) en taakstellingen (beleidskader sociaal domein) op Maatwerkvoorzieningen Wmo en Jeugd (2021/2022)

Een drietal bezuinigingen zijn op de budgetten voor maatwerkvoorzieningen ingeboekt, we beschrijven ze hier gezamenlijk. Het is complex om het effect van deze maatregelen separaat te meten, in totaliteit zien wij een positieve ontwikkeling in de ontwikkelingen van de Wmo-kosten, Corona speelt daarin ook mee.

- Kostenbewustzijn Gebiedsteams per 2020 (Beleidskader 2019)

Het kostenbewust handelen is op verschillende manieren tot uitvoering gebracht. Op gebied van Jeugdzorg zijn heronderhandelingen gevoerd over trajectprijzen. Op casusniveau is gestuurd op de juiste hoogte van intensiteiten door het toepassen van lokaal contractmanagement. Met onze sociaal werkers met de expertise Wmo onderzoeken wij bij elke verstrekking/toekenning van een voorziening die kwalitatief goed is en qua kosten de goedkoopste. Daarnaast zijn er kleinschalige initiatieven van sociaal werkers, zoals het realiseren van tilliften bij kleinschalige woon-zorgvoorzieningen voor uniform gebruik, die meehelpen in het beheersen van de kostenstijging.

- Gedifferentieerde Inkoop Wmo per 2022 (Beleidskader 2019)

In 2020 hebben wij onze inkoop van Wmo-maatwerkdienstverlening geëvalueerd. De uitkomsten hiervan nemen wij mee richting nieuwe inkoop. In 2021 zijn we gestart met het proces om te komen tot een nieuwe inkoopstrategie voor de Wmo, waarbij wij de inkoop van voorzieningen in het kader van de Participatiewet betrekken. De gemeenteraad wordt hierin betrokken en de planning is om begin 2022 de contouren van de nieuwe inkoopstrategie vast te stellen. Hiermee kan in 2022 opnieuw aanbesteed worden, geëffectueerd per 1-1-2023 in een nieuwe inkoop van de Wmo-maatwerkdienstverlening. Dit betreft de huishoudelijke hulp, individuele begeleiding, dagbesteding en kortdurend verblijf.

Er is bewust gekozen voor de ingangsdatum 1-1-2023 zodat de diensten i.h.k.v. de Participatiewet kunnen worden betrokken en dwarsverbanden kunnen worden gelegd.

- Heronderzoeken Wmo per 2022 (Begroting 2021)

Eind 2020 zijn een aantal cliënten met langlopende en kostenintensieve ondersteuning opnieuw gesproken samen met hun zorgaanbieders. Het doel was om opnieuw te kijken of de indicatie passend is en of, bij een deel van de heronderzoeken, er een mogelijkheid bestond tot toelating tot de Wet langdurige zorg (Wlz). De heronderzoeken zijn uitgevoerd en indicaties zijn afgeschaald, in een enkel geval opgeschaald en voor een aantal cliënten bood de verruimde openstelling van de Wet langdurige zorg per 2021 mogelijkheden. Het project is afgesloten en heeft onder aan de streep veel geld bespaard, grotendeels door toeleiding richting Wlz.

Financieel

	rekening	begroting			meerjarenperspectief		
(x € 1.000)	2020	2021	2022	verschil	2023	2024	2025
Lasten	44.489	43.739	44.615	876	43.975	43.174	42.937
Baten	14.197	10.793	11.542	748	11.598	11.612	11.612
Saldo	- 30.292	- 32.946	- 33.073	- 127	- 32.377	- 31.562	- 31.325

Verklaring verschillen

De belangrijkste verschillen tussen 2021 en 2022 betreffen:

	(x € 1.000)
Beleidsrelevante ontwikkelingen	
Kadernota 2022-2025	
Project Beurtschip (2022 en 2023); 6.13	-144 N
Uitbreiding formatie Zorgadministratie (2022 en 2023); 6.10	- 20 N
Uitbreiding formatie Communicatie Sociaal Domein (2022); 6.11	- 35 N
Uitbreiding formatie Gebiedsteams (2022); 6.12	-250 N
Herstelplan Sociaal Cultureel Werk (2022); 6.14	-142 N
Ontwikkelingen JoBinder (Wmo-vervoer); 21.02	-20 N
Invoering woonplaatsbeginsel Jeugd	1.200 V
Overige beleidsrelevante ontwikkelingen	
Nieuwe wet Inburgering	-59 N
Actualisatie budgetten maatwerkvoorzieningen Wmo	160 V
Actualisatie budgetten maatwerkvoorzieningen Jeugd	-1.224 N
Ombuigingen	
Individuele Inkomensregeling (Begroting 2021 - 1.22)	82 V
Collectieve ziektekostenverzekering (Begroting 2021 - 1.23)	56 V
Subsidies Sociaal Cultureel Werk (Begroting 2021 - 1.09)	115 V
Kostenbewustzijn Gebiedsteams (Beleidskader Sociaal Domein 2019)	200 V
Gedifferentieerde Inkoop Wmo (Beleidskader Sociaal Domein 2019)	200 V
Overige ontwikkelingen	
Actualisatie budget zelfstandigenregelingen	100 V
Actualisatie budgetten welzijn	25 V
Actualisatie DVO Caparis (aantal x prijs)	110 V
Actualisatie beschutte werkplekken (aantal x prijs)	-93 N
Actualisatie MOA (aantal x prijs)	114 V
Actualisatie kwijtschelding afval- en rioolheffing	-14 N
Tariefontwikkeling Wmo Maatwerkvoorzieningen	-246 N
Tariefontwikkeling Jeugd Maatwerkvoorzieningen	-250 N
Indexatie overige budgetten	-12 N
Functioneel ramen ombuiging Mienskipinitiatieven 2021 (van taakveld 0.80)	60 V
Actualisatie personeelslasten (Bijdrage WM8KTD)	-69 N
Overige verschillen per saldo	30 V
Totaal	-127 N

INDICATOREN

Met de beleidsindicatoren wordt een inkijkje gegeven in de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren zijn geen doel op zichzelf. Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is het verhaal achter het cijfer. Dat kan gebruikt worden om te sturen op maatschappelijke effecten.

Legenda

- ongunstig
- neutraal
- gunstig
- (nog) geen nieuwe gegevens

Indicator	Meting	Eenheid	Refertejaar
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	5,0	%	(2019)
Ontwikkeling t.o.v. de vorige meting			
Prognose o.b.v. de historie			
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	2,0	%	(2019)
Ontwikkeling t.o.v. de vorige meting			
Prognose o.b.v. de historie			
Bijstandsuitkeringen	453,4	aantal	(2020)
Ontwikkeling t.o.v. de vorige meting			
Prognose o.b.v. de historie			
Jongeren met delict voor rechter	1,0	%	(2019)
Ontwikkeling t.o.v. de vorige meting			
Prognose o.b.v. de historie			
Jongeren met jeugdbescherming	2,0	%	(2020)
Ontwikkeling t.o.v. de vorige meting			
Prognose o.b.v. de historie			
Jongeren met jeugdhulp	11,6	%	(2020)
Ontwikkeling t.o.v. de vorige meting			
Prognose o.b.v. de historie			
Jongeren met jeugdreclassering	0,3	%	(2020)
Ontwikkeling t.o.v. de vorige meting			
Prognose o.b.v. de historie			
Lopende re-integratievoorzieningen	613,7	aantal	(2020)
Ontwikkeling t.o.v. de vorige meting			
Prognose o.b.v. de historie			
Netto arbeidsparticipatie	67,7	%	(2020)
Ontwikkeling t.o.v. de vorige meting			
Prognose o.b.v. de historie			
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	700,0	aantal	(2020)
Ontwikkeling t.o.v. de vorige meting			
Prognose o.b.v. de historie			

Verbonden partijen

De Verbonden Partijen binnen dit programma zijn:

Centrumregeling

Sociaal Domein Fryslân

Gemeenschappelijke regeling (licht)

Mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân

Stichting / Vereniging

MOA

7. Volksgezondheid en milieu

Wat willen we bereiken en hoe gaan we dat doen

Volksgezondheid

Wij vinden de gezondheid van onze inwoners erg belangrijk. Er is een nieuwe nota gemeentelijk gezondheidsbeleid in voorbereiding voor de komende 5 jaar. Hierin wordt beschreven op welke manier wij de gezondheid van inwoners willen stimuleren. Dit gebeurt uiteraard samen met inwoners en organisaties. Begin 2022 wordt de nota voorgelegd aan de gemeenteraad.

Riolering

Het doel is om de gemeente op een adequate manier te ontdoen van afvalwater en wateroverlast te beperken. Dit gebeurt door uitvoering te geven aan het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP), onder andere door de aanleg van regenwaterstructuren. Achtkarspelen voldoet aan wettelijke zorgplichten zoals vastgelegd in de Wet Milieubeheer en de Waterwet. Hierbij is doelmatig beheer het streven: kwaliteit vergroten tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten. Verstening van tuinen en groen bij openbare gebouwen moet worden beperkt en ontmoedigd omdat dit een negatief effect op afwatering heeft.

Afval

Wij willen inzetten op een verdere verbetering van het afvalscheidingspercentage en het terugdringen van het aantal kilo's huishoudelijk restafval. Hiervoor wordt ingezet op communicatie en facilitering en zal ook het effect van het brengtarief op de milieustraat voor bepaalde stromen worden gemonitord.

Milieubeheer

Met de komst van de Omgevingswet gaat er voor de milieutaken veel veranderen. Er komt ruimte om binnen een bepaalde bandbreedte af te wijken van de huidige milieuregels en er wordt ingezet op nieuwe instrumenten. Een grote uitdaging, waarbij extra inspanning moet worden geleverd, ligt daarbij op de onderwerpen externe veiligheid en geluid. Voor externe veiligheid gaan we van risicocontouren naar aandachtsgebieden, en voor geluid worden de Basisgeluidsemisatie (BGE) geïntroduceerd.

Duurzaamheid

In 2021 zijn zowel de Duurzaamheidsagenda als de Transitie Visie Warmte vastgesteld. De komende jaren zal de uitvoering hiervan een groot beroep doen op de gemeente, haar inwoners en de bedrijven en instellingen.

Uitwerking Kadernota 2022-2025

In de Kadernota 2022-2025 zijn door het college de grote lijnen van de nieuwe begroting aangegeven. Hieronder vindt u, voor zover van toepassing, de uitwerking van de Kadernota zoals die op 8 juli 2021 door uw raad opiniërend is besproken.

Nieuw of gewijzigd beleid

Basiskaart Geluid Emissies

In het kader van de Omgevingswet zijn we verplicht voor een groot deel van onze wegen Basis Geluid Emissiekaarten (BGE) vast te stellen. We willen aan deze wettelijke verplichting voldoen. De BGE zijn noodzakelijk om te komen tot de beoordeling van een goede ruimtelijke ordening in het kader van onze omgevingsplannen en voor het beoordelen van aanvragen om omgevingsvergunningen. Voor de doorgaande wegen in onze gemeenten hebben wij voor het wegverkeerslawaai geluidzones vastgesteld. Op basis van de Omgevingswet moeten ook voor overige wegen geluidzones worden vastgelegd. Met behulp van software wordt op basis van deze data de

geluidaanbachtgebieden bepaald waarmee rekening dient te worden gehouden voor nieuwe ontwikkelingen. Om voor de belangrijkste wegen een Basis Geluid Emissiekaart vast te stellen is formatieve uitbreiding van 0,6 fte (0,3 per gemeente zijnde € 25.000) en een werkbudget van € 35.000 per gemeente opgenomen in de begroting.

[Kadernota nr. 02.01]

Formatie gemeentelijk beleid op het vlak van Milieu

Door aanscherping van wettelijke voorschriften op het gebied van externe veiligheid, luchtkwaliteit, licht, geur en geluid moeten er extra maatregelen worden genomen. Deze vergen 0,4 fte voor voorsnog drie jaren. Aan het einde daarvan evalueren we over voortzetting. Jaarlijks vraagt dit € 17.500 budget.

[Kadernota nr. 07.10]

Uitbreiding ondersteuning gaswinning

De problematiek van de gaswinning vraagt extra inspanningen ook al is het gemeentebestuur geen bevoegd gezag. Luisteren naar maatschappelijke onrust en beïnvloeding zoveel mogelijk benutten is van belang. Dit vraagt extra inspanningen (1 fte) waarvoor de kosten voor onze gemeente € 32.500 per jaar bedragen. Voorsnog houden wij rekening met een voortzetting over drie jaren.

[Kadernota nr. 07.08]

Overige ontwikkelingen

Actualisering Gemeentelijk Rioleringsplan

De gemeente moet op grond van de Wet milieubeheer beschikken over een actueel gemeentelijk rioleringsplan (GRP). De gemeenteraad stelt daartoe telkens voor een daarbij te bepalen periode een dergelijk plan vast. Op 8 december 2016 heeft de gemeenteraad het Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP) 2016-2021 vastgesteld. In het plan hebben we aangegeven hoe we invulling geven aan de van oudsher geldende zorgplicht voor de inzameling en het transport van afvalwater. Daarbij hebben we ook een tijdstip aangeduid waarop/waarbinnen onderhoud/vervanging van voorzieningen plaatsvindt. De bijbehorende beheercyclus vullen we in middels een kostendekkingsplan en het beschikbaar stellen van deze gelden via de begrotingen. Een speerpunt in het GRP is het voorkomen van wateroverlast en het inspelen op toekomstige klimaatontwikkelingen. Hiervoor hebben we een regenwaterstructuurplan opgesteld. De gemeenteraad heeft bij de vaststelling van het GRP 2016-2021 gekozen om de variant wenselijk door te zetten. In 2021 is gestart met het actualiseren van het GRP. Omdat er nog geen nieuw GRP is vastgesteld is het huidige GRP nog steeds van kracht en is voor 2022 het huidige GRP 2016-2021 geëxtrapoleerd en op deze wijze verwerkt in de begroting 2022.

Afvalstoffenheffing en Rioolheffing

Voor een nadere toelichting op de afvalstoffenheffing en rioolheffing verwijzen wij naar de paragraaf Lokale Heffingen

Financieel

	rekening	begroting			meerjarenperspectief		
(x € 1.000)	2020	2021	2022	verschil	2023	2024	2025
Lasten	7.064	7.356	7.894	538	7.803	7.795	7.875
Baten	6.570	6.934	7.103	169	7.182	7.245	7.297
Saldo	- 494	- 422	- 791	- 370	- 622	- 550	- 578

Verklaring verschillen

De belangrijkste verschillen tussen 2021 en 2022 betreffen:

	(x € 1.000)
Beleidsrelevante ontwikkelingen	
Kadernota 2022-2025	
Privaatrechtelijk optreden (01.02)	-7 N
Uitbreiding ondersteuning gaswinningsdossier (07.08)	-33 N
Formatie gemeentelijk beleid op het vlak van milieu (07.10)	-17 N
Basiskaart Geluid Emissies (02.01)	-60 N
Overige beleidsrelevante ontwikkelingen	
Bijdrage aan Veiligheidsregio Fryslân onderdeel gezondheidszorg	-20 N
Bijdrage aan uitvoeringsdienst FUMO	-40 N
Onderzoek duurzame bedrijventerreinen (incidenteel in 2021)	23 V
Aanpassing rioolheffing (o.b.v. tariefsberekening)	158 V
Mutatie voorziening riolering in verband met tariefskorting	-277 N
Onderhoudsbudget nieuw grondwatermeetsysteem	-18 N
Aanpassing afvalstoffenheffing (o.b.v. tariefsberekening)	20 V
Hogere opbrengsten papierinzameling door herstel papierprijs	48 V
Hogere opbrengsten door volumetoename ingezameld kunststof	46 V
Toename inzamelkosten en exploitatie milieustraat door Fryslân Milieu	-16 N
Toename verwerkingskosten huish. afval/GFT/kunststof/drankenkartons	-29 N
Toename verwerkingskosten afvalstromen milieustraat	-107 N
Groot onderhoud vloestofdichte vloer milieustraat	-80 N
Ombuigingen	
Pasjessysteem milieustraat Buitenpost (begroting 2021 - 3.27)	50 V
Overige ontwikkelingen	
Actualisatie bijdrage WM8KTD	-35 N
Actualisatie kapitaallasten	-78 N
Actualisatie onderhoudslasten riolering	-10 N
Diverse verschillen per saldo	-12 N
Totaal	-370 N

INDICATOREN

Met de beleidsindicatoren wordt een inkijkje gegeven in de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren zijn geen doel op zichzelf. Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is het verhaal achter het cijfer. Dat kan gebruikt worden om te sturen op maatschappelijke effecten.

Legenda

- ongunstig
- neutraal
- gunstig
- (nog) geen nieuwe gegevens

Indicator	Meting	Eenheid	Refertejaar
Hernieuwbare elektriciteit	17,8	%	(2019)
Ontwikkeling t.o.v. de vorige meting			
Prognose o.b.v. de historie			
Omvang huishoudelijk restafval	197,0	kg	(2019)
Ontwikkeling t.o.v. de vorige meting			
Prognose o.b.v. de historie			

Verbonden partijen

De Verbonden Partijen binnen dit programma zijn:

Gemeenschappelijke regeling

FUMO (Fryske Utfieringsorganisaasje Miljeu en Omjouwing)

Vennootschap / Coöperatie

Afvalsturing Friesland N.V. (handelsnaam Omrin)

N.V. Fryslân Miljeu (handelsnaam Omrin)

8. Volkshuisvesting, RO en stedelijke vernieuwing

Wat willen we bereiken en hoe gaan we dat doen

Het programma Volkshuisvesting en Ruimtelijke ordening richt zich op een goede ruimtelijke kwaliteit van het gemeentelijk grondgebied, een plezierig, veilig woon- en werkklimaat en een evenwichtige woningmarkt.

Eind 2020 heeft de raad de nieuwe Woonvisie vastgesteld, waarin verschillende speerpunten uit ons coalitieakkoord en de woningbouwafspraken met de provincie uitgewerkt zijn. In mei 2021 heeft het college de woningbouwprogrammering vastgesteld en wordt in regio verband ter goedkeuring voorgelegd aan de provincie. In de Prestatieafspraken 2022 die in december 2021 worden ondertekend, zal de Woonvisie tevens doorvertaald worden.

Op 1 juli 2022 treedt de Omgevingswet in werking. De regels voor de omgeving waar we wonen, werken en recreëren worden in deze wet samengevoegd en vereenvoudigd. Het biedt meer ruimte voor maatwerk en initiatief en leidt tot betere en snellere besluitvorming. In dit jaar werken we verder aan de implementatie van de Omgevingswet in onze organisatie.

Uitwerking Kadernota 2022-2025

In de Kadernota 2022-2025 zijn door het college de grote lijnen van de nieuwe begroting aangegeven. Hieronder vindt u, voor zover van toepassing, de uitwerking van de Kadernota zoals die op 8 juli 2021 door uw raad opiniërend is besproken.

Nieuw of gewijzigd beleid

Participatiewebsite

De dynamiek van de samenleving verandert. Gemeente en inwoners gaan steeds vaker gezamenlijk op zoek naar wat hun woonomgeving mooier, beter en leefbaarder kan maken. Deze betrokkenheid van inwoners bij het beleid van de gemeente is, evenals de betrokkenheid van de gemeente bij haar inwoners, een vorm van participatie. De participatie website is dienstbaar om burgerinitiatieven vorm te geven, de omgevingsvisie vorm te geven en om beleidsdoelinden interactief met de inwoners te delen.

Per jaar wordt uitgegaan van 4 burgerinitiatieven. Daarnaast wordt uitgegaan van 4 projecten met een looptijd van 1 jaar. Van deze projecten zijn er 2 gemeenschappelijk met Tytsjerksteradiel vorm gegeven. Daarnaast worden er 6 projecten met een looptijd van 3 tot 6 maanden geraamd, waarvan er 4 gemeenschappelijk met Tytsjerksteradiel vorm worden gegeven. Totale kosten € 31.000 waarvan aan dit programma een gedeelte van € 8.000 wordt doorbelast en het overige verdeeld is over twee andere programma's.

[Kadernota nr. 08.09c]

Uitvoering woningbouwprogrammering

Door de regionale woningbouwprogrammering wordt met instemming van de provincie ruimte geboden voor meer lokale invulling van de woningbehoefte. Deze uitvoering biedt meer ruimte voor woningbouwplannen en vragen dus meer capaciteit. Om de realisatie van de woningbouwprogrammering mogelijk te maken is voor Achtkarspelen een extra personele schil op ruimtelijke ordening noodzakelijk. Voor de jaren 2022 en 2023 wordt hiervoor € 200.000 begroot.

[Kadernota nr. 08.05]

Overige ontwikkelingen

Lostrekken woningbouw Achtkarspelen (P8-M2 - Motie VVD, CDA, GBA, PvdA)

Onze inzet is zo veel mogelijk woningbouwplannen te actualiseren naar locaties waar daadwerkelijk gebouwd gaat worden! 'Slapende' bouwprojecten' worden herijkt om zo nieuwe ontwikkelmogelijkheden te benutten voor extra woningbouw. Voor aanvang van het begrotingsjaar voeren wij een controle uit op het huidige bestand. Wij werken samen met de provincie Friesland om te bezien of deze woningbouwplannen kunnen worden ingetrokken, zodat de betrokken woningaantallen op een andere locatie kunnen worden gerealiseerd.

Het opheffen van 'slapende' woningbouwplannen kan een effect hebben op de begroting. Zodra dit aan de orde is, zullen wij de gemeenteraad hierover informeren en zo nodig voorstellen doen.

Investeren in ontwikkeling Achtkarspelen (P8-M3 - Motie VVD, CDA, GBA)

Wat gaan we daarvoor doen?

Er wordt een plan voor de gemeenteraad opgesteld om de doelen uit de motie te bereiken. Dit plan voorziet in een overzicht van de geprojecteerde gemeentelijke uitbreidingsmogelijkheden in de dorpen waarbij inzicht wordt gegeven in vernieuwende mogelijkheden om die plannen versneld vlot te trekken. Daarnaast maakt het onderzoek helder welke zaken door ze extern uit te laten voeren een versnelling realiseren in de planrealisatie. De inzet is om dit onderzoek begin 2022 gereed te hebben en de verwachte onderzoekskosten bedragen € 10.000,-.

Ombuiging verhogen leges RO

Uit onderzoek naar de kostendekkendheid van de leges blijkt dat de bestede tijd aan het opmaken van principe verzoeken ruimtelijke ordening en het opstellen en wijzigen van bestemmingsplannen (lang) niet in rekening worden gebracht. Het voorstel is om 100% kostendekkende tarieven in te stellen. Dit is de opdracht van de taakstellingsvoorstellen uit de begroting 2021 waarvoor een taakstelling van € 60.000 is opgenomen. Op basis van de voorgestelde tarieven en verwachte aantallen is de taakstelling realiseerbaar.

Financieel

	rekening	begroting			meerjarenperspectief		
(x € 1.000)	2020	2021	2022	verschil	2023	2024	2025
Lasten	2.514	2.784	2.403	- 381	2.393	2.076	2.076
Baten	1.879	1.174	948	- 226	899	900	901
Saldo	- 634	- 1.611	- 1.456	155	- 1.494	- 1.175	- 1.174

Verklaring verschillen

De belangrijkste verschillen tussen 2021 en 2022 betreffen:

	(x € 1.000)
Beleidsrelevante ontwikkelingen	
Kadernota 2022-2025	
Privaatrechtelijk optreden (01.02)	-9 N
Participatiewebsite (08.09c)	-8 N
Uitvoering Woningbouwprogrammering (08.05)	-200 N
Overige beleidsrelevante ontwikkelingen	
Motie investeren in ontwikkeling Achtkarspelen	-10 N
Budget implementatie Omgevingswet	-95 N
Lagere winstverwachting bouwgrondexploitaties (o.b.v. vastgestelde meerjarenprognose)	-49 N
Ombuigingen	
Verhogen leges RO (begroting 2021 - 4.1, oorspronkelijke ombuiging € 60.000)	62 V
Overige ontwikkelingen	
Actualisatie budget bestemmingsplannen	22 V
Actualisatie bijdrage WM8KTD	393 V
Actualisatie waterschapslasten bouwgrondexploitaties	22 V
Wijziging systematiek raming van de lasten en baten bouwgrondexploitaties (o.b.v. vastgestelde meerjarenprognose)	46 V
Lagere toegerekende rente geldleningen woningbouw (voordeel binnen programma 0, per saldo neutraal)	-62 N
Diverse verschillen per saldo	43 V
Totaal	155 V

INDICATOREN

Met de beleidsindicatoren wordt een inzicht gegeven in de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren zijn geen doel op zichzelf. Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is het verhaal achter het cijfer. Dat kan gebruikt worden om te sturen op maatschappelijke effecten.

Legenda

- ▼ ongunstig
- ▬ neutraal
- ▲ gunstig
- ▬ (nog) geen nieuwe gegevens

Indicator	Meting	Eenheid	Refertejaar
Demografische druk	79,8	%	(2021)
Ontwikkeling t.o.v. de vorige meting		▬	
Prognose o.b.v. de historie		▬	
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	760,0	euro	(2021)
Ontwikkeling t.o.v. de vorige meting		▼	

Begroting 2022-2025

Prognose o.b.v. de historie				
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden		870,0	euro	(2022)
Ontwikkeling t.o.v. de vorige meting				
Prognose o.b.v. de historie				
Gemiddelde WOZ-waarde		191,0	euro	(2020)
Ontwikkeling t.o.v. de vorige meting				
Prognose o.b.v. de historie				
Nieuw gebouwde woningen		5,5	aantal	(2020)
Ontwikkeling t.o.v. de vorige meting				
Prognose o.b.v. de historie				

Verbonden partijen

De Verbonden Partijen binnen dit programma zijn:

Gemeenschappelijke regeling
Welstandscommissie Hûs en Hiem

Overhead

Wat willen we bereiken en hoe gaan we dat doen

Een zo efficiënt en effectief mogelijke bedrijfsvoering, die past bij tegenwoordige ontwikkelingen. Met een focus gericht op de (middel)lange termijn, waardoor de programma's kunnen worden uitgevoerd en de maatschappelijke doelstellingen daarbinnen kunnen worden gerealiseerd. Een, binnen de beschikbaar gestelde middelen, zo optimaal mogelijke dienstverlening aan de burgers en een zo efficiënt mogelijke ondersteuning van het bestuur.

Uitwerking Kadernota 2022-2025

In de Kadernota 2022-2025 zijn door het college de grote lijnen van de nieuwe begroting aangegeven. Hieronder vindt u, voor zover van toepassing, de uitwerking van de Kadernota zoals die op 8 juli 2021 door uw raad opiniërend is besproken.

Nieuw of gewijzigd beleid

Bestuurssecretaris 8K (0,5 fte, 18 uur p/wk)

Door de aanstelling van een bestuurssecretaris vindt een kwaliteitsimpuls plaats van de bestuurlijke besluitvorming. De bestuurssecretaris zorgt voor een integrale beoordeling van collegestukken en bewaakt of voldaan wordt aan actuele wet- en regelgeving. Daarnaast verzorgt de bestuurssecretaris de terugkoppeling van de collegebesluiten alsmede de juiste vastlegging. De bestuurssecretaris is een vast punt bij wie de opstellers van stukken terecht kunnen met vragen rondom het complexer wordende besluitvormingsproces.

De interne communicatie naar opstellers van adviezen wordt verbeterd en versneld en er kan beter op planning en tijdige aanlevering van stukken worden gestuurd. De kosten bedragen € 45.000 per jaar.

[Kadernota nr. 00.16]

Continuering FTE HRM voor 2022

Naast de reguliere dienstverlening levert team HRM de noodzakelijke ondersteuning aan en advisering op diverse doorontwikkelingen binnen de organisatie. Daarnaast is het team verantwoordelijk voor het opstellen en actualiseren van het HRM-beleid. Voor het totale takenpakket had het team tijdelijk 1,12 fte extra beschikbaar. Het beoogde opstellen en actualiseren van dit beleid is in de afgelopen jaren (2020/2021) slechts gedeeltelijk gelukt doordat inzet voor de Coronacrisis prioriteit heeft gekregen. In 2022 willen we de huidige dienstverlening continueren en de achterstand in het opstellen en actualiseren van beleid wegwerken. Hiervoor is de tijdelijk extra capaciteit (1,12 fte, bestaande uit 0,45 fte HRM-ondersteuning en 0,67 fte HRM-advies) nog een jaar langer nodig.

Kiezen we niet voor extra inzet, dan wordt de benodigde extra advisering voor diverse organisatieonderdelen waar doorontwikkeling noodzakelijk geacht wordt, gestopt of afgebouwd. Een deel van de afdelingsondersteuning valt weg. Diverse beleidsonderdelen worden niet verder ontwikkeld en vastgesteld voor de organisatie.

We stellen voor om benodigde tijdelijke capaciteit voor 2022 beschikbaar te stellen. De totale incidentele kosten voor de tijdelijk extra capaciteit (1,12 fte) bedragen € 90.000 (€ 45.000 per gemeente, 2022). De kosten worden ten laste van de algemene reserve gebracht.

[Kadernota nr. 00.04]

Energiecoördinator gemeentelijke gebouwen (0,5 fte)

Structureel € 35.000 beschikbaar stellen voor uitbreiding van de formatie met 0,5 fte voor een energiecoördinator gemeentelijke gebouwen. Dit is nodig omdat volgens de wet milieubeheer we verplicht zijn, boven een bepaald energieverbruik, het energie verbruik te monitoren. Daarnaast moet gezorgd worden voor het vertalen van beleid en wetgeving naar meerjaren energie advies. Ook is behoefte aan capaciteit voor het regelen en coördineren van de vastgestelde energie doelen ten aanzien van de gemeentelijke gebouwen.

[Kadernota nr. 00.12]

Formatie-uitbreiding i.v.m. subsidie in relatie tot staatssteuntoets

Door toenemende druk vanuit wet- en regelgeving op de rechtmatigheid van diverse processen, wordt systematisch geanalyseerd waar we als organisatie risico's lopen. Daaruit is gebleken dat wij niet voldoen aan Europese Wetgeving op het gebied van subsidies. Om dat nu wel te bereiken moeten wij voldoen aan de toets op staatssteun bij subsidies. Alle subsidies (bestaande en nieuwe) moeten getoetst worden. De gemeente loopt mogelijk aanzienlijke financiële risico's, niet alleen zelf maar ook samen met partners of subsidieontvangers. Toegekende subsidies moeten mogelijk teruggevorderd worden wanneer deze niet voldoen aan de staatssteuntoets. Naast de financiële risico's is er ook kans op imagoschade voor de gemeente in haar rol als betrouwbare partner voor inwoners, ondernemers en partners.

Voorgesteld wordt om structureel budget beschikbaar te stellen voor het aannemen van een specialist en hiermee het specialisme in huis halen om de toets uit te kunnen voeren en nieuwe trajecten van actueel advies te kunnen voorzien. Het aannemen van 0,5 fte specialist kost in totaal € 40.000,- (€ 20.000,- per gemeente).

[Kadernota nr. 00.09]

Herindeling Team Communicatie / tijdelijke uitbreiding inzet personeel

De sterk veranderende organisatie vraagt steeds meer van team Communicatie en ook de opdrachten worden complexer met meer tijdsdruk. De vraag vanuit bestuur en organisatie (huidig takenpakket) ligt veel hoger dan met de huidige formatie bediend kan worden. Het team komt voor het jaar 2022 met de huidige opdrachtenlijst 1,5 formatieplek te kort. Om tot een structurele aanpak te komen is 'meer van hetzelfde' niet de juiste oplossing. Team Communicatie heeft een verandertraject ingezet. Hierbij dient (her)prioritering binnen de organisatie ertoe te leiden dat er in 2023 op basis van duidelijke afspraken gewerkt gaat worden. Inzet voor het team is om in 2023 met de originele bezetting van uren de organisatie effectief te ondersteunen.

Naast de invulling van de huidige opdrachten moet het team ook aan de slag met het verandertraject. De extra inzet wordt gebruikt om een deel van de opdrachten voor 2022 uit te kunnen voeren.

Zonder deze extra inzet zal de ondersteuning van diverse opdrachten en werkzaamheden niet uitgevoerd kunnen worden. Naast het risico dat er decentraal oplossingen gezocht worden, met hogere kosten als gevolg, zullen ook onze inwoners het gaan merken. De totale incidentele kosten voor de tijdelijke formatie-uitbreiding met 1,5 FTE bedragen € 114.000 (€ 57.000 per gemeente).

[Kadernota nr. 00.02]

ICT: Informatieveiligheid

Met de toenemende digitalisering neemt het belang van informatieveiligheid ook toe. We merken dat de digitale kwetsbaarheden en dreigingen fors toenemen. Ook de complexiteit en de impact van security-incidenten nemen toe op zowel bestuurlijk als uitvoerend niveau. Betrouwbare (en veilige) informatievoorziening is een absolute randvoorwaarde voor een gemeente.

Er worden daartoe diverse maatregelen ondernomen, zoals het implementeren van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), die geldt als basisnormenkader binnen alle overheidslagen (Rijk, gemeenten, provincies en waterschappen) voor informatiebeveiliging. Deze is leidend voor onze organisatie.

Als gemeente nemen wij deel aan GGI-Veilig (GGI staat voor Gemeentelijke Gemeenschappelijke Infrastructuur) en kunnen daarmee onze digitale weerbaarheid verhogen en onze ICT-infrastructuur nog veiliger maken. Om de volgende stappen te kunnen zetten stellen we voor onder meer Security Information & Event Management (SIEM) en Security Operations Center (SOC) in te zetten. Deze helpen ons deze dreigingen zichtbaar te maken. Monitoring is verplicht gesteld vanuit de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO).

Binnen de huidige ICT-begroting zijn onvoldoende middelen beschikbaar om de noodzakelijke volgende stappen structureel op te vangen. We vragen voor nu een structurele verhoging van het budget van in totaal € 25.000 per jaar.

[Kadernota nr. 00.04.01]

ICT: Ontwikkelingen BAG-WOZ: koppeling berichtenverkeer en licenties

Gegevens in het belastingenpakket worden bijgewerkt door deze uit het taxatiepakket te importeren. Vanuit het ministerie is bepaald dat dit moet worden vervangen door berichtenverkeer. Hierdoor worden mutaties direct verwerkt wat de kwaliteit ten goede komt. Verder zijn er meer licenties nodig om de WOZ-werkzaamheden goed uit te kunnen voeren. De totale kosten bedragen € 7.000 per jaar.

[Kadernota nr. 00.04.05]

MedewerkerTevredenheidsOnderzoek (MTO) 2022

We achten het belangrijk om periodiek (om de twee jaar) een MTO (medewerkerstevredenheidsonderzoek) te houden. We peilen dan de algemene tevredenheid van de medewerkers. Dit levert waardevolle informatie op voor het managementteam waarmee de bedrijfsvoering eventueel bijgesteld kan worden. Het is tevens een vast onderdeel van het 'Goed Werkgeverschap'.

In 2019 hebben we voor het laatst een dergelijk onderzoek uitgevoerd. We stellen voor om in 2022 opnieuw een MTO te houden. De kosten van een MTO zijn in totaal ongeveer € 25.000,- (€ 12.500,- per gemeente, 2022). Deze kosten worden ten laste van de reserve gebracht.

[Kadernota nr. 00.05]

P&C-coördinator/gemeenteadviseur

Om meer grip te krijgen op begroting en jaarrekening is in 2019 het Verbeterplan Bedrijfsvoering vastgesteld. Onderdeel daarvan was een kwantitatieve en kwalitatieve impuls van het team Financiën. Het verandertraject voor Financiën is in gang gezet en loopt volgens plan. In de toegekende uitbreiding van de formatie is voorzien. Diverse acties zijn in gang gezet om de beheersing van de processen op het gewenste niveau te krijgen.

Het verbeterplan voorziet erin dat een deel van de kwaliteitsimpuls tijdelijk is, alleen voor de jaren 2020 en 2021. Gezien de veelheid en complexiteit van het werk dat verzet moet worden om de beheersing van de processen op orde te brengen is de duur van de tijdelijke inzet van 1 fte in de vorm van een P&C-coördinator/gemeenteadviseur te kort. Om de P&C-cyclus en het faciliteren van de sturing van de drie entiteiten goed vorm te kunnen geven is het voor het team Financiën noodzakelijk deze functie structureel in te vullen.

Tegelijkertijd is het team bezig om het werk efficiënter en effectiever in te richten. Daar worden de komende jaren nog flinke stappen in gezet, en naar verwachting leveren deze inspanningen een besparing op in de formatie. Dit zal effectief zijn met ingang van het jaar 2024. Dit betekent dat vanaf dat moment het team Financiën deze formatieplaats zelf financiert; tot dat moment is incidentele financiering voor de jaren 2022 en 2023 noodzakelijk. De incidentele kosten voor de jaren 2022 en 2023 bedragen € 94.000 per jaar (€ 47.000 per gemeente, 2022 en 2023). Deze kosten worden ten laste van de reserve gebracht.

[Kadernota nr. 00.11]

Spraakverkeer i.c.m. KCC-functionaliteit voor telefonie

De dienstverlening van de gemeente moet aansluiten op de hedendaagse uitdagingen: moderne bereikbaarheid met verschillende contactvormen die burgers en bedrijven nu al gebruiken en nieuwe manieren van samenwerking, onafhankelijk van locatie en tijd. We gebruiken op dit moment onder meer een communicatieplatform voor spraak en Klantcontactcenter-functionaliteit uit 2005.

Om door te kunnen ontwikkelen, moeten we investeren in vernieuwende spraak, UC en KCC-functionaliteit, waarbij we de al bij de organisatie in gebruik zijnde applicaties maximaal willen kunnen aansluiten. Omdat we in afwachting waren van een collectieve inkoop van telefonie, via GT Connect, hebben we de huidige software nog niet vervangen en is een echte vernieuwing uitgesteld. De overeenkomst GT Connect is inmiddels ontbonden, waardoor we alsnog zelf een nieuw platform moeten selecteren en implementeren. Een noodzakelijke upgrade kost jaarlijks € 20.000. Naast de aanschaf (structurele kosten), verwachten we éénmalige implementatiekosten. De hoogte hiervan is onbekend, omdat dit afhankelijk is van te maken keuzes. Deze kosten zijn daarom ook (nog) niet begroot.

[Kadernota nr. 00.04.07]

Ontwikkelingen in bestaand beleid

Aanbesteding Microsoft-licenties

Wij hebben een Europese aanbesteding uitgevoerd voor Microsoft 365 licenties. Het resultaat van deze aanbesteding is dat de goedkoopste inschrijving duurder uitvalt dan het huidige contract. De oorzaak ervan zit hem vooral in het feit dat de functionaliteit van de voor ons benodigde licenties is uitgebreid en dat deze licenties duurder zijn geworden. Ook voorwaarden die vanuit de VNG zijn gesteld aan deze licenties en die ons

onder meer betere juridische voorwaarden voor opslag van gegevens in de Cloud geven, spelen daarbij een rol.

De extra kosten bedragen structureel € 15.000,- per jaar.

[Kadernota nr. 21.11]

Overige ontwikkelingen

Actualiseren personeelskosten Overhead

De personeelskosten Overhead zijn geactualiseerd aan de hand van de personeelsbegroting en tonen per saldo een voordeel van € 153.000.

Financieel

	rekening		begroting		meerjarenperspectief		
(x € 1.000)	2020	2021	2022	verschil	2023	2024	2025
Lasten	10.111	9.356	9.748	392	9.160	9.049	8.956
Baten	234	113	113	-	113	113	113
Saldo	- 9.876	- 9.243	- 9.635	- 392	- 9.048	- 8.936	- 8.843

Verklaring verschillen

De belangrijkste verschillen tussen 2021 en 2022 betreffen:

	(x € 1.000)
Beleidsrelevante ontwikkelingen	
Kadernota 2022-2025	
Coördinatie Energiebeheer taken	-35 N
Als onderdeel van de Bijdrage aan de WM:	
00.04.01 KN ICT Informatieveiligheid	-25 N
00.04.05 KN ICT Ontwikkelingen BAG / WOZ	-7 N
00.04.07 KN ICT Spraakverkeer	-20 N
21.11 KN ICT Meerkosten Microsoft Licenties	-15 N
00.16 KN Bestuurssecretaris	-45 N
08.09c KN Participatiewebsite	-8 N
00.02 KN Tijdelijke uitbreiding inzet personeel communicatie	-57 N
00.04 KN Continuering fte HRM	-45 N
00.09 KN Formatie i.v.m. Subsidies i.r.t. staatssteun	-20 N
00.11 KN P&C Coördinator / gemeente-adviseur	-47 N
06.11 KN Uitbreiding Communicatie Sociaal Domein	-35 N
00.05 KN MTO	-13 N
Licentiekosten pakket kostendekkendheid leges	-4 N
Overige beleidsrelevante ontwikkelingen	
Ontwikkeling, vorming en binding personeel: aanpassing budget aan formatie	-29 N
Overige ontwikkelingen	
Actualisatie Bijdrage aan WM (excl. Kadernota)	-263 N
Actualisatie personeelskosten incl. inhuur t.b.v. omgevingswet	203 V
Actualisatie kapitaallasten	9 V
Indexatie incl. verzekeringen	-8 N

Indexatie en diverse budgetbijstellingen	71 V
Totaal	-392 N

INDICATOREN

Met de beleidsindicatoren wordt een inzicht gegeven in de (beoogde) effecten van het gemeentelijk beleid. Indicatoren zijn geen doel op zichzelf. Veel belangrijker dan de waarde van de indicator is het verhaal achter het cijfer. Dat kan gebruikt worden om te sturen op maatschappelijke effecten.

Legenda

- ongunstig
- neutraal
- gunstig
- (nog) geen nieuwe gegevens

Indicator	Meting	Eenheid	Refertejaar
Overhead	10,4	euro	(2022)
Ontwikkeling t.o.v. de vorige meting			
Prognose o.b.v. de historie			

3.2 Paragrafen

3.2.1 Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf geeft een overzicht van de diverse lokale heffingen en belastingen op hoofdlijnen. Hiermee ontstaat inzicht in de lokale lastendruk. Dit is van belang voor de integrale afweging tussen aan de ene kant beleid en aan de andere kant de inkomsten. Ook laten we zien welk beleid de gemeente in het begrotingsjaar zal voeren ten aanzien van de lokale heffingen en de kwijtschelding hiervan.

De lokale heffingen vormen een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente. De heffingen worden voor het grootste deel opgebracht door burgers.

Algemeen

De uitgangspunten van ons legesbeleid worden expliciet opgenomen in deze paragraaf. Door het eenduidig opnemen van informatie over tarieven en heffingen in de verschillende jaarstukken en het daarbij verstrekken van inzicht in de mate van kostendekkendheid op hoofdlijnen krijgt de raad sturingsmogelijkheden aangereikt. Zo kan de raad op een verantwoorde wijze keuzes maken ten aanzien van de gewenste en benodigde hoogte van tarieven c.a.

Basis van het beleid

Per 1 januari 1994 zijn de (huidige) Gemeentewet en de wet Materiële belastingbepalingen van kracht geworden. De huidige legesverordening kent nog steeds zijn basis vanuit deze wetswijziging. Bij de jaarlijkse vaststelling van deze verordening is telkens vanuit deze kaders verder gewerkt.

Uitgangspunten van beleid voor deze begroting

Bij het samenstellen van de begroting 2022 en de meerjarenraming is op grond van de kaderbrief van december 2020, de Kadernota 2023 - 2025 (voorjaar 2021) en de nadere kaderstelling voor de begroting 2022 en verder rekening gehouden met de volgende uitgangspunten:

- Tarieven afvalstoffenheffing en rioolheffing 100% kostendekkend. Er kan een korting worden gegeven door middel van een onttrekking uit de voorziening om fluctuaties in de tarieven te egaliseren.
- Het saldo van de voorziening reiniging is per 1-1-2021 nihil en daarom is tariefkorting op de afvalstoffenheffing 2022 op voorhand niet mogelijk.
- Voor de Afvalstoffenheffing geldt voor gebruikers een differentiatie in tarief tussen eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens in de verhouding 70 : 100.
- Voor de rioolheffing is de heffing op basis van vaste tarieven bij gebruiker en eigenaar.
- De doorgevoerde indexatie ozb-heffing wordt in 2022 (eenmalig) niet doorbelast, maar ten laste van de beschikbare coronamiddelen verrekend.

Belasting, heffingen en leges

In het hiernavolgende overzicht worden de opbrengsten van de gemeentelijke belasting, heffingen en leges voor 2022 weergegeven. Ook is er een vergelijking met de begroting van 2021 gemaakt.

<i>(x € 1.000)</i>	Begroting 2022	Begroting 2021	Verschil
Afvalstoffenheffing			
7.3 Afval	3.937	3.918	20
Burgerzaken			
0.2 Burgerzaken	265	335	- 70
Forensenbelasting			
3.4 Economische promotie	4	6	- 2
Omgevingsvergunningen			
8.1 Ruimtelijke ordening	84	-	84
8.3 Wonen en bouwen	394	394	-
Overige			
1.2 Openbare orde en veiligheid	16	-	16
2.1 Verkeer en vervoer	15	34	- 19
2.4 Economische havens en waterwegen	-	15	- 15
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	6	6	-
5.7 Openb. groen en (openlucht)recreatie	7	7	-
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	15	15	-
OZB			
0.61 OZB woningen	3.980	3.926	54
Verleende korting/compensatie	-54		-54
0.62 OZB niet-woningen	2.142	2.111	31
Verleende korting/compensatie	-31		-31
Precario			
0.64 Belastingen overig	-	1.605	- 1.605
Reclamebelasting			
0.64 Belastingen overig	45	46	- 1
Rioolheffing			
7.2 Riolerig	2.197	2.039	158
TOTAAL	13.022	14.457	- 1.434

Toelichtingen

Onroerendezaakbelasting

De onroerendezaakbelastingen zijn belastingen die worden geheven over binnen de gemeentegrenzen gelegen onroerende zaken. De WOZ-waarde vormt de heffingsmaatstaf voor de OZB. De reguliere indexatie per 2022 (1,4%) wordt naar aanleiding van de aangenomen motie van 8 juli 2021 voor de jaarschijf 2022 niet ten laste gebracht van inwoners en bedrijven, maar bekostigd uit het beschikbare compensatiebudget COVID-19. De tarieven worden jaarlijks wel gecorrigeerd voor de waardeontwikkeling van de onroerende zaken.

Overige belastingen

Reclamebelasting

De opbrengsten van de reclamebelasting (Surhuisterveen) worden gebruikt om een ondernemersfonds te voeden. Het doel van dit fonds is om het de ondernemers mogelijk te maken in het centrum promotionele activiteiten te organiseren en in te spelen op de ontwikkelingen van het Nieuwe Winkelen en de leegstandsproblematiek. Het betreft een vast bedrag van € 467,90 per pand.

Forensenbelasting

De belastingsoort wordt opgelegd aan personen die meer dan 90 dagen per jaar een gemeubileerde woning tot hun beschikking hebben voor zichzelf of voor hun gezin, zonder dat ze hun hoofdverblijf in de gemeente hebben. De aanslag wordt opgelegd aan degene die de gemeubileerde woning tot zijn beschikking heeft. De insteek van deze belasting is om de voordelen, die door de redelijk structurele aanwezigheid worden genoten van de gemeentelijke voorzieningen, financieel worden gecompenseerd. Het betreft een belasting die aan een gering aantal eigenaren wordt opgelegd. Begroot is een opbrengst van € 3.366 voor 2022.

Toeristenbelasting

Vanaf 2022 heft de gemeente Achtkarspelen toeristenbelasting. Toeristenbelasting is een algemene belasting die een gemeente kan heffen. Hiermee kan de gemeente bijvoorbeeld het gebruik van voorzieningen door toeristen financieren. De eigenaar van een verblijfslocatie neemt het tarief voor de toeristenbelasting op in zijn eigen tarief en 'sluist' deze specifieke belastinggelden volledig door aan de gemeente. De eigenaar van de verblijfslocatie ontvangt daarvoor een belastingaanslag die gebaseerd is op het aantal geregistreerde overnachtingen, het aantal verblijven of de overnachtingsprijs.

Voor 2022 bedraagt het tarief € 1,50 per persoon per nacht. Alleen de verblijfslocaties waarover momenteel nog geen woonforensenbelasting wordt geheven komen in aanmerking voor het heffen van toeristenbelasting. Op basis van een aantal inschattingen zal de structurele opbrengst € 20.000 bedragen ingaande per 2022.

Kostendekkende tarieven

Onder de kostendekkende tarieven vallen de Afvalstoffenheffing, Rioolheffing en leges Burgerzaken. De kostenopbouw heeft te maken met directe- en indirecte kosten. Onder de directe kosten vallen de kosten op de taakvelden welke betrekking hebben op de heffing. Onder indirecte kosten vallen overhead, minimabeleid en btw.

De overhead moet extracomptabel worden toegerekend en wordt berekend aan de hand van een methode waarbij een opslagpercentage over de directe lasten wordt gehanteerd voor de dekking van de overheadkosten. Dit percentage is berekend door de omvang van alle lasten van alle taakvelden (gecorrigeerd met de overheadkosten en het saldo) te delen door de omvang van de overheadkosten.

Afvalstoffenheffing (ASH)

De gemeente Achtkarspelen heft afvalstoffenheffing. Met de opbrengsten hiervan kunnen wij het inzamelen en verwerken van het huishoudelijk afval betalen.

De volgende uitgangspunten voor de bepaling van het tarief zijn gehanteerd:

- Bij de totstandkoming van de afvalstoffenheffing geldt het uitgangspunt dat het 100% kostendekkend plaatsvindt.
- Doordat de voorziening reiniging per 1-1-2021 nihil is, kan er geen korting worden gegeven door middel van een onttrekking uit de voorziening om fluctuaties in tarieven te egaliseren.

- Voor gebruikers een differentiatie in tarief tussen eenpersoons- en meerpersoonshuishoudens in de verhouding 70:100.
- Daling van de afvalstoffenheffing voor meerpersoonshuishoudens met € 0,84 en voor eenpersoonshuishoudens met € 0,60.

In 2022 zien we een combinatie van ontwikkelingen: positieve ontwikkelingen: herstel van de oud papier prijs, daling aanbod grof huishoudelijke afval op de milieustraat en inkomsten van de nieuwe tariefstelling van de milieustraat. Negatieve ontwikkeling zijn: extra lasten afvalinzameling huis aan huis en met name gestegen tarieven voor de verwerking van afvalstromen van de milieustraat. Tot slot zijn er in 2022 investeringen en onderhoud noodzakelijk op de milieustraat. Het totaal van de ontwikkelingen leidt tot een beperkte daling van de afvalstoffenheffing.

Tarieven afvalstoffenheffing	Begroting 2021	Begroting 2022	Vershil	Vershil %
Meerpersoonshuishouden	367,56	366,72	-0,84	-0,23%
Eenpersoonshuishouden	257,28	256,68	-0,60	-0,23%

In onderstaande tabel is de kostendeckendheid van de afvalstoffenheffing weergegeven, zoals deze meerjarig is verwerkt in de begroting. De baten bestaan uit: afvalstoffenheffing, reinigingsrechten, inkomsten oud papier, metaal, textiel en glas.

Taakveld 7.3 Afval

(x € 1.000)	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten	4.223	4.366	4.393	4.392	4.392
<i>waarvan directe kosten</i>	3.051	3.373	3.400	3.399	3.399
<i>waarvan indirecte kosten</i>	1.172	993	993	993	993
Baten	4.203	4.366	4.393	4.392	4.392
Saldo	-20				
<i>- kosten per inwoner in hele euro's</i>	151	156	157	157	157
<i>Kostendeckendheid</i>	99,52%	100,01%	99,99%	100,01%	100,00%

Rioolheffingen (RH)

De gemeente heeft zelf een grote mate van beleidsvrijheid om de heffingsmaatstaf en belastingplichtige voor de rioolheffing te bepalen. Bij de invoering van rioolheffing in 2006 zijn de volgende uitgangspunten voor het tariefbeleid geformuleerd:

- Bij de totstandkoming van de rioolheffing geldt het uitgangspunt dat het 100% kostendeckend plaatsvindt. Er kan een korting worden gegeven door middel van een onttrekking uit de voorziening om fluctuaties in tarieven te egaliseren.
- Heffing op basis van vaste tarieven bij gebruiker en eigenaar.

In het lopende gemeentelijk rioleringsplan zijn een groot aantal maatregelen vastgesteld die noodzakelijk zijn om het rioleringsstelsel klimaatrobuust te maken. Een belangrijk speerpunt is het investeren in regenwaterstructuren waarmee de afvoer van regenwater los wordt gekoppeld van het reguliere rioleringsstelsel. Hiermee kunnen extreme regenbuien zoals op zondag 25 juli 2021 beter worden opgevangen. Om al deze extra

maatregelen te kunnen financieren naast de reguliere vervanging van het riool is een verhoging van de rioolheffing noodzakelijk. De volledig noodzakelijke verhoging van de rioolheffing wordt echter niet doorgerekend aan de inwoners. Er wordt uit de egalisatievoorziening eveneens een korting gegeven om de stijging af te vlakken.

- Er wordt een korting gegeven op de rioolheffing van € 35,28 voor zowel rioolaansluiting als IBA's.
- Verhoging van de rioolheffing met € 11,88 voor zowel rioolaansluitingen als IBA's

Bij het vaststellen van de tarieven is rekening gehouden met een onttrekking uit de voorziening van € 426.000. Op deze wijze kunnen fluctuaties in tarieven worden geëgaliseerd.

Tarieven rioolheffing	Begroting 2021	Begroting 2022	Vershil	Vershil %
Aangesloten op riool of IBA	170,16	182,04	11,88	6,98%

In onderstaande tabel wordt de kostendekkendheid van riolering weergegeven, zoals deze meerjarig is verwerkt in de begroting.

Onder de lasten worden alle lasten voor de rioolheffing verwerkt. Het taakveld riolering is het centrale taakveld. Hiervan wordt 95% in de heffing betrokken. Daarnaast worden kosten doorberekend van taakveld belastingen overig, dat zijn de kosten voor de heffing en invordering, alsmede kosten van taakveld wegen en vervoer, dat zijn met name kosten van tractiemiddelen, kosten van taakveld afvalinzameling, dat gaat om de kosten van straatreiniging. Voorts worden kosten van taakveld inkomensregelingen meegenomen, dat gaat om de kosten kwijtschelding rioolheffing. Over alle deze kosten wordt een opslag voor overhead meegenomen. Tot slot wordt de compensabele BTW meegenomen in de heffing.

Het totaal van alle kosten wordt omgeslagen over het aantal heffingsplichtingen, dat zijn de percelen met een rioolaansluitingen en percelen met een IBA.

Taakveld 7.2 Riolering

<i>(x € 1.000)</i>	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Lasten	2.729	2.734	2.787	2.851	2.904
<i>waarvan directe kosten</i>	2.081	2.221	2.263	2.315	2.359
<i>waarvan indirecte (perceptie)kosten</i>	648	513	524	536	545
Baten	2.729	2.734	2.787	2.851	2.904
Saldo					
<i>- kosten per inwoner in hele euro's</i>	98	98	100	102	104
<i>Kostendekkendheid</i>	100%	100%	100%	100%	100%

Leges Burgerzaken

Wij gaan in de begroting voor de leges Burgerzaken uit van de veelal wettelijk vastgestelde tarieven. De kostendekkendheid voor 2022 wordt weergegeven in onderstaande tabel.

Voor 2022 wordt er een daling verwacht van de leges Burgerzaken, vooral bij de rijbewijzen. De directe kosten zijn maar deels variabel, met name ICT en personeelskosten dalen niet lineair met de verwachte daling van de opbrengst.

Taakveld 0.2 Burgerzaken

	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
<i>(x € 1.000)</i>					
Lasten	394	352	352	352	352
<i>waarvan directe kosten</i>	357	338	338	338	338
<i>waarvan indirecte (perceptie)kosten</i>	37	14	14	14	14
Baten	340	265	265	265	265
Saldo	-54	-87	-87	-87	-87
<i>- kosten per inwoner in hele euro's</i>	14	13	13	13	13
<i>Kostendekkendheid</i>	86,32%	75,27%	75,27%	75,27%	75,27%

Leges Omgevingsvergunningen

De kostendekkendheid van de omgevingsvergunningen voor 2022 wordt weergegeven in onderstaande tabel.

Taakveld 8.3 Wonen en Bouwen

	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
<i>(x € 1.000)</i>					
Lasten	440	401	401	401	401
<i>waarvan directe kosten</i>	398	356	356	356	356
<i>waarvan indirecte (perceptie)kosten</i>	42	45	45	45	45
Baten	394	394	394	394	394
Saldo	-46	-7	-7	-7	-7
<i>- kosten per inwoner in hele euro's</i>	16	14	14	14	14
<i>Kostendekkendheid</i>	89,55%	98,15%	98,15%	98,15%	98,15%

Effecten voor de huishoudens

Wij hebben de veranderingen in de tarieven voor OZB, Afvalstoffenheffing en Rioolheffing voor onze burgers in de onderstaande tabellen in beeld gebracht.

Lastenplaatje voor vier voorbeeldhuishoudens

Tarieven gemeentelijke belastingen (x € 1.000)	2021	2022	Vershil €	Vershil %
OZB eigenaren woningen (= kengetal)	186,63	186,63	0,00	0,00%
Rioolheffing gebruikers EPH*	170,16	182,04	11,88	6,98%
Rioolheffing gebruikers MPH**	170,16	182,04	11,88	6,98%
Rioolheffing eigenaren/bewoners	170,16	182,04	11,88	6,98%
Afvalstoffenheffing EPH	257,28	256,68	-0,60	-0,23%
Afvalstoffenheffing MPH	367,56	366,72	-0,84	-0,23%
Rijtjeshuis - Huurder - EPH	2021	2022	Vershil €	Vershil %
OZB eigenaren woningen	0,00	0,00	0,00	0,00%
Rioolheffing gebruikers	170,16	182,04	11,88	6,98%
Afvalstoffenheffing	257,28	256,68	-0,60	-0,23%
Rijtjeshuis - Huurder - MPH	2021	2022	Vershil €	Vershil %
OZB eigenaren woningen	0,00	0,00	0,00	0,00%
Rioolheffing gebruikers	170,16	182,04	11,88	6,98%
Afvalstoffenheffing	367,56	366,72	-0,84	-0,23%
Twee onder één kap - eigenaar /bewoner MPH	2021	2022	Vershil €	Vershil %
OZB eigenaren woningen	328,79	328,79	0,00	0,00%
Rioolheffing gebruikers	170,16	182,04	11,88	6,98%
Afvalstoffenheffing	367,56	366,72	-0,84	-0,23%
Vrijstaand - eigenaar/bewoner - MPH	2021	2022	Vershil €	Vershil %
OZB eigenaren woningen	616,49	616,49	0,00	0,00%
Rioolheffing gebruikers	170,16	182,04	11,88	6,98%
Afvalstoffenheffing	367,56	366,72	-0,84	-0,23%

* EPH = eenpersoonshuishouden

** MPH = meerpersoonshuishouden

Kwijtschelding

Voor mensen met de laagste inkomens bestaat de mogelijkheid van een gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van belasting. Dit is het geval als aan de voorwaarden voor kwijtschelding van de Invorderingswet is voldaan. Tot nu toe is in onze gemeente maximaal gebruik gemaakt van de mogelijkheden voor kwijtschelding. Zo is bij ons ook kwijtschelding voor het eigenarendeel van de OZB mogelijk als regulier onderdeel van ons minimebeleid. In een deel van de gevallen (langdurige bijstandsccliënten, ouderen met een laag inkomen) wordt automatische kwijtschelding verleend.

Begroting 2022-2025

Onderstaande cijfers 2021 betreffen de aantallen zoals die tot en medio september 2021 zijn behandeld.

Kwijtschelding	2020	Voorlopig 2021	2022
Automatische kwijtschelding	460	462	507
Toekenning op aanvraag (volledig)	217	128	141
Toekenning op aanvraag (gedeeltelijk)	26	14	15
Totaal aantal kwijtscheldingen	703	604	663
Aantal afgewezen aanvragen	183	195	209
Kwijtschelding in bedrag	289.802	289.220	297.000

3.2.2 Weerstandsvermogen c.a.

Inleiding

Het weerstandsvermogen maakt duidelijk in hoeverre de gemeente financieel in staat is om onvoorziene gebeurtenissen op te vangen. Weerstandsvermogen onderscheiden we in twee delen

- weerstandscapaciteit
- risicobeheersing

Met weerstandscapaciteit bedoelen we alle middelen en mogelijkheden waarmee de gemeente onvoorziene kosten op kan vangen. Dat geldt bijvoorbeeld voor alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en maar die gevolgen kunnen hebben op de financiële positie van de gemeente.

Deze paragraaf geeft een beeld van de weerstandscapaciteit en de risico's en het beleid dat daarbij hoort. Ook presenteren we een aantal verplichte kengetallen. Deze vertellen iets over de financiële positie van onze gemeente.

Structureel

Met de structurele weerstandscapaciteit worden de middelen bedoeld die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van bestaande taken. Bij ons gaat het om de optelsom van het begrotingsoverschot en de onbenutte belastingcapaciteit. De onbenutte belastingcapaciteit is bijvoorbeeld de mogelijkheid om de OZB-tarieven te verhogen. Wij hebben geen mogelijkheid om de Afvalstoffenheffing en de Rioolheffing te verhogen. Het kostendekkingspercentage is hier al (ongeveer) 100%.

<i>bedragen x € 1.000</i>	2022	2023	2024	2025
Begrotingsoverschot / tekort	223	386-	1.403	1.900
Onbenutte belastingcapaciteit OZB	-	-	-	-
Onbenutte belastingcapaciteit ASH	-	-	-	-
Onbenutte belastingcapaciteit Rioolrecht	-	-	-	-
TOTAAL	223	386-	1.403	1.900

Incidenteel

De incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen dat ingezet kan worden om eenmalige tegenvallers op te vangen. In beginsel betreft dit de optelsom van het vrij aanwendbare deel van de reserves en de stille reserves.

- Het vrij aanwendbare deel van de reserves is dat deel van de reserves waarvoor nog geen bestemming is vastgelegd. Bij ons is dit de Algemene Reserve.
- De stille reserves hebben betrekking op activa die op de balans lager zijn gewaardeerd dan de marktwaarde en die op korte termijn verkoopbaar zijn. Voor zover op dit moment bekend, hebben wij geen stille reserves.

Reserves

Inleiding

We schatten risico's zo goed mogelijk in. Maar we moeten ook nagaan wat er werkelijk aan weerstandsvermogen beschikbaar is. Bij weerstandsvermogen gaan we uit van *incidentele dekking*. Als een risico optreedt en een *structureel karakter* hebben dan vangen we de gevolgen eerst eenmalig op via het incidentele weerstandsvermogen. Vervolgens zoeken via de eerstvolgende Kadernota een structurele oplossing.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de **Algemene Reserve**. De raad beslist over de inzet van de Algemene Reserve. **Bestemmingsreserves** zijn nadrukkelijk voor specifieke doelen bestemd.

Huidige stand

De stand van de (verwachte) Algemene Reserve per eind 2022 bedraagt € 10.529.000. Rekening houdend met de bestemmingsreserve (€ 7.314.000) voor Zwembad De Kûpe, bedraagt de totale reservepositie ultimo 2022 € 17.843.000.

Ontwikkeling reserve (x € 1000)	Werkelijk Ultimo 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Vrije reserve	13.622	14.038	8.737	7.449	6.802	6.192
Algemene reserve weerstandsvermogen	4.156	3.080	3.080	3.080	3.080	3.080
Saldo onttrekkingen/stortingen	-660	-11.891	-1.576	-870	-224	-15
Saldo Algemene Reserve	17.118	5.227	10.241	9.659	9.658	9.257
Resultaatvermeerdering/-vermindering		6.590	288	223	-386	1.403
Eindsaldo o.v.v. resultaatbestemming	17.118	11.817	10.529	9.882	9.272	10.660

Bestemmingsreserve 'De Kûpe' (x € 1000)	Werkelijk Ultimo 2020	Raming 2021	Raming 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Stand per 1-1		7.624	7.624	7.314	7.004	6.694
Onttrekkingen			-310	-310	-310	-310
Saldo per 31-12		7.624	7.314	7.004	6.694	6.384

Totaal*	17.118	19.441	17.843	16.886	15.966	17.044
----------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

* = excl. Extra bijdragen jeugd en incidentele baten

Afspraken

De omvang van de reserves houdt direct verband met het weerstandsvermogen van de gemeente. We vergelijken de financiële risico's die de gemeente loopt met de weerstandscapaciteit. Daaraan kunnen we toetsen in hoeverre de risico's opgevangen kunnen worden. De risico's worden beschreven en we vertellen hoe we het risico denken te beheersen. Hiervoor gebruiken we een (risico)matrix. Daarbij wordt op basis van een aantal factoren voor elk risico een inschatting gemaakt van omvang en kans van optreden.

Risico's

Inleiding

Niet ieder risico is relevant en hoeft ten laste van de weerstandscapaciteit te worden gebracht. Wij beschouwen een risico als volgt:

'Risico's zijn relatief grote bestaande of toekomstige verplichtingen met een buitengewoon karakter, waarbij de omvang en de kans niet is in te schatten (ook niet bij benadering) en die niet worden afgedekt door een voorziening, verzekering of andere beheersmaatregel.'

Risico's < € 50.000

Risico's, waarvan de financiële tegenvaller lager dan € 50.000 wordt geschat, vallen binnen de reguliere bedrijfsvoering. Dat geldt ook voor risico's waarschijnlijk periodiek terugkeren. Wij kiezen ervoor waar mogelijk deze risico's te verzekeren of via een voorziening af te dekken.

Begrotingstechnische risico's mogen ook niet leiden tot een beroep op de weerstandscapaciteit omdat ze beheersbaar zijn door een goede planning & control. Dan gaat het om bijvoorbeeld open-einde regelingen, aantallen bijstandsgerechtigden en bijstelling van rijksbudgetten. Als in het begrotingsjaar materiële afwijkingen van de begroting voorkomen dan melden we dit in de begrotingswijzigingen. Dat geldt ook voor de niet in geld uit te drukken risico's van bijvoorbeeld vertragingen in processen, het niet realiseren van beleidsdoelstellingen, risico's met betrekking tot arbo en veiligheid, faillissement van aannemers en het aantreffen van bodemvervuiling bij aankoop van grond.

Risico's > € 50.000

Financiële risico's groter dan € 50.000 worden opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen.

Verzekering van risico's

Een deel van de operationele risico's kan worden afgedekt door het afsluiten van verzekeringen. We maken daarbij een afweging tussen de kans op schade en de kosten daarvan enerzijds en de verzekeringspremie anderzijds. Het bestaande beleid wordt periodiek beoordeeld en indien nodig bijgesteld. Wat betreft het eigen risico is gekozen voor het standaard eigen risico per gebeurtenis.

Specificatie van risico's

Onderwerp	Sociaal Domein - Jeugdzorg en Wmo
Risico	<p>De maatwerkvoorzieningen binnen de Jeugdzorg de Wmo (inclusief Beschermd Wonen) zijn open-einde regelingen. In de afgelopen jaren hebben we steeds meer data en kennis verkregen om de kosten in de Jeugdzorg en de Wmo te voorspellen en te volgen. Deze prognose is opgenomen in de meerjarige begroting. Ondanks dat blijft het risico bestaan dat de groei van het aantal cliënten hoger is dan verwacht. Zeker voor de cliënten die hoog-specialistische zorg ontvangen kan een stijging (of een daling) leiden tot een forse financiële bijstelling. In de begroting houden we namelijk rekening met een gemiddeld aantal cliënten die hoog-specialistische zorg ontvangen.</p> <p>Binnen de Jeugdzorg hebben we daarnaast in 2022 te maken met de invoering van de Woonplaatsbeginsel. Met de invoering van het nieuwe woonplaatsbeginsel in 2022 verschuift de verantwoordelijkheid voor de zorg van naar inschatting zo'n 20.000 kinderen landelijk naar andere gemeenten. Voor onze gemeente betekent dit dat, als gevolg van de verschuiving van de verantwoordelijkheid van de zorg, wij op onze middelen uit het gemeentefonds met ingang van 2022 worden gekort met een bedrag van € 1.200.000. We gaan ervan uit dat we aan de lasten kant op basis van dit principe ook navenant minder zorgkosten zullen krijgen. De eerste uitwerkingen van de effecten van het woonplaatsbeginsel laten dit ook zien. Op dit moment gaan we, op basis van de huidige gegevens, voor wat betreft het woonplaatsbeginsel uit van een budgettair neutraal effect.</p>
Strategie	Maandelijks worden er prognoses gemaakt van de Jeugd en Wmo maatwerkvoorzieningen. Hierbij wordt de ontwikkeling van het aantal cliënten en de kosten daarvan gemonitord. Indien noodzakelijk zal de raad via de planning en control documenten worden geïnformeerd over de afwijkingen ten opzichte van de begroting.
Financieel gevolg	€ 800.000
Kans van optreden	50%
Benodigd weerstandsvermogen	€ 400.000
Incidenteel/Structureel	Structureel
Status	Gewijzigd t.o.v. vorig jaar (grondslag/bedrag)

Onderwerp	Stikstofdossier en PFAS
Risico	<p>Stikstofdossier</p> <p>De depositie van stikstof (ammoniak en stikstofoxiden) is schadelijk voor de natuur. Al jaren is sprake van een overschot aan stikstof in Natura-2000-gebieden. Het Rijk en de Provincie hebben de taak er voor te zorgen dat de stikstofdepositie wordt teruggedrongen en de natuur herstelt. De beperkingen van de stikstofdepositie werkt belemmerend voor nieuwe activiteiten in de bouw en bestaande en nieuwe activiteiten in het verkeer, de agrarische sector en andere ontwikkelingen. Vanaf 1 juli 2021 is de nieuwe Stikstofwet en het bijbehorend Besluit stikstofreductie en natuurbescherming van kracht. Hiermee zijn de reductiedoelstellingen voor stikstofreductie geformuleerd, is geld vrijgespeeld voor maatregelen en heeft het kabinet met de bouwvrijstelling (voor tijdelijke bouw-, aanleg en sloopactiviteiten) ook ruimte gecreëerd om ontwikkelingen weer mogelijk te maken. Stikstof in de gebruiksfase blijft een issue en kan belemmerend blijven voor nieuwe activiteiten van derden en van de gemeente zelf. Het is overigens onzeker in hoeverre de huidige stikstofregels in nieuwe rechtszaken stand houden. Gelet op de afstand tot Natura-2000 gebieden zijn vooralsnog geen grote belemmeringen voor nieuwe (bouw)projecten in Achtkarspelen te verwachten.</p> <p>PFAS</p> <p>In januari 2020 is de Bodemkwaliteitskaart PFAS voor Fryslân opgesteld. In de maanden daarna is deze BKK-PFAS door de Friese gemeenten, en ook in Achtkarspelen (en Tytsjerksteradiel) vastgesteld. Hierbij is aangesloten bij het generieke beleid zoals opgenomen in het Tijdelijk Handelingskader (THK) van 28</p>

	<p>november 2019. In het geactualiseerde THK van 2 juli jl. zijn de landelijke achtergrondwaarden voor PFAS opnieuw verhoogd. Op basis van het nieuwe beleid (geactualiseerde bodemkwaliteitskaart) en verruimde normen voor PFAS zijn er geen (grote) belemmeringen voor de afvoer of toepassing van grond. Voor het toepassen van baggerspecie afkomstig uit baggerwerken zijn echter nog wel belemmeringen. In de toepassingslocaties van het Wetterskip Fryslân, voormalige zandwinputten, zijn de normen nog niet versoepeld. Wanneer de bodemkwaliteitskaart niet geldig is als erkend bewijsmiddel moet men in de huidige situatie wel structureel extra kosten maken voor het analyseren van PFAS binnen een partijkeuring of waterbodemonderzoek.</p>
Strategie	Wanneer de bodemkwaliteitskaart niet geldig is als erkend bewijsmiddel moeten in voorkomende gevallen extra kosten worden gemaakt voor het analyseren van PFAS binnen een partijkeuring of waterbodemonderzoek.
Financieel gevolg	€ 200.000
Kans van optreden	10%
Benodigd weerstandsvermogen	€ 20.000
Incidenteel/Structureel	Structureel
Status	Ongewijzigd

Onderwerp	Bouwgrondexploitatie
Risico	Het hebben van een bouwgrondexploitatie brengt financiële risico's met zich mee. In de paragraaf Grondbeleid worden de financiële risico's van de bouwgrondexploitatie toegelicht.
Strategie	Door het jaarlijks opstellen van geactualiseerde berekeningen op basis van de meest recente ontwikkelingen kunnen wij de raad tijdig informeren via de reguliere P&C-cyclus.
Financieel gevolg	€ 500.000
Kans van optreden	20%
Benodigd weerstandsvermogen	€ 100.000
Incidenteel/Structureel	Structureel
Status	Ongewijzigd

Onderwerp	Omgevingswet
Risico	De Omgevingswet bundelt en moderniseert de wetten voor de leefomgeving. Hierbij gaat het onder meer om wet- en regelgeving over bouwen, milieu, water, ruimtelijke ordening en natuur. De Omgevingswet staat voor een goed evenwicht tussen het benutten en beschermen van de leefomgeving. Invoering van de Omgevingswet is voorzien per 1 juli 2022 en hier wordt dan ook hard aan gewerkt. Het vraagt van de organisatie aanpassingen in o.a. werkprocessen, ICT en dienstverlening. Landelijk zijn hier minimale eisen aan gesteld. De invoering van de Omgevingswet is de grootste stelselwijziging binnen het fysieke domein, waardoor nog niet alle effecten en benodigdheden voor de implementatie zijn te overzien. Zo is de datum van invoering al een paar keer uitgesteld en is het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) nog in ontwikkeling.
Strategie	
Financieel gevolg	Niet bekend
Kans van optreden	
Benodigd weerstandsvermogen	pm
Incidenteel/Structureel	Structureel
Status	Ongewijzigd t.o.v. vorig jaar

Onderwerp	Duurzaamheid
Risico	In de gemeentelijke Duurzaamheidsagenda is een aantal keuzes opgenomen die in meer of mindere mate van invloed kunnen zijn op het weerstandsvermogen. Met name de energietransitie op basis van het klimaatakkoord zal veel extra inzet, en dus kosten, met zich meebrengen. Uit een eerste ruwe uitkomst van het onderzoek van de Raad voor het openbaar bestuur blijkt dat aangaande de benodigde inzet om invulling te kunnen geven aan het klimaatakkoord in de periode 2022-2030 fors is. Het is nog niet duidelijk of hier ook structureel Rijksmiddelen tegenover staan.
Strategie	De duurzaamheidsagenda wordt betaald uit extra rijksmiddelen.
Financieel gevolg	Niet bekend

Kans van optreden	
Benodigd weerstandsvermogen	pm
Incidenteel/Structureel	Structureel
Status	Ongewijzigd t.o.v. vorig jaar

Onderwerp	Covid-19 (en BUIG)
Risico	<p>Onvoorziene kosten en daling van inkomsten door Covid-19. Wereldwijd zijn we getroffen door de Covid-19 crisis. Ook in Nederland worden we sinds maart 2020 volop geconfronteerd met de gevolgen hiervan. Covid-19 heeft grote financiële implicaties op de gemeentelijke begrotingen. De gemeenten worden nu al geconfronteerd met aanzienlijke aanvullende kosten. Ook lopen er op verschillende terreinen de inkomsten terug. Denk hierbij bijvoorbeeld aan leges, toeristenbelasting, verhuur van maatschappelijk vastgoed.</p> <p>De financiële impact op de gemeentelijke begroting op het verslagjaar 2021 lijkt vooralsnog te overzien. Compensatie-uitkeringen vanuit het rijk lijken voldoende om de extra kosten over het jaar 2021 te kunnen dekken. De sociaal maatschappelijke en de financieel economische schade van de crisis hangt vooral af van het verloop en de tijdsduur. Ondanks dat de coronamaatregelen in het derde kwartaal 2021 grotendeels zijn vervallen, worden voor het verslagjaar 2022 nog na-effecten verwacht waarbij extra beroep op de gemeentelijke BUIG-middelen en de maatschappelijke opvang nodig is. Bij een aanhoudende focus op thuiswerken zullen extra kwalitatieve investeringen nodig zijn in ICT, thuiswerkplekken en andere facilitaire voorzieningen.</p>
Strategie	Monitoren en (waar mogelijk) anticiperen op relevante ontwikkelingen. De gevolgen en de financiële impact hebben vooral een indirect effect en zijn nog moeilijk in geld uit te drukken. Op grond van onderzoeken (CPB en AEF) kan slechts een voorzichtige inschatting worden gemaakt van de impact op de financiële begroting.
Financieel gevolg	€ 500.000
Kans van optreden	50%
Benodigd weerstandsvermogen	€ 250.000
Incidenteel/Structureel	Incidenteel
Status	Nieuw

Onderwerp	Gesubsidieerde instellingen
Risico	<p>De gemeente heeft te maken met een variatie aan gesubsidieerde instellingen, zoals: zwembaden, cultuurcentrum, bibliotheek, maatschappelijk werk, etc. Het risico bestaat dat claims van deze instellingen financieel nadeel voor de gemeente kan betekenen. Organisaties kunnen failliet gaan en de gemeente kan het product in de lucht willen houden, en dat brengt mogelijk (frictie)kosten met zich mee.</p>
Strategie	De gemeente sluit overeenkomsten met instellingen die subsidies e.d. van de gemeente ontvangen, waarin productafspraken zijn opgenomen. Tijdens het lopende jaar is regelmatig overleg over de (financiële) voortgang. Het risico dat daardoor financieel gezien iets misgaat wordt daarmee geminimaliseerd.
Financieel gevolg	500.000
Kans van optreden	20%
Benodigd weerstandsvermogen	100.000
Incidenteel/structureel	
Status	Ongewijzigd

Onderwerp	Gemeenschappelijke regelingen (excl. SW Fryslân)
Risico	<p>De gemeente participeert in een aantal gemeenschappelijke regelingen. Deze regelingen worden beschreven in de paragraaf Verbonden Partijen. De grotere regelingen betreffen de Veiligheidsregio, Jobbinder en de FUMO. De uitvoering van gezamenlijke beleidsterreinen binnen dergelijke regelingen brengt risico's met zich mee, waarvoor gezamenlijk voor dekking moet worden gezorgd.</p>
Strategie	Om er voor te zorgen dat de gemeente zelf de regie blijft voeren wordt er strak toezicht gehouden. Het standpunt van de gemeente

	wordt zowel ambtelijk (in overlegorganen) als bestuurlijk (in AB-vergaderingen) uitgedragen.
Financieel gevolg	300.000
Kans van optreden	25%
Benodigd weerstandsvermogen	75.000
Incidenteel/structureel	Structureel
Status	Gewijzigd (percentage 50% naar 25%)

Onderwerp	Gegarandeerde geldleningen
Risico	Gemeenten in Nederland hebben de hoogste rating voor kredietwaardigheid. Zij kunnen daardoor goedkoper geld lenen bij de banken dan private ondernemingen. Omdat woningbouwcorporaties een bijdrage leveren aan de publieke taak hebben wij in het verleden een aantal leningen aangetrokken en deze direct doorgeleend aan de woningbouwcorporatie. Daarmee konden zij meeprofitieren deze gunstige leencondities. Later hebben we een andere constructie gehanteerd, waarbij we niet leningen doorlenen, maar waarbij we direct garant staan. Gevolg is wel dat wij hierdoor het risico lopen dat als de derde partij failliet gaat, de gemeente de betalingsverplichting op zich moet nemen. De risico's zijn klein, aangezien garanties alleen verstrekt worden wanneer zij niet bij derden kunnen worden ondergebracht en bij garantieverlening aan verenigingen c.a. aangetoond is dat zij de betalingsverplichtingen kunnen nakomen. Wanneer het risico zich voordoet, kunnen de gevolgen echter aanzienlijk zijn. Wanneer dit risico zich voordoet, kunnen we met de gereserveerde gelden de gevolgen in het eerste jaar afdekken. De structurele gevolgen zullen vervolgens via de eerstvolgende kadernota of door een begrotingswijziging worden meegenomen.
Strategie	De leningen die door de gemeente in het verleden zijn verstrekt worden volgens schema afgelost. Het risico op deze post neemt daardoor jaarlijks af. Via toetsing van het jaarverslag beoordelen we of de risico's stabiel blijven. Ook het risico op in het verleden verstrekte garanties neemt elk jaar af, omdat ook op deze leningen de geldgever volgens schema aflost. Bij garanties in het kader van de woningbouw heeft de gemeente zekerheidsrechten, waardoor dit risico zeer klein is. Via het jaarverslag heeft de gemeente inzicht in de financiële positie van de geldnemer. Bij garanties t.b.v. verenigingen vindt overleg plaats als de bank een achterstandsmelding doet. In die gevallen passen we maatwerk toe om escalatie te voorkomen. Op basis van het verleden is het risico op deze post relatief gering.
Financieel gevolg	15.000.000
Kans van optreden	1%
Benodigd weerstandsvermogen	150.000
Incidenteel/structureel	Structureel
Status	Gewijzigd (Grondslag/bedrag)

Onderwerp	Kosten personeel
Risico	De gemeente wordt regelmatig geconfronteerd met onverwachte kosten inzake personeel. Voorbeelden hiervan zijn kosten voor ziektevervangings en niet begrote en niet gecompenseerde CAO verhogingen.
Strategie	Aan de hand van periodieke rapportages en analyses worden tijdig overschrijdingen gesignaleerd en gerapporteerd, zodat er eventueel nog ingegrepen kan worden. Toch blijft er een relatief groot risico over dat niet beïnvloedbaar is.
Financieel gevolg	1.000.000
Kans van optreden	50%
Benodigd weerstandsvermogen	500.000
Incidenteel/structureel	Structureel
Status	Ongewijzigd

Onderwerp	Algemene uitkering (herijking gemeentefonds)
Risico	Gemeenten worden onvoldoende gecompenseerd in de Rijksbijdrage voor uitgaven en kostenontwikkeling. De gehanteerde modellen zijn onvoldoende transparant en leiden tot ongewenste (her-) verdeel-effecten. De algemene uitkering als belangrijkste inkomstenbron voor de gemeente een risico.

Strategie	Berichtgeving betreffende ontwikkelingen (herijking) algemene uitkering uit het gemeentefonds valt voor onze gemeente bijzonder negatief uit. Via VFG en VGG wordt gezamenlijk opgetrokken om vuist te maken tegen ongewenste effecten en een rechtvaardige verdeling. Zodra meer zekerheid wordt geboden zullen wij een nieuwe berekening confronteren met de berekende algemene uitkering in de begroting. Eventuele verschillen inbrengen via reguliere planning- en controlcyclus en daar waar nodig de raad vooraf informeren.
Financieel gevolg	Niet bekend
Kans van optreden	
Benodigd weerstandsvermogen	pm
Incidenteel/Structureel	Structureel
Status	Nieuw

Ombuigingen	Ombuigingen
Risico	In de Kadernota 2021 en begroting 2021 zijn vijf ombuigingslijnen beschreven. Deze ombuigingslijnen schetsen te realiseren bezuinigingen en benodigde incidentele investeringen om structurele bezuinigingen mogelijk te maken. Het risico is aanwezig dat de begrote bezuinigingsbedragen niet of niet geheel worden gerealiseerd in het betreffende jaar waarin deze bedragen zijn begroot. Maatregelenpakket In de begroting 2021 is een maatregelenpakket opgenomen. Ook hiervoor is het risico aanwezig dat de begrote bedragen niet of niet geheel worden gerealiseerd in het betreffende jaar waarin deze bedragen zijn begroot.
Strategie	Continue monitoring via de P&C cyclus zodat eventueel tijdig kan worden ingespeeld op het niet of niet geheel realiseren van de ombuigingen en/of taakstellingen.
Financieel gevolg	€ 500.000
Kans van optreden	20%
Benodigd weerstandsvermogen	€ 100.000
Incidenteel/Structureel	Structureel
Status	Nieuw

Onderwerp	Overige onvoorziene risico's
Risico	Een risicoanalyse blijft een verwachting van wat we denken dat zou kunnen gaan gebeuren op basis van de huidige beschikbare informatie. De kans is dan ook reëel dat zich in een jaar bepaalde gebeurtenissen voordoen, die vooraf niet waren in te schatten.
Strategie	We stellen voor om dergelijke risico's ten laste te brengen van het weerstandsvermogen. Het betreft dan risico's die beperkt door ons beïnvloedbaar zijn en waarvan het financiële gevolg groter is dan € 50.000.
Financieel gevolg	1.000.000
Kans van optreden	50%
Benodigd weerstandsvermogen	500.000
Incidenteel/structureel	Structureel
Status	Ongewijzigd

Voor de risico's in deze begroting is op basis van bovenstaande classificatie een te verwachten beslag op de weerstandscapaciteit berekend. De conclusie is, dat de financiële impact van de risico's kan worden opgevangen binnen de weerstandscapaciteit van onze begroting.

Begroting 2022-2025

Onderwerp	Risico	Kans	Weerstand svermogen
Sociaal Domein - Jeugdzorg en Wmo	800.000	50%	400.000
PAS en PFAS	200.000	10%	20.000
Bouwgrondexploitatie	500.000	20%	100.000
Covid-19	500.000	50%	250.000
Gesubsidieerde instellingen	500.000	20%	100.000
Gemeenschappelijke Regelingen (excl. SW Fryslân)	300.000	25%	75.000
Gegarandeerde geldleningen	15.000.000	1%	150.000
Kosten personeel	1.000.000	50%	500.000
Algemene Uitkering (herijking gemeentefonds)	750.000	50%	375.000
Overige onvoorziene Risico's	1.000.000	50%	500.000
Ombuigingen	500.000	20%	100.000
Omgevingswet	pm		
Duurzaamheid	pm		
Totaal			2.570.000
Reserve weerstandsvermogen			3.080.000

Kengetallen

Kengetallen zijn verplicht, ze vertellen iets over de financiële gezondheid van de gemeente. Hieronder worden ze weergegeven vanaf 2020.

Kengetal (weergave in %)	rekening			begroting				
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Belastingcapaciteit	104,6	102,4	103,2	107,5	113,2	113,2	113,2	113,2
- t.o.v. vorige meting	▼	[ongunstig]						
- prognose o.b.v. historie	—	[geen/onvoldoende gegevens]						
Grondexploitatie	1,7	2,8	1,6	1,5	1,8	1,8	1,8	1,8
- t.o.v. vorige meting	▼	[ongunstig]						
- prognose o.b.v. historie	—	[geen/onvoldoende gegevens]						
Netto schuldquote	56,3	57,4	43,8	62,3	73,7	76,5	77,5	75,9
- t.o.v. vorige meting	▼	[ongunstig]						
- prognose o.b.v. historie	—	[geen/onvoldoende gegevens]						
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	49,0	49,8	39,3	55,1	68,1	70,9	71,9	70,3
- t.o.v. vorige meting	▼	[ongunstig]						
- prognose o.b.v. historie	—	[geen/onvoldoende gegevens]						
Solvabiliteitsrisico	23,0	24,0	27,4	23,0	19,3	17,9	17,1	16,5
- t.o.v. vorige meting	▼	[ongunstig]						
- prognose o.b.v. historie	—	[geen/onvoldoende gegevens]						
Structurele exploitatieruimte		-1,0	5,6	-0,5	-2,4	-2,2	1,0	1,9
- t.o.v. vorige meting	▼	[ongunstig]						
- prognose o.b.v. historie	—	[geen/onvoldoende gegevens]						

3.2.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Achtkarspelen heeft een flink aantal vierkante kilometers aan openbare ruimte in beheer. Er wordt gewoond, gewerkt en gerecreëerd. Daarvoor zijn kapitaalgoederen in de vorm van wegen, riolering, water, groen, verlichting, gebouwen enzovoort nodig. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard voor de (jaarlijkse) lasten. In deze paragraaf gaan wij hier verder op in.

'Kapitaalgoederen' zijn goederen waarvoor investeringen nodig zijn. Het gaat om zaken die daarna regelmatig onderhoud vergen. Deze paragraaf is belangrijk, omdat de blik vaak op de nieuwe investeringen is gericht. Maar onderhoud van de bestaande kapitaalgoederen is wenselijk, voor de huidige gebruikers en om de voorziening in stand te houden voor toekomstige generaties. Het financieel belang van onderhoud is groot, het betreft een substantieel deel van de begroting.

Beleidskader

Voor onze planning- en controlcyclus gelden voor de kapitaalgoederen belangrijke aandachtspunten:

- is er duidelijkheid over de kwaliteit van de kapitaalgoederen in de nota kapitaalgoederen;
- zijn van alle kapitaalgoederen goede en actuele beheerplannen aanwezig;
- zijn plannen en beschikbare gelden met elkaar in evenwicht.

Nota Kapitaalgoederen

Eind 2019 is in opdracht van de gemeente een adviesbureau gestart met het opstellen van een Nota Kapitaalgoederen. De mate van beheer van gemeentelijk areaal in de openbare ruimte is een belangrijk aspect om te voldoen aan de eisen en wensen van de inwoners, bezoekers en ondernemers. Na de aanleg moet beheer zorgen voor een zo efficiënt mogelijke invulling van de levenscyclus van het object. Optimaal beheer van het kapitaal heeft ook een positieve invloed op de mate van tevredenheid over de leefomgeving.

Ten aanzien van functie, gebruik en beleving is het (integrale) belang groot. Immers, alle areaal samen vormt een geheel: de leefomgeving van de inwoners, ondernemers en bezoekers. Om de kwaliteit van de functie, het gebruik en de beleving te borgen is er een beleidskader nodig. Bij het opstellen van een beleidskader en bij het afwegen van de noodzakelijke keuzes spelen een aantal factoren een rol. De belangrijkste factor is de gewenste kwaliteit. Welke kwaliteit kan de gemeente minimaal bieden, rekening houdend met het beschikbare budget? De keuze voor een bepaalde kwaliteit werkt vervolgens door in factoren als veiligheid, risico's als kapitaalvernietiging en leefbaarheid (uitstraling, comfort, gebruiksgemak).

De beheerfase heeft daarom alles te maken met een zorgvuldige afweging van doelen, opbrengsten en kosten. Deze afwegingen worden samengevat tot kwaliteitsscenario's, waar uiteindelijk de definitieve scenario's over het kapitaal worden opgenomen in de Nota Kapitaalgoederen.

Einddoel van dit proces is de besluitvorming in de raad (2021) over de keuzes en ambities op het gebied van het beheer van onder andere wegen, kunstwerken en groen.

Beheerplannen, planning en financiën

De beheerplannen geven inzicht in de werkzaamheden en kosten die nodig zijn om de goederen in goede staat te houden. Soms geven ze ook inzicht in de diverse kwaliteitsniveaus die mogelijk zijn.

Daarnaast moet er in de begroting ruimte zijn voor uitvoering van de plannen. De raad heeft voor de verschillende kapitaalgoederen kaderstellende uitspraken gedaan, die gelden als kader voor de verschillende beheerplannen. Om de kapitaalgoederen op langere termijn in stand te houden, zijn er voldoende (structurele) middelen in de begroting opgenomen.

De provincie Fryslân ziet hier als financieel toezichthouder op toe en vanuit de BBV zijn er richtlijnen opgesteld. Met deze paragraaf geven wij op hoofdlijnen inzicht in de omvang en de staat van het onderhoud van de kapitaalgoederen in Achtkarspelen.

De actualiteit van de onderhoudsplannen en de daarbij behorende voorzieningen is van belang. Zo moet er voor de onderbouwing van elke voorziening een onderhoudsplan zijn dat is vastgesteld door de raad en niet ouder is dan vijf jaar.

Nadere toelichting

Om grip te houden op de kapitaalgoederen letten we op twee belangrijke punten

- zijn van alle kapitaalgoederen goede en actuele beheerplannen aanwezig
- is voor de plannen voldoende geld beschikbaar

Daarom stellen wij beheerplannen op. In de beheerplannen staat wat er moet gebeuren en ook wat het kost om de goederen in goede staat te houden. Hierna volgt een toelichting op de verschillende kapitaalgoederen.

Wegen

Het beleidskader voor het kapitaalgoed wegen is de laatste jaren een belangrijk bespreekpunt geweest. De gemeenteraad heeft ervoor gekozen (25 november 2010) dat alle wegen binnen de gemeente het kwaliteitsniveau 'basis' dienen te hebben. De raad heeft niet gekozen voor een gedifferentieerd kwaliteitsniveau. Daarnaast heeft de raad gekozen om het aanwezige achterstallig wegenonderhoud gefaseerd in te lopen.

In eerste instantie in tien jaar gerekend vanaf 2010, wat met ingang van 2013 aangepast is naar een temporisering in vijftien jaar. De hiervoor benodigde financiële middelen zijn voor het genoemde raadsbesluit beschikbaar gesteld en opgenomen in de meerjarenbegroting. Hierbij is sprake van een jaarlijks structureel bedrag om het basisniveau te behouden en een jaarlijks bedrag voor het wegwerken van de aanwezige achterstand in wegenonderhoud.

Openbare verlichting

De investeringen voor het op peil houden van de openbare verlichting zijn verwerkt in een geactualiseerde meerjarige investeringsplanning. De financiële effecten van deze planning zijn verwerkt in de meerjarenramingen. Per saldo zal er in de komende drie jaar geen uitzetting van de begroting plaatsvinden.

Meerjarenperspectief

Ten opzichte van voorgaande jaren zullen er jaarlijkse nieuwe investeringen worden opgevoerd. Het gevolg hiervan is dat de kapitaallasten langzaam zullen oplopen. Daar

staan twee voordelige ontwikkelingen tegenover: een klein deel van het structurele exploitatiebudget kan worden verlaagd en in 2025 zal de afschrijving van een 'oude' investering met betrekking tot de ontvlechting (2005) van openbare verlichting aflopen. Dit geeft ruimte om de uitzetting door kapitaallasten deels op te vangen.

Met ingang van 2030 wordt het begin van een structurele uitzetting van de begroting verwacht. Deze uitzetting zal naar verwachting stijgen tot € 100.000. Deze hoogte zal omstreeks 2043 bereikt worden en vanaf dat moment zullen de kosten zich rond dit niveau stabiliseren.

Waterbouwkundige werken

De gemeente heeft niet een beheerplan voor waterbouwkundige werken, omdat in de gemeente weinig waterbouwkundige werken zijn en het benodigde onderhoud hiervoor relatief laag is. De benodigde inspanning om een goed beeld te krijgen van de onderhoudstoestand staat in onze beleving niet in verhouding tot de te maken kosten voor onderhoud. Het is veel efficiënter om een bepaald percentage van de investeringswaarde van de waterbouwkundige werken per jaar te reserveren voor onderhoud. Eventuele gebreken en noodzakelijk onderhoud wordt door de medewerkers van de afdeling Beheer gesignaleerd. Verder is het niet altijd mogelijk om de onderhoudstoestand goed te bepalen; denk hierbij aan duikers die grotendeels of volledig onder water liggen. Voor individuele gevallen, bij grootschalig onderhoud of vervanging, wordt per geval in de kadernota geld gereserveerd.

Het Wetterskip Fryslân heeft het beheer en onderhoud van een aantal duikers en bruggen overgedragen aan de aanliggende eigenaren. Het Wetterskip heeft hun beleid geüniformeerd in de Provincie en heeft in dat verband een nieuwe legger kunstwerken vastgesteld. Als gemeente Achtkarspelen hebben wij, tezamen met Tytsjerksteradiel, hiertegen een zienswijze en bezwaar ingediend aangezien er geen financiële compensatie tegenover staat. Dit heeft uiteindelijk geresulteerd in de afspraak dat de betreffende duikers (88 stuks voor onze gemeente) pas per 1-1-2025 over gaan naar de gemeente Achtkarspelen zodat de gemeente tijd genoeg heeft om hier middelen voor vrij te maken in de meerjarenbegroting. Tot die tijd blijven deze duikers in beheer en onderhoud bij het Wetterskip.

Riolering

Gemeenten moeten op grond van de Wet milieubeheer beschikken over een actueel gemeentelijk rioleringsplan (GRP). De gemeenteraad stelt daartoe telkens voor een daarbij te bepalen periode een dergelijk plan vast. Op 8 december 2016 heeft de gemeenteraad het Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP) 2016-2021 vastgesteld. In het plan hebben we aangegeven hoe we invulling geven aan de van oudsher geldende zorgplicht voor de inzameling en het transport van afvalwater. Daarbij hebben we ook een tijdstip aangeduid waarop/waarbinnen onderhoud/vervanging van voorzieningen plaatsvindt. De bijbehorende beheercyclus vullen we in middels een kostendekkingsplan en het beschikbaar stellen van deze gelden via de begrotingen. Een speerpunt in het GRP is het voorkomen van wateroverlast en het inspelen op toekomstige klimaatontwikkelingen. Hiervoor hebben we een regenwaterstructuurplan opgesteld. De gemeenteraad heeft bij de vaststelling van het GRP 2016-2021 gekozen om de variant wenselijk door te zetten.

Water

Het gemeentelijk waterplan is in 2009 vastgesteld en geeft inzicht in verantwoordelijkheden en bevordert de regionale samenwerking en integrale benadering van de waterketen. De gemeente heeft een watervisie opgenomen die richtinggevend is voor de beleidsontwikkeling van de komende jaren tot 2030 voor de thema's veiligheid, voldoende water, schoon water, afvalwater en zuivering, beheer en onderhoud, gebruik

en beleving en samenwerking en organisatie. Het waterplan is daarna niet meer geactualiseerd. De knelpunten zijn reeds opgelost door uitvoering van maatregelen of verwerkt in watergebiedsplannen van het Wetterskip.

VNG, UvW, IPO, VeWin en het Rijk hebben met de ondertekening van het Nationaal Bestuursakkoord Water de ambitie uitgesproken om in gezamenlijkheid de kosten in de waterketen voor de inwoners van Nederland te beperken. Ook de Friese gemeenten, Wetterskip Fryslân, Vitens en provincie Fryslân hebben deze gezamenlijke ambitie onderschreven. Hiervoor hebben de portefeuillehouders Water in 2010 een handtekening onder het Fries Bestuursakkoord Waterketen (FBWK) gezet. Wetterskip Fryslân, de Friese gemeenten, Vitens en provincie Fryslân hebben besloten een vervolg te geven aan het Fries Bestuursakkoord Water Keten 2010-2015. Op 17 november 2016 is het Fries Bestuursakkoord Waterketen 2016-2020 ondertekend door alle deelnemende partijen. Hieronder zijn de hoofdlijnen van het akkoord opgenomen.

Groen

Voor het groenonderhoud werken we met een groenbeheerplan (GBI). Hierdoor heeft de gemeente, zowel in de plan- als beheerfase, inzicht in de kosten van het beheer en onderhoud van het openbare groen. Op basis van deze informatie stellen we de jaarlijkse onderhoudsbudgetten vast.

Speelruimte

De gemeente heeft een door de raad vastgestelde planning voor aanleg, onderhoud en vervanging van buitenspeelruimte voor kinderen. Om aan de wettelijke onderhoudstaak te kunnen voldoen, beoordelen inspecteurs de speelplaatsen ter plaatse aan de hand van de eisen die in het Attractiebesluit zijn gesteld en redigeren logboeken en inspectiegegevens.

Gebouwen

Er is een actuele onderhoudsplanning voor gemeentelijke (openbare) gebouwen. Hierdoor hebben we een goed beeld van de staat van onderhoud van deze gebouwen. Voor een gedeelte van de gemeentelijke gebouwen gebeurt dit via een door de raad vastgesteld integraal huisvestingsplan (IHP) voor bijvoorbeeld binnensportaccommodaties en welzijnsaccommodaties.

Voor de overige gemeentelijke gebouwen, waar de gemeente verantwoordelijk voor is, zijn inventarisaties en inspecties uitgevoerd. Op basis van de ingevoerde inspectiegegevens zijn meer-jaren onderhoudsplanningen (MJOP's) opgesteld. Deze overzichten bieden een inzicht in de te verwachten onderhoudswerkzaamheden met bijbehorende benodigde budgetten voor de komende jaren. De beschikbaar gestelde budgetten waren voldoende om het noodzakelijke onderhoud te kunnen uitvoeren.

Onderhoud kapitaalgoederen

Beheerplan	Vast-gesteld in de raad	Looptijd		Lasten verwerkt in de begroting? (J/N)	Bedrag x € 1.000	Achter-stallig onder-houd? (J/N)	Zo ja, hoeveel?
		van	t/m				
bedragen x € 1.000							
Riolering	08.12.2016	2016	2022	J	443	N	
Woningen en gebouwen				J	3	N	
Welzijnsgebouwen	?	2021	2025	J	88	N	
Gemeentehuis c.a.	in voorbereiding	2022	2026	J	68	N	
Gebouwen buitendienst	in voorbereiding			J	20	N	
Monumenten	in voorbereiding			J	112	N	
Wegen c.a.	in voorbereiding			J	1.362	N	
Sportgebouwen	in voorbereiding			J	312	N	
Sportvelden	in voorbereiding			J	378	N	
Groen	in voorbereiding			J	1.062	N	
Openbare verlichting	in voorbereiding			J	90	N	
Totaal							

3.2.4 Financiering

Financiering, ook wel treasury genoemd, betekent het beheren van het geld binnen de gemeente. Zo moeten er steeds tijdig financiële middelen aanwezig zijn om de rekeningen te kunnen betalen. Bij tekorten moet de gemeente bijlenen, overschotten moeten we tijdelijk bij de staat beleggen.

Het Rijk heeft regels opgesteld over hoe gemeenten hun geld moeten beheren. Deze regels staan in de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido). Deze wet bepaalt ook, dat gemeenten een treasurystatuut moeten hebben. Daarin staat hoe wij geld mogen lenen of uitlenen.

Treasurybeleid

De wet stelt verplichtingen op het gebied van treasury. We hebben daarnaast ook zelf verplichtingen vastgelegd in het Treasurystatuut. De wet Fido stelt dit verplicht. Er staat in waarvoor we verantwoordelijk zijn:

- de treasuryfunctie
- de uitvoering van de treasury
- het risicobeheer

Het Treasurystatuut is vastgesteld in 2020 (raad 23 april 2020).

Schatkistbankieren

Vanaf december 2013 zijn gemeenten verplicht hun eventuele overtollige tegoeden aan te houden in de Nederlandse schatkist. Dit zogenaamde "schatkistbankieren" heeft een verlagend effect op de Nederlandse EMU-schuld. Om efficiencyredenen is het daarbij toegestaan een relatief gering bedrag aan overtollige middelen buiten de schatkist te houden. Dit bedrag, het zogenaamde drempelbedrag, bedraagt voor onze gemeente in 2022 € 1.708.000. Het gemiddelde tegoed van de gemeente over een kwartaal mag niet hoger zijn dan deze drempel.

Renterisico

Kasgeldlimiet

Om tijdelijke tekorten op de lopende rekening aan te vullen trekt de gemeente kortlopende geldleningen aan. Het voordeel van dit type leningen is dat het rentepercentage zeer laag is. Dit mag tot aan een bepaald maximum, de kasgeldlimiet. Deze limiet beperkt dus het renterisico op financieringen voor de korte termijn. De hoogte van de kasgeldlimiet bedraagt een vastgelegd percentage in de Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden. De wettelijke voorschriften bieden overigens de mogelijkheid om de kasgeldlimiet drie achtereenvolgende kwartalen te overschrijden.

Voor 2022 bedraagt de kasgeldlimiet:

(x € 1.000)

Begrotingstotaal per 1 januari	87.845
Het door de minister vastgestelde percentage	8,5%
Kasgeldlimiet	7.467

Renterisiconorm

De renterisiconorm beperkt het renterisico op financieringen voor de lange termijn. Het totaal van de aflossingen en het bedrag waarop een renteherziening van toepassing mag in elk jaar niet meer dan 20% van het begrotingstotaal. Hieronder staat de norm voor 2022.

In de onderstaande tabel is voor 2022 en de jaren daarna het renterisico op de vaste schuld getoetst aan de renterisiconorm.

Renterisiconorm (x € 1.000)	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
1 begrotingstotaal per 1 januari	85.175	87.845	85.568	82.370	81.588
2 vastgesteld percentage (wet FIDO)	20%	20%	20%	20%	20%
3 renterisiconorm (1 / 2 x 100)	17.035	17.569	17.114	16.474	16.318
4 aflossingen	3.646	3.647	3.564	3.536	3.536
5 ruimte onder renterisiconorm (3 - 4)	13.389	13.922	13.550	12.938	12.782

Renteschema

We zijn verplicht om een renteschema op te nemen. Dit schema biedt een cijfermatig inzicht in de rentelasten en hoe we dat toerekenen.

Renteschema begrotingsjaar 2022 (bedragen x € 1.000)	Bedrag
Externe rentelasten lange financiering	377
Externe rentelasten korte financiering	-
Externe rentebaten (WoonFriesland)	89
Externe rentebaten (MOA)	-
Externe rentebaten korte financiering	12
Saldo externe rentelasten	276
Rente toe te rekenen aan de bouwgrondexploitatie	9
Rente toe te rekenen wegens projectfinanciering	92
Rentebaten van doorverstrekte leningen projectfinanciering	92
Saldo door te berekenen externe rente	267
Rente eigen vermogen	-
Rente over voorzieningen (gewaardeerd tegen contante waarde)	-
Aan taakvelden (incl. taakveld overhead) toe te rekenen rente	267
Boekwaarde vaste activa per 01-01-2022	84.135
Boekwaarde leningen woningbouw per 01-01-2022	3.021
Boekwaarde voor berekening omslagpercentage per 01-01-2022	81.114
Omslagpercentage	0,329%
Omslagpercentage afgerond	0,500%

Werkelijk aan taakvelden (incl. taakveld overhead) toegerekende rente	329
Renteresultaat op taakveld treasury	62

Ontwikkeling rente en financieringsbehoefte

De tarieven voor kortlopende geldleningen bevinden zich nog steeds op een zeer laag niveau. De daling is gestart in 2011 en momenteel kennen we voor korte financieringen zelfs een negatieve rente. Als er liquiditeitstekorten zijn dan zullen deze ook aangevuld worden met kortlopende geldleningen.

Ook de tarieven voor vaste geldleningen liggen al lange tijd op een laag niveau. Vaste geldleningen met een loop tijd van 25 jaar en lineaire aflossing kunnen al worden aangetrokken tegen een tarief beneden de 0,50%.

De European Central Bank (ECB) heeft de belangrijkste rentestanden niet gewijzigd en kiest ervoor het huidige beleid van lage rentetarieven voort te zetten. Een voorspelling voor de rentetarieven is moeilijk. Elk jaar is de inschatting dat gezien de lage standen de tarieven naar verwachting op zullen lopen. En elk jaar blijven de tarieven laag.

Nieuw is de Corona crisis; waardoor de ECB nog meer gericht is op het laag houden van de inflatie en rente.

Voor zover er financieringstekorten ontstaan door investeringen, aflossingen of de exploitatie zullen deze tekorten zoveel mogelijk met kortlopende leningen worden aangezuiverd vanwege de al genoemde lage tarieven voor deze financieringsvormen. Indien dit er toe leidt dat de kasgeldlimiet langer dan twee kwartalen achtereen wordt overschreden of in geval van ontwikkelingen op het gebied van de tarieven voor langlopende geldleningen zullen we deze kortlopende schulden omzetten naar een vaste schuld.

3.2.5 Bedrijfsvoering

Onze bedrijfsvoering is gericht op de interne dienstverlening, die nodig is voor de uitvoering van de programma's. Voor het nieuwe begrotingsjaar spelen onderstaande zaken een nadrukkelijke rol in de bedrijfsvoering.

Kwaliteit van de (risico)beheersing

Rechtmatigheidsverantwoording college met ingang van verantwoordingsjaar 2022

In tegenstelling tot de verwachting dat het college vanaf 2021 een rechtmatigheidsverantwoording moet gaan afgeven, is dit -als gevolg van landelijke politieke keuzes- doorgeschoven naar 2022. Dit betekent dat onze accountant voor verantwoordingsjaar 2021 haar oordeel over de rechtmatigheid nog mee zal nemen in haar controleverklaring. Haar oordeel zal de accountant grotendeels baseren op de Verbijzonderde Interne Controles die door onze organisatie(s) zelf worden uitgevoerd.

Op 18-02-2021 heeft de gemeenteraad en op 19-01-2021 het Bestuur van de Werkmaatschappij het normenkader 2021 en het Controleprotocol 2021-2024 vastgesteld. Deze documenten vormen de eerste stap naar het kunnen afgeven van een rechtmatigheidsverantwoording door het College.

In 2021 lag de focus op fase 1 'volwassenheidsmodel' van Rechtmatigheid: 'Verantwoording gericht op Financiële Rechtmatigheid en hantering wettelijke normen'. Onze ambitie is via fase 2 'wettelijk norm plus aantal relevante thema's en processen' door te groeien naar fase 3 'Een In Control Statement' gericht op verantwoording gericht op de bredere bedrijfsvoering.

Hiertoe hebben we vanaf 2021 het zogenaamde 'Three Lines of Defence' model ingevoerd waarbij de lijnafdelingen verantwoordelijk zijn voor de beheersing in processen, toetsing en vastlegging hiervan. De clustercontrollers voeren reviews uit en concerncontrol bewaakt als 3e lijn het geheel. In 2022 willen we de AO/IC verder in kaart brengen en ontwikkelen. Met het verder uitrollen van risicomanagement worden de belangrijkste risico's en bijbehorende beheersmaatregelen steeds beter inzichtelijk gemaakt. Tegen deze achtergrond kunnen de controles dan ook steeds vaker primair procesgericht in plaats van gegevensgericht worden uitgevoerd. Controles worden op kwartaalbasis uitgevoerd, gerapporteerd en besproken met leidinggevenden en MT.

Aandacht voor frauderisicofactoren en cybersecurity

De accountantscontrole gaat van passief naar actief controleren c.q. onderzoeken op frauderisicofactoren. Dit is vanaf 2022 verplicht voorgeschreven door de beroepsgroep van accountants. Dit betekent dat er meer aandacht in de (accountants)controle zal worden (moeten) besteed aan beleidsdocumenten inzake fraude & integriteit: het M&O-beleid, integriteitsrichtlijnen, beleid t.a.v. screening van personeel en leveranciers en meer aandacht voor het trainen en coachen van de organisatie ten aanzien van het onderkennen en voorkomen van fraude en integriteitsissues. Ook Cybersecurity zal steeds meer aandacht en prioriteit krijgen. Bewustwording van risico's vraagt continu aandacht en we moeten voorbereid zijn op cyberaanvallen en adequaat kunnen handelen.

Het nieuwe werken

De Coronapandemie heeft een grote impact op de samenleving. Ook op onze organisatie en medewerkers. Lange tijd gold het dringende advies om thuis te werken, tenzij het niet anders kon. Medewerkers zijn hierin zoveel mogelijk gefaciliteerd, waarbij vooralsnog gekozen is voor (deels) tijdelijke oplossingen. Nu we geleidelijk terug gaan naar een situatie waarin we meer op kantoor samenkomen, rijst de vraag hoe onze toekomstige manier van werken er uit zou moeten komen te zien. Willen en moeten we wel weer volledig naar kantoor of werklocatie? Hoe gaat de 'Werkplek van de Toekomst' er uit zien? En wat hebben we daar dan voor nodig? In 2021 zijn hier onderzoeken naar

uitgevoerd en is gewerkt aan een plan voor het werken op de middellange termijn (post-corona). Uit de onderzoeken blijkt dat bij het vervallen van de beperkende maatregelen, de meeste medewerkers een combinatie van thuiswerken en op kantoor/locatie werken als toekomstbeeld zien, waarbij de ontmoeting een steeds belangrijker karakter krijgt. Bij de toekomstige manier van werken ('je werkt waar dat nodig is') zal de focus daarom komen te liggen op een 'hybride' vorm van werken: deels thuis en deels op kantoor of locatie. Hierbij lenen concentratiewerkzaamheden, telefoneren, lezen en administratieve taken zich bij uitstek om thuis uit te voeren. Veel overleggen kunnen plaatsvinden via de inmiddels beschikbare hybride-vergadersystemen en het kantoor wordt gezien als de ideale plek voor ontmoeting en samenwerking. De verdere uitwerking en implementatie hiervan is voorzien in 2022.

3.2.6 Verbonden partijen

De gemeente Achtkarspelen heeft er voor gekozen om bepaalde processen onder te brengen bij organisaties die in deze processen zijn gespecialiseerd. De gemeente blijft verantwoordelijk voor deze processen. De beleidsvoornemens per verbonden partij zijn opgenomen in het betreffende programma. Hieronder zijn de kerngegevens per verbonden partij weergegeven.

De verbonden partijen zijn onderverdeeld in:

- Gemeenschappelijke regelingen
- Vennootschappen en coöperaties
- Stichtingen en verenigingen

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk- en een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan dat de gemeente zeggenschap heeft door vertegenwoordiging in het bestuur of door stemrecht. Het financiële belang is het bedrag dat ter beschikking is gesteld door de gemeente en dat niet verhaalbaar is, of waarvoor aansprakelijkheid bestaat. Dit laatste is van toepassing als de verbonden partij failliet gaat of haar verplichtingen niet nakomt.

Met betrekking tot de verbonden partijen hanteert het college de volgende uitgangspunten:

- De gemeente Achtkarspelen neemt alleen deel in verbonden partijen als daarmee een publieke taak wordt gediend.
- De gemeente Achtkarspelen neemt in principe alleen deel in privaatrechtelijke rechtsvormen als de betreffende taak niet vanuit een publiekrechtelijke rechtsvorm kan worden uitgevoerd.
- Over de doelmatigheid en doeltreffendheid van de activiteiten van de verbonden partijen is het de bedoeling te komen tot een vorm van analyse en rapportage ten behoeve van de raad.
- Jaarlijks rapporteert het college aan de raad over de financiële resultaten van de verbonden partijen en de risico's van de gemeente.
- Frequent wordt in de raadsvergadering de gelegenheid geboden aan gemeentelijke vertegenwoordigers in verbonden partijen om informatie te verstrekken aan college en/of raad over ontwikkelingen in verbonden partijen.

Gemeenschappelijke regeling

Naam	Veiligheidsregio Fryslân
<i>alle bedragen x € 1.000</i>	<i>(zie ook programma Veiligheid)</i>
vestigingsplaats	Leeuwarden
openbaar belang	Behartigen preventieve taken op het gebied van de volksgezondheid en infectieziektenbestrijding; Zo doelmatig mogelijk georganiseerde en gecoördineerde brandbestrijding, maar ook hulpverlening bij ongevallen en rampen bewerkstelligen.
visie op de verbonden partij	Met ingang van 1 januari 2007 zijn de gemeenschappelijke regelingen GGD Fryslân en Brandweer Fryslân opgeheven en zijn beide organisaties ondergebracht in de nieuwe gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Fryslân. Het betreft de wettelijke taken op gebied van gezondheid en brandweer die zijn ondergebracht in een gemeenschappelijke regeling.

beleidsvoornemens	<p>Gezondheid</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gezondheid krijgt een prominente plek. • De kinderopvang in Friesland voldoet aan de gestelde normen voor kwaliteit en veiligheid. • De huidige vaccinatiegraad blijft op peil. • Bijdragen aan de vermindering van de druk op de specialistische hulp en zorg. • Voorkomen antibioticaresistentie en bestrijden het als het zich aandient. • Er valt niemand tussen wal en schip. <p>Brandweer</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samen aantoonbaar paraat. • Samen aantoonbaar vakbekwaam. • Risicobewust en risicogericht samenwerken. • Nieuwbouw kazernes waar vervanging noodzakelijk is. • Vervanging brandweerauto's verspreid over de regio. 		
actuele ontwikkelingen	<p>In verband met de inzet van de Veiligheidsregio Fryslân bij de corona werkzaamheden zijn een groot aantal werkzaamheden blijven liggen. Deze werkzaamheden zijn doorgeschoven naar volgende jaren.</p>		
financieel belang gemeente	<p>2020</p> <p>€ 2.499</p>	<p>2021</p> <p>€ 2.723</p>	<p>2022</p> <p>€ 2.784</p>
deelneming in %	4,0	4,0	4,0
bestuurlijk belang	<p>Deelname in algemeen bestuur</p>		
risicoprofiel	<p> [Hoog]</p>		
Kerncijfers	2020	2021	2022
Eigen vermogen			
begin	€ 3.615	€ 6.076	€ 6.076
einde	€ 6.076	€ 6.076	€ 6.076
Vreemd vermogen			
begin	€ 69.718	€ 72.001	€ 72.001
einde	€ 72.001	€ 72.001	€ 72.001
Verwacht resultaat			
begroot	€ 0	€ 0	€ 0
werkelijk	€ 3.791		
<i>Bron</i>	<p><i>Begroting 2020 en 2021 Veiligheidsregio</i></p>		
Toelichting 2022	<p>Door corona zijn werkzaamheden uit voorgaande jaren doorgeschoven.</p>		

Naam	Welstandscommissie Hûs en Hiem		
<i>alle bedragen x € 1.000</i>	<i>(zie ook programma Volkshuisvesting, RO en stedelijke vern)</i>		
vestigingsplaats	Leeuwarden		
openbaar belang	<p>Welstandsadvisering Hûs en Hiem brengt welstandsadvies uit aan de gemeente. De kosten worden doorberekend in de leges.</p>		
visie op de verbonden partij	Het voorzien van de gemeente in de welstandsadvisering als bedoeld in de Woningwet en advisering over toepassing van de Monumentenwet en de Monumentenverordening.		
beleidsvoornemens	<ul style="list-style-type: none"> • Het voorzien van de gemeenten in de welstandsadvisering als bedoeld in de Woningwet; • Het geven van adviezen over algemene welstandsvraagstukken aan gemeenten, andere openbare lichamen en aan particulieren, de laatsten voor zover het een tweede onafhankelijke beoordeling betreft van bouwplannen gelegen buiten de aan de Gemeenschappelijke Regeling deelnemende gemeenten; • Het voorzien van de gemeenten in de advisering over de toepassing van de Monumentenwet en de Monumentenverordening. 		
actuele ontwikkelingen	Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet kan ook de welstandsadvisering een andere vorm krijgen.		
financieel belang gemeente	2020	2021	2022
	€ 46	€ 46	€ 46
deelneming in %	4,7	4,7	4,7
bestuurlijk belang	Een wethouder van de gemeente is lid van het AB van Hûs en Hiem.		
risicoprofiel	● [Laag]		
<u>Kerncijfers</u>	2020	2021	2022
Eigen vermogen			
begin	€ 334	€ 350	€ 350
einde	€ 350	€ 350	€ 350
Vreemd vermogen			
begin	€ 82	€ 81	€ 81
einde	€ 81	€ 81	€ 81
Verwacht resultaat			
begroot	€ 0	€ 0	€ 0
werkelijk	€ 8		
<i>Bron</i>	<i>Begroting 2021 en 2022 Hus en Hiem</i>		
Toelichting 2022	De invoering van de Omgevingswet kan van invloed zijn op de welstandsadvisering van Hûs en Hiem.		

Naam	FUMO (Fryske Utfieringsorganisaasje Miljeu en Omjouwing)								
<i>alle bedragen x € 1.000</i>	<i>(zie ook programma Volksgezondheid en milieu)</i>								
vestigingsplaats	Grou								
openbaar belang	Toezicht houden en vergunningverlening.								
visie op de verbonden partij	De Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO) is een gemeenschappelijke regeling van provincie, gemeenten en waterschap in Friesland. De gemeente heeft een deel van haar milieutaken op het gebied van vergunningverlening en toezicht houden verplicht aan deze organisatie uitbesteed. Het betreft de uitvoering van wettelijke taken.								
beleidsvoornemens	De FUMO heeft de financieringssysteem vanaf 2022 gewijzigd. De bijdrage is nu bepaald op daadwerkelijke afname van de afgenomen diensten van de deelnemer op het gebied van vergunningverlening en toezicht houden. Daarvoor was er een vaste bijdrage die bepaald werd obv het aantal inrichtingen (bedrijven) in het gebied.								
actuele ontwikkelingen	N.v.t.								
financieel belang gemeente	<table border="1"> <thead> <tr> <th>2020</th> <th>2021</th> <th>2022</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>€ 347</td> <td>€ 357</td> <td>€ 397</td> </tr> </tbody> </table>	2020	2021	2022	€ 347	€ 357	€ 397		
2020	2021	2022							
€ 347	€ 357	€ 397							
deelneming in %	2,0	2,1	2,3						
bestuurlijk belang	Deelname in algemeen bestuur.								
risicoprofiel	 [Middel]								
<u>Kerncijfers</u>	2020	2021	2022						
Eigen vermogen									
begin	€ 1.365	€ 1.626	€ 1.300						
einde	€ 1.626	€ 1.300	€ 1.300						
Vreemd vermogen									
begin	€ 4.792	€ 5.572	€ 3.850						
einde	€ 5.572	€ 3.850	€ 3.850						
Verwacht resultaat									
begroot	€ 0	€ 0	€ 0						
werkelijk	€ 325	€ 0	€ 0						
<i>Bron</i>	<i>Begroting 2022 FUMO</i>								
Toelichting 2022	Het financieel belang is bepaald op basis van de begrote deelnemersbijdrage van de gemeente te delen op de totale deelnemersbijdragen.								
	NB. de prognose balans in de begroting 2022 is globaal en sluit niet aan bij de jaarrekening 2020.								

Naam	Werkmaatschappij Achtkarspelen-Tytsjerksteradiel								
<i>alle bedragen x € 1.000</i>	<i>(zie ook programma Bestuur en ondersteuning)</i>								
vestigingsplaats	Buitenpost/Burgum								
openbaar belang	De Werkmaatschappij 8KTD is een samenwerkingsverband op basis van een gemeenschappelijke regeling tussen de gemeenten Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel, waarbij gezamenlijk taken op het terrein van dienstverlening en bedrijfsvoering worden uitgevoerd, die leiden tot een behoud van de kwaliteit van de dienstverlening aan onze inwoners.								
visie op de verbonden partij	N.v.t.								
beleidsvoornemens	Hiervoor wordt verwezen naar de begroting 2022 van Werkmaatschappij 8KTD.								
actuele ontwikkelingen	N.v.t.								
financieel belang gemeente	<table border="1"> <thead> <tr> <th>2020</th> <th>2021</th> <th>2022</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>€ 16.770</td> <td>€ 17.744</td> <td>€ 18.082</td> </tr> </tbody> </table>	2020	2021	2022	€ 16.770	€ 17.744	€ 18.082		
2020	2021	2022							
€ 16.770	€ 17.744	€ 18.082							
deelneming in %	49,0	49,1	49,1						
bestuurlijk belang	Het Dagelijks Bestuur bestaat uit de voorzitters van beide colleges en één wethouder per gemeente. Het Algemeen Bestuur bestaat uit de leden van de twee colleges van burgemeester en wethouders van beide gemeenten.								
risicoprofiel	 [Laag]								
<u>Kerncijfers</u>	2020	2021	2022						
Eigen vermogen									
begin	€ 0	€ 0	€ 0						
einde	€ 0	€ 0	€ 0						
Vreemd vermogen									
begin	€ 4.019	€ 3.980	€ 7.103						
einde	€ 3.980	€ 7.103	€ 3.950						
Verwacht resultaat									
begroot	€ 0	€ 0	€ 0						
werkelijk	€ 0	€ 0	€ 0						
<i>Bron</i>	<i>Begroting 2022 Werkmaatschappij 8KTD</i>								
Toelichting 2022	<p>De begroting van 2022 sluit uiteindelijk met een saldo van € 0, doordat de gemeente Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel volledig bijdragen in de gemaakte kosten in de WM8KTD.</p> <p>Het gerealiseerd totaal van bijdragen van beide gemeenten bedroeg € 36.854. De verdeling in bijdrage voor beide gemeenten is als volgt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Achtkarspelen 18.082 • Tytsjerksteradiel 18.774 								

Naam	Recreatieschap Marrekrite		
<i>alle bedragen x € 1.000</i>	<i>(zie ook programma Sport, cultuur en recreatie)</i>		
vestigingsplaats	Grou		
openbaar belang	Beheer van de toeristische voorzieningen op water en land in de provincie.		
visie op de verbonden partij	Recreatieschap Marrekrite is er om de toeristische basisinfrastructuur op water en land in Fryslân in stand te houden en verder te ontwikkelen. De ontsluiting van toeristische routes is van cruciaal belang voor het faciliteren van recreanten en gasten.		
beleidsvoornemens	Recreatieschap Marrekrite onderhoudt en beheert ongeveer 35 kilometer aan vrije ligplaatsen in de Friese natuur, zorgt voor afvoer van recreatieafval en onderhoudt boeien en bakens in recreatievaarten. Ook beheert en onderhoudt Marrekrite het fietsknooppuntnetwerk en het wandelknooppuntnetwerk. Het in kaart brengen en actueel houden van alle routes in Fryslân behoort ook tot het werk van Marrekrite.		
actuele ontwikkelingen	Voor de toenemende investeringen in de komende jaren zal er een langlopende lening worden aangetrokken.		
financieel belang gemeente	2020	2021	2022
	€ 13	€ 13	€ 19
deelneming in %	1,2	1,2	1,3
bestuurlijk belang	Deelname in het algemeen bestuur		
risicoprofiel	● [Middel]		
<u>Kerncijfers</u>	2020	2021	2022
Eigen vermogen			
begin	€ 4.740	€ 5.162	€ 5.162
einde	€ 5.162	€ 5.162	€ 5.162
Vreemd vermogen			
begin	€ 490	€ 886	€ 886
einde	€ 886	€ 886	€ 886
Verwacht resultaat			
begroot	€ 306	€ 188	€ 72
werkelijk	€ 423		
<i>Bron</i>	<i>Rekening 2020 Begroting 2021 en 2022 Marrekrite</i>		
Toelichting 2022	Marrekrite zal de komende 4 jaar een deel van het eigen vermogen teruggeven aan de deelnemers.		

Gemeenschappelijke regeling (licht)

Naam		Mobiliteitsbureau Noordoost Fryslân		
<i>alle bedragen x € 1.000</i>		<i>(zie ook programma Sociaal domein)</i>		
vestigingsplaats	Dokkum			
openbaar belang	Via het mobiliteitsbureau wordt uitvoering gegeven aan gemeentelijke vervoerstaken ; WMO-vervoer, leerlingen-, gym-vervoer (via "JoBinder")			
visie op de verbonden partij	Achterliggende visie voor oprichting van deze lichte GR is het door samenwerking efficiënt en kostenbesparend regionaal organiseren van vervoerstromen uit WM, leerlingen- en gymvervoer.			
beleidsvoornemens	In 2022 zal de focus blijven liggen op het doorontwikkelen van een efficiënt en effectief regiemodel zodat de deelnemende partners beleidskeuzes kunnen maken en begrotingen van het Mobiliteitsbureau nog beter kunnen worden onderbouwd.			
actuele ontwikkelingen	De Coronapandemie heeft het nodige effect gehad op het regionale vervoer. Door de verstrekte continuïteitsbijdragen aan de vervoersbedrijven is gezorgd voor instandhouding van voldoende vervoerscapaciteit. De verwachting voor 2022 is, dat daardoor aan de verwachte vervoersvraag kan worden voldaan.			
financieel belang gemeente	2020	2021	2022	
	€ 1.246	€ 1.331	€ 1.378	
deelneming in %	23,0	24,0	21,0	
bestuurlijk belang	Het bestuur van de G.R. wordt gevormd door de deelnemende partijen.			
risicoprofiel	● [Middel]			
Kerncijfers	2020	2021	2022	
Eigen vermogen				
begin	€ 0	€ 0	€ 0	
einde	€ 0	€ 0	€ 0	
Vreemd vermogen				
begin	€ 0	€ 0	€ 0	
einde	€ 0	€ 0	€ 0	
Verwacht resultaat				
begroot	€ 0	€ 0	€ 0	
werkelijk	€ 0	€ 0	€ 0	
<i>Bron</i>	<i>Begrotingen en jaarrekeningen GR Jobinder</i>			
Toelichting 2022	De afspraak is gemaakt, dat de deelnemers staan voor de tekorten en overschotten. De GR hoeft daardoor niet een vermogenspositie op te bouwen.			

Stichting / Vereniging

Naam	MOA																																								
<i>alle bedragen x € 1.000</i>	<i>(zie ook programma Sociaal domein)</i>																																								
vestigingsplaats	Surhuisterveen																																								
openbaar belang	De gemeente heeft de wettelijke taak om inwoners te laten participeren naar vermogen. Dit op grond van de Wet sociale werkvoorziening, de Participatiewet en de Wet maatschappelijke ondersteuning																																								
visie op de verbonden partij	De gemeente Achtkarspelen beschikt over een lokaal participatiebedrijf waarin inwoners activiteiten kunnen ontwikkelen die ze dichterbij de arbeidsmarkt brengen of lokaal van waarde laten zijn.																																								
beleidsvoornemens	Per 1 januari 2017 is de MOA van start gegaan. De MOA bestaat uit twee bedrijfsonderdelen. De afdeling MOAi Wurk geeft vorm aan (arbeids)participatie en arbeidsmatige dagbesteding op grond van de Wmo. De afdeling MOAi Grien verricht groenwerkzaamheden voor de gemeente Achtkarspelen. Hiervoor worden SW-medewerkers ingezet die zijn overgenomen van de GR SW Fryslân.																																								
actuele ontwikkelingen	De verwachte negatieve invloed van de coronapandemie op de exploitatie is uitgebleven. De Moa kan nog steeds de haar opgedragen taken uitvoeren. In onderzoek is een mogelijke samenwerking met "de Krûdhof".																																								
financieel belang gemeente	<table border="1"> <thead> <tr> <th>2020</th> <th>2021</th> <th>2022</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>€ 1.190</td> <td>€ 1.422</td> <td>€ 1.309</td> </tr> </tbody> </table>	2020	2021	2022	€ 1.190	€ 1.422	€ 1.309																																		
2020	2021	2022																																							
€ 1.190	€ 1.422	€ 1.309																																							
deelneming in %	<table border="1"> <tbody> <tr> <td>100,0</td> <td>100,0</td> <td>100,0</td> </tr> </tbody> </table>	100,0	100,0	100,0																																					
100,0	100,0	100,0																																							
bestuurlijk belang	Het bestuur van MOA wordt gevormd door het college B&W van de gemeente Achtkarspelen.																																								
risicoprofiel	 [Middel]																																								
<u>Kerncijfers</u>	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>2020</th> <th>2021</th> <th>2022</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>begin</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>einde</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>begin</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>einde</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Verwacht resultaat</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>begroot</td> <td>€ 20</td> <td>€ 95</td> <td>€ 0</td> </tr> <tr> <td>werkelijk</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		2020	2021	2022	Eigen vermogen				begin				einde				Vreemd vermogen				begin				einde				Verwacht resultaat				begroot	€ 20	€ 95	€ 0	werkelijk			
	2020	2021	2022																																						
Eigen vermogen																																									
begin																																									
einde																																									
Vreemd vermogen																																									
begin																																									
einde																																									
Verwacht resultaat																																									
begroot	€ 20	€ 95	€ 0																																						
werkelijk																																									
<i>Bron</i>	<i>Begrotingen en jaarrekeningen</i>																																								
Toelichting 2022	De prognose 2021 bevat geen balansprognose, er is alleen een exploitatieprognose beschikbaar.																																								

Naam	Stichting Sportcentrum 8kspelen		
<i>alle bedragen x € 1.000</i>	<i>(zie ook programma Sport, cultuur en recreatie)</i>		
vestigingsplaats	Gemeente Achtkarspelen		
openbaar belang	De stichting en daarmee het "oude zwembad" in de lucht c.q. open houden tot het "nieuwe zwembad" betrokken kan worden.		
visie op de verbonden partij	Het gemeentebestuur heeft medio 2018 het bestuur van de stichting overgenomen van het toenmalige bestuur om de overgang van het "oude zwembad" naar het "nieuwe zwembad" eenvoudiger te laten verlopen.		
beleidsvoornemens	N.v.t.		
actuele ontwikkelingen	Het zwembad is in de zomer van 2021 geopend.		
financieel belang gemeente	2020	2021	2022
	€ 0	€ 0	€ 0
deelneming in %	100,0	100,0	100,0
bestuurlijk belang	college vormt bestuur		
risicoprofiel	 [Laag]		
<u>Kerncijfers</u>	2020	2021	2022
Eigen vermogen			
begin	€ 19.631	€ 25.021	
einde	€ 25.022		
Vreemd vermogen			
begin	€ 0	€ 0	
einde	€ 0		
Verwacht resultaat			
begroot			
werkelijk	€ 6.793		
<i>Bron</i>	<i>Jaarrekening</i>		
Toelichting 2022	Er is geen meerjarenplanning.		

Vennootschap / Coöperatie

Naam	N.V. Fryslân Miljeu (handelsnaam Omrin)		
<i>alle bedragen x € 1.000</i>	<i>(zie ook programma Volksgezondheid en milieu)</i>		
vestigingsplaats	Leeuwarden		
openbaar belang	Inzameling en verwerking van afval.		
visie op de verbonden partij	OMRIN is een toonaangevende publieke partij actief in de gehele afvalketen van inzameling tot en met verwerking, inclusief advisering en afzet van deelstromen en het beheer van de openbare ruimte.		
beleidsvoornemens	Geen.		
actuele ontwikkelingen	Geen.		
financieel belang gemeente	2020	2021	2022
	€ 1	€ 1	€ 1
deelneming in %	7,2	7,2	7,2
bestuurlijk belang	Geen		
risicoprofiel	● [Laag]		
<u>Kerncijfers</u>	2020	2021	2022
Eigen vermogen			
begin	€ 8.286		
einde	€ 9.426		
Vreemd vermogen			
begin	€ 7.505		
einde	€ 10.878		
Verwacht resultaat			
begroot			
werkelijk	€ 1.348		
<i>Bron</i>	<i>Jaarstukken en begrotingen NV Fryslân Miljeu (http://omrindigitaaljaarverslag.nl)</i>		
Toelichting 2022	N.V. Fryslân Milieu verstrekt geen begroting.		

Naam	BNG Bank NV		
<i>alle bedragen x € 1.000</i>	<i>(zie ook programma Bestuur en ondersteuning)</i>		
vestigingsplaats	Den Haag		
openbaar belang	De BNG draagt duurzaam bij aan het laag houden van de De BNG draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. De BNG bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten van voorzieningen.		
visie op de verbonden partij	De BNG is een bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang en is een betrouwbare en solide dienstverlener. De deelname in het aandelenkapitaal zien wij als een duurzame belegging.		
beleidsvoornemens	De gemeente neemt deel in het aandelenkapitaal en is bij de bank aangesloten voor het betalingsverkeer. Er zijn geen voornemens dit te veranderen.		
actuele ontwikkelingen	VOORUITZICHTEN gemeld door BNG op 9/9/20: BNG Bank verwacht mede naar aanleiding van de lage rentetarieven de jaardoelstelling voor nieuwe verstrekte langlopende leningen van EUR 10 miljard te overtreffen. Door de ingrijpende maatschappelijke en financiële gevolgen van de COVID-19-pandemie blijven klanten onzeker. BNG Bank zal blijven doen wat mogelijk is om haar klanten te ondersteunen. De volatiliteit op de financiële markten zal dit jaar als gevolg van de pandemie naar verwachting groot blijven en dat maakt het doen van voorspellingen over het verwachte nettoresultaat 2020 niet verantwoord.		
financieel belang gemeente	2020	2021	2022
	€ 219	€ 219	€ 219
deelneming in %	0,2	0,2	0,2
bestuurlijk belang	Deelname in het aandelenkapitaal		
risicoprofiel	 [Laag]		
<u>Kerncijfers</u>	2020	2021	2022
Eigen vermogen			
begin	€ 4.887.000	€ 4.887.000	
einde	€ 4.887.000	€ 4.887.000	
Vreemd vermogen			
begin	€ 144.802.000	€ 144.802.000	
einde	€ 144.802.000	€ 144.802.000	

Begroting 2022-2025

Verwacht resultaat			
begroot	€ 100.000	€ 0	
werkelijk	€ 0	€ 0	
<i>Bron</i>	<i>Jaarstukken 2019 en halfjaarbericht 2020 BNG</i>		
Toelichting 2022	Geen informatie bekend over 2022.		

Naam	Afvalsturing Friesland N.V. (handelsnaam Omrin)											
<i>alle bedragen x € 1.000</i>	<i>(zie ook programma Volksgezondheid en milieu)</i>											
vestigingsplaats	Leeuwarden											
openbaar belang	Inzameling en verwerking van afval.											
visie op de verbonden partij	OMRIN is een toonaangevende publieke partij actief in de gehele afvalketen van inzameling tot en met verwerking, inclusief advisering en afzet van deelstromen en het beheer van de openbare ruimte. Hierbij zijn duurzaamheid en zo laag mogelijke maatschappelijke kosten leidende principes. OMRIN is van en voor de overheid; commerciële activiteiten dienen ter ondersteuning van publieke taken.											
beleidsvoornemens	nvt											
actuele ontwikkelingen	Geen bijzonderheden.											
financieel belang gemeente	<table border="1"> <thead> <tr> <th>2020</th> <th>2021</th> <th>2022</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>€ 54</td> <td>€ 54</td> <td>€ 54</td> </tr> <tr> <td>3,1</td> <td>3,1</td> <td>3,1</td> </tr> </tbody> </table>	2020	2021	2022	€ 54	€ 54	€ 54	3,1	3,1	3,1		
2020	2021	2022										
€ 54	€ 54	€ 54										
3,1	3,1	3,1										
deelneming in %												
bestuurlijk belang	Geen.											
risicoprofiel	● [Laag]											
<u>Kerncijfers</u>	2020	2021	2022									
Eigen vermogen												
begin	€ 57.000	€ 61.052	€ 61.052									
einde	€ 61.052	€ 61.052	€ 61.052									
Vreemd vermogen												
begin	€ 88.817	€ 80.331	€ 80.331									
einde	€ 80.331	€ 80.331	€ 80.331									
Verwacht resultaat												
begroot	€ 3.344	€ 1.574	€ 4.194									
werkelijk	€ 5.176	€ 0	€ 0									
<i>Bron</i>	<i>Jaarstukken en begrotingen Afvalsturing Friesland NV (http://omrindigitaaljaaverslag.nl)</i>											
Toelichting 2022	Exploitatie is gebaseerd op de begroting 2022. Hierin staat geen meerjarenbalans.											

Naam	Stedin																												
<i>alle bedragen x € 1.000</i>	<i>(zie ook programma Bestuur en ondersteuning)</i>																												
vestigingsplaats	Rotterdam																												
openbaar belang	Energietransport																												
visie op de verbonden partij	De aandelen Stedin komen uit de verplichte splitsing van Eneco in een netwerkgroep (Stedin) en een energiebedrijf (Eneco). De dividenduitkering kan met het aantrekken van nieuw vermogen wijzigen afhankelijk van het behalen van de nodige winst.																												
beleidsvoornemens	Omdat we willen dat ook de komende generaties altijd energie hebben, gaan we samen over op schone energie. Uit bronnen die niet opraken en die de planeet niet uitputten of vervuilen. Dit vraagt om flinke aanpassingen van het energienet, of beter gezegd, het energiesysteem. Nieuwe technieken helpen daarbij. Net als een goede samenwerking tussen alle mensen en organisaties die betrokken zijn bij de energievoorziening. 2,2 miljoen klanten maken jaarlijks gebruik van het energieleveringsnetwerk van Stedin.																												
actuele ontwikkelingen	De gemeente heeft in 2021 cumulatief preferente aandelen gekocht in het eigen vermogen van Stedin.																												
financieel belang gemeente	<table border="1"> <thead> <tr> <th>2020</th> <th>2021</th> <th>2022</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>€ 947</td> <td>€ 947</td> <td>€ 947</td> </tr> </tbody> </table>	2020	2021	2022	€ 947	€ 947	€ 947																						
2020	2021	2022																											
€ 947	€ 947	€ 947																											
deelneming in %	<table border="1"> <tbody> <tr> <td>0,2</td> <td>0,2</td> <td>0,2</td> </tr> </tbody> </table>	0,2	0,2	0,2																									
0,2	0,2	0,2																											
bestuurlijk belang	Deelname aandelenkapitaal																												
risicoprofiel	 [Middel]																												
Kerncijfers	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>2020</th> <th>2021</th> <th>2022</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Eigen vermogen</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>begin</td> <td>€ 2.949.000</td> <td>€ 2.891.000</td> <td>€ 2.891.000</td> </tr> <tr> <td>einde</td> <td>€ 2.891.000</td> <td>€ 2.891.000</td> <td>€ 2.891.000</td> </tr> <tr> <td>Vreemd vermogen</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>begin</td> <td>€ 4.340.000</td> <td>€ 4.681.000</td> <td>€ 4.681.000</td> </tr> <tr> <td>einde</td> <td>€ 4.681.000</td> <td>€ 4.681.000</td> <td>€ 4.681.000</td> </tr> </tbody> </table>		2020	2021	2022	Eigen vermogen				begin	€ 2.949.000	€ 2.891.000	€ 2.891.000	einde	€ 2.891.000	€ 2.891.000	€ 2.891.000	Vreemd vermogen				begin	€ 4.340.000	€ 4.681.000	€ 4.681.000	einde	€ 4.681.000	€ 4.681.000	€ 4.681.000
	2020	2021	2022																										
Eigen vermogen																													
begin	€ 2.949.000	€ 2.891.000	€ 2.891.000																										
einde	€ 2.891.000	€ 2.891.000	€ 2.891.000																										
Vreemd vermogen																													
begin	€ 4.340.000	€ 4.681.000	€ 4.681.000																										
einde	€ 4.681.000	€ 4.681.000	€ 4.681.000																										
Verwacht resultaat																													
begroot																													
werkelijk	€ 42.000																												
<i>Bron</i>	<i>jaarstukken 2020</i>																												
Toelichting 2022	Dividenduitkering kan lager zijn in verband met extra duurzaamheid investeringen.																												

Overige samenwerkingsvormen

Daarnaast kennen we nog overige samenwerkingsvormen, zoals de centrumregeling. Deze vorm kent geen eigen rechtspersoonlijkheid en is formeel gezien geen gemeenschappelijke regeling. En dus geen verbonden partij. Maar gelet op het belang van samenwerkingsverbanden kiezen we ervoor om deze, voor zover van toepassing, wel te presenteren.

Centrumregeling

Naam	Sociaal Domein Fryslân		
<i>alle bedragen x € 1.000</i>	<i>(zie ook programma Sociaal domein)</i>		
vestigingsplaats	Leeuwarden		
openbaar belang	In het samenwerkingsverband gaat het om de uitvoering van de wettelijke taken op het gebied van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning, Jeugdwet en Participatiewet. Door voor samenwerking te kiezen wordt getracht om de (zorgvragende) inwoners van de provincie op de meest klantvriendelijke en efficiënte wijze te helpen.		
visie op de verbonden partij	Friese gemeenten werken binnen het platform dat SDF biedt, samen aan provinciaal beleid voor een krachtig sociaal domein Fryslân. Door de samenwerking is het mogelijk om één uniforme beleidslijn, werkwijze en centrale inkoop te organiseren in het sociaal domein.		
beleidsvoornemens	In de begroting zijn geen beleidsvoornemens geformuleerd, omdat gemeenten afgesproken hebben om de scope en de governance te herijken.		
actuele ontwikkelingen	In 2021 wordt gewerkt aan het herijken van de governance en de scope. Een extern bureau heeft in een onderzoeksrapport de taken en activiteiten vastgelegd waarin de Friese gemeenten willen samenwerken.		
financieel belang gemeente	2020	2021	2022
	€ 126	€ 123	€ 125
deelneming in %	4,0	4,0	4,0
bestuurlijk belang	N.v.t.		
risicoprofiel	 [Hoog]		
Kerncijfers	2020	2021	2022
Eigen vermogen			
begin	€ 0	€ 0	€ 0
einde	€ 0	€ 0	€ 0
Vreemd vermogen			
begin	€ 0	€ 0	€ 0
einde	€ 0	€ 0	€ 0
Verwacht resultaat			
begroot	€ 0	€ 0	€ 0
werkelijk	€ 0	€ 0	€ 0

Begroting 2022-2025

<i>Bron</i>	<i>Begrotingen en jaarrekeningen Sociaal Domein Fryslân</i>
Toelichting 2022	In de regeling is opgenomen dat voor- of nadelige resultaten worden verrekend met de deelnemers.

3.2.7 Grondbeleid

Inleiding

Grond is schaars, ruimte is een breed goed. Het aanwenden van ruimte voor de één heeft direct consequenties voor het ruimtegebrek van de ander. Omdat grond en ruimte schaars zijn, heeft de overheid een taak met betrekking tot het inzetten en aanwenden van deze ruimte.

Visie op grondbeleid

De gemeente heeft haar ruimtelijke ambities voor de langere termijn vastgelegd in structuurvisies voor het hele grondgebied en voor delen daarvan. Het gemeentelijk grondbeleid staat in dienst van deze ambities. Het grondbeleid is een middel om maatschappelijke doelen te bereiken, zoals wonen, werken, natuur, sport, cultuur, recreatie, zorg en onderwijs. Op 10 december 2020 is door de gemeenteraad een nieuwe nota "Grondbeleid 2020 – 2024", waarin de nieuwe beleidsuitgangspunten zijn vastgesteld.

De gemeente kiest de komende jaren voor een situationeel grondbeleid. Per ontwikkellocatie of project wordt gezocht naar de gewenste vorm van grondbeleid: actief, facilitair of een van de vele tussenvormen (samenwerking). De keuze voor een actief of faciliterend grondbeleid dan wel voor een publiek-private samenwerking wordt ingegeven door een aantal aspecten, te weten de:

- wensen of mogelijkheden ten aanzien van regie, risico en organisatie;
- doelstellingen van de ruimtelijke inrichting en op het gebied van wonen;
- financiële doelstellingen;
- grondpositie (wel/geen eigendom van de gemeente).

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

Het BBV heeft invloed op de administratie van het grondbedrijf. De administratie van het grondbedrijf wordt conform deze voorschriften gevoerd.

Voor bouwgrondexploitaties in exploitatie (BIE) geldt een maximale looptijd van 10 jaar. Kostentoerekening aan complexen moet voortaan overeenkomen met mogelijkheden voor kostenverhaal zoals benoemd in de Wro/Bro. De gemeente rekent rente toe die is gebaseerd op de werkelijke rente over het vreemd vermogen.

Zolang gronden nog niet als bouwgrond in exploitatie zijn genomen, staan deze op de balans onder de materiële vaste activa (MVA) als 'strategische gronden'.

Prognose

Actualisering grondexploitaties – algemeen

Om inzicht te krijgen in de financiële stand van zaken in de grondexploitaties actualiseren we deze jaarlijks. Van actualisering is sprake als de uitvoering van het project binnen de vastgestelde kaders plaatsvindt. De geraamde bedragen worden vervangen door gerealiseerde bedragen, zodat we inzicht verkrijgen in de actuele boekwaarde. Zo ontstaat een geactualiseerde en onderbouwde prognose van de te verwachten resultaten van de grondexploitaties. Indien noodzakelijk worden op basis van deze prognose voorzieningen voor verliesgevendende grondexploitaties getroffen of bijgesteld.

Zowel het Besluit begroting en verantwoording (BBV) als het gemeentelijk beleid (Nota grondbeleid 2020-2024) eist minimaal een jaarlijkse actualisering van de

grondexploitaties. De raad stelt de geactualiseerde grondexploitaties jaarlijks impliciet via de begroting en de jaarrekening vast.

Relatie met de planning en control cyclus

De actualisering van de grondexploitaties per 1 januari van een boekjaar is de basis voor de waardering in de jaarrekening. De geactualiseerde boekwaarden worden op de balans verantwoord en op basis van de geactualiseerde prognoses wordt beoordeeld of voorzieningen voor verliesgevendende grondexploitaties moeten worden getroffen of bijgesteld.

Actualisering grondexploitaties – herziening BBV-verslaggevingsregels

De commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) heeft de afbakening, definiëring en verslaggevingsregels rondom grondexploitaties kritisch onder de loep genomen. De reden hiervoor is een aantal ontwikkelingen op het gebied van grondexploitaties. Namelijk: de forse afboekingen van gemeenten op grondposities in de afgelopen jaren, de aanbevelingen uit het rapport Vernieuwing BBV over transparantie en vergelijkbaarheid, en de invoering van de belastingplicht voor de vennootschapsbelasting (Vpb) voor gemeenten. Dit heeft geleid tot een aantal wijzigingen in het BBV en de uitwerking hiervan in notities van de Commissie BBV. De wijzigingen moeten leiden tot meer transparantie, eenduidigheid, behoedzaamheid en een vermindering van de administratieve lasten.

Financiën van de grondexploitaties

Een grondexploitatie is de financiële vertaling van een ruimtelijk plan. Het is een overzicht van kosten en opbrengsten van de productie van bouwrijpe en woonrijpe grond, uitgezet in de tijd (fasering), rekening houdend met kosten- en opbrengstenstijgingen en rentetoerekening. De grondexploitatie heeft gedurende de looptijd van het plan verschillende functies. Tijdens de fase van planvoorbereiding is het vooral een instrument voor het berekenen van de financiële gevolgen en het beoordelen van de haalbaarheid van het voorgenomen plan (beoordelen, kiezen, besluiten). Tijdens de fase van de planuitvoering is de grondexploitatie vooral een instrument voor het bewaken van de uitvoering (budgetteren, volgen, verschillen analyseren en afrekenen).

In onderstaande tabel een overzicht van de resultaten van de lopende complexen.

Bouwgrond in exploitatie		Boekwaarden 31 december 2020	Nog te maken kosten	Verwachte opbrengst	Indicatie winst in (NCW)	Eindwaarde in €
nr:	Woningbouw					
3	Surhuisterveen - Vierstromenland	€ 509.708,56	€ 35.972,30	€ -	€ -536.681,00	€ -547.414,24
7	Surhuisterveen - Nije Jirden	€ 356.268,75	€ 389.886,15	€ 816.934,80	€ 67.274,00	€ 71.391,88
13	Buitenpost - Lutkepost	€ 216.711,70	€ 179.064,33	€ 456.591,00	€ 433.296,00	€ 450.801,22
31	Augustinusga - It Maskelyn	€ 61.337,10	€ 106.458,76	€ 195.300,00	€ 26.588,00	€ 27.662,21
32	Buitenpost - De Lits	€ 302.449,42	€ 319.124,90	€ 444.600,00	€ -169.210,00	€ -179.567,19
57	Twijzel - Sportvelden	€ 70.075,96	€ 77.580,09	€ 208.498,00	€ 57.125,00	€ 60.622,00
91	Harkema - De Fûgelkamp	€ 73.866,71	€ 112.147,29	€ 189.700,00	€ 3.043,00	€ 3.229,62
		€ 1.590.418,20	€ 1.220.233,82	€ 2.311.623,80	€ -118.565,00	€ -113.274,49
nr:	Bedrijventerrein					
302	Harkema - Quakkenburg De Bolster	€ 40.366,46	€ 177.010,78	€ 212.312,50	€ -5.329,00	€ -5.768,75
303	Buitenpost - De Swadde II	€ 56.535,43	€ 237.711,20	€ 126.081,94	€ 375.403,00	€ -168.274,18
304	Surhuisterveen - Lauwerskwartier fase 2	€ 729.163,60	€ 895.664,14	€ 2.042.929,00	€ 375.403,00	€ 414.475,09
369	Kootstertille - Oostkern/Westkern	€ -271.858,60	€ 479.630,30	€ 1.100.430,00	€ 4.303.168,00	€ 4.751.045,36
		€ 554.206,89	€ 1.790.016,41	€ 3.481.753,44	€ 5.048.645,00	€ 4.991.477,51
		€ 2.144.625,09	€ 3.010.250,23	€ 5.793.377,24	€ 4.930.080,00	€ 4.878.203,02
	Verliesvoorziening	€ -901.024,36				

Bouwgrond in exploitatie		Nog te verkopen in m2	Kavels eind 2020	Verkocht 2021	Looptijd t/m jaar	Prognose t/m 2025	Uitgifte 2026 e.v.
nr:	Woningbouw						
3	Surhuisterveen - Vierstromenland	-	-	-	2021	-	-
7	Surhuisterveen - Nije Jirden	1.365	1	1	2023	-	-
13	Buitenpost - Lutkepost	3.190	5	3	2022	2	-
31	Augustinusga - It Maskelyn	578	2	2	2022	-	-
32	Buitenpost - De Lits	4.400	16	-	2023	16	-
57	Twijzel - Sportvelden	2.604	6	4	2022	2	-
91	Harkema - De Fûgelkamp	<u>1.339</u>	4	-	2023	4	-
		13.476					
nr:	Bedrijventerrein						
302	Harkema - Quakkenburg De Bolster	8.353	4	0	2024	4	-
303	Buitenpost - De Swadde II	4.897	2	1	2022	1	-
304	Surhuisterveen - Lauwerskwartier fase 2	40.715	11	10	2025	1	-
369	Kootstertille - Oostkern	31.331	7	4	2025	3	-
369	Kootstertille - Westkern	<u>5.000</u>	1	0	2025	1	-
		90.296					

Grondprijzen

Op basis van Europese regelgeving moet de gemeente marktconforme grondprijzen hanteren, ter voorkoming van ongeoorloofde staatssteun. Het beleid met betrekking tot grondprijzen is vastgelegd in de nota 'Grondbeleid 2020-2024'. Dit beleid is het uitgangspunt voor het handelen.

4 FINANCIËLE BEGROTING

4.1 Overzicht baten en lasten

4.1.1 Meerjarenbegroting

Begroting 2022-2025

Meerjarenbegroting 2022 - 2025

Programma (x € 1.000)	2022			2023			2024			2025		
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
0. Bestuur en ondersteuning	4.457	63.598	59.142	3.484	61.441	57.957	1.388	60.892	59.505	1.218	60.829	59.612
1. Veiligheid	2.202	66	- 2.136	2.240	100	- 2.141	2.287	112	- 2.175	2.343	125	- 2.219
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	5.477	356	- 5.121	5.609	356	- 5.252	5.740	336	- 5.404	5.613	275	- 5.338
3. Economie	654	406	- 247	653	333	- 321	653	47	- 607	440	30	- 410
4. Onderwijs	3.660	1.017	- 2.643	3.627	1.017	- 2.611	3.656	1.017	- 2.639	3.647	1.017	- 2.630
5. Sport, cultuur en recreatie	6.649	947	- 5.702	6.605	947	- 5.658	6.535	947	- 5.588	6.468	947	- 5.521
6. Sociaal domein	44.615	11.542	- 33.073	43.975	11.598	- 32.377	43.174	11.612	- 31.562	42.937	11.612	- 31.325
7. Volksgezondheid en milieu	7.894	7.103	- 791	7.803	7.182	- 622	7.795	7.245	- 550	7.875	7.297	- 578
8. Vrosh	2.403	948	- 1.456	2.393	899	- 1.494	2.076	900	- 1.175	2.076	901	- 1.174
Overhead	9.748	113	- 9.635	9.160	113	- 9.048	9.049	113	- 8.936	8.956	113	- 8.843
Mutaties reserves	86	1.972	1.886	17	1.197	1.180	17	552	535	17	342	325
BEGROTINGSRESULTAAT	87.845	88.068	223	85.568	85.182	-386	82.370	83.773	1.403	81.588	83.488	1.900

4.1.2 Toelichting

Rekening 2020, begroting 2021 - 2022

Hieronder wordt de rekening 2020 en de begroting 2021 vergeleken met de begroting 2022. Om de ontwikkelingen duidelijk te maken presenteren we ook de wijzigingen in de begroting 2021 ten opzichte van de oorspronkelijke begroting.

Programma (x € 1.000)	2020 rekening		
	lasten	baten	saldo
0. Bestuur en ondersteuning	6.405	67.709	61.304
1. Veiligheid	1.994	49	- 1.945
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	5.007	531	- 4.476
3. Economie	761	217	- 545
4. Onderwijs	2.958	643	- 2.314
5. Sport, cultuur en recreatie	5.988	1.192	- 4.796
6. Sociaal domein	44.489	14.197	- 30.292
7. Volksgezondheid en milieu	7.064	6.570	- 494
8. Vrosh	2.514	1.879	- 634
Overhead	10.111	234	- 9.876
Mutaties reserves	3.530	4.190	660
TOTAAL	90.821	97.412	6.590

Begroting 2022-2025

Programma (x € 1.000)	2021 primitief			2021 incl. wijzigingen			2022		
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
0. Bestuur en ondersteuning	4.284	62.058	57.774	5.614	63.342	57.728	4.457	63.598	59.142
1. Veiligheid	2.034	50	- 1.984	2.119	50	- 2.069	2.202	66	- 2.136
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	5.215	256	- 4.959	5.865	328	- 5.536	5.477	356	- 5.121
3. Economie	573	420	- 153	605	420	- 185	654	406	- 247
4. Onderwijs	3.484	864	- 2.620	3.445	909	- 2.536	3.660	1.017	- 2.643
5. Sport, cultuur en recreatie	5.780	634	- 5.147	6.550	702	- 5.848	6.649	947	- 5.702
6. Sociaal domein	43.739	10.793	- 32.946	46.800	12.619	- 34.181	44.615	11.542	- 33.073
7. Volksgezondheid en milieu	7.356	6.934	- 422	7.682	6.934	- 747	7.894	7.103	- 791
8. Vrosh	2.784	1.174	- 1.611	2.586	1.074	- 1.513	2.403	948	- 1.456
Overhead	9.356	113	- 9.243	9.820	113	- 9.707	9.748	113	- 9.635
Mutaties reserves	569	1.471	902	544	4.807	4.263	86	1.972	1.886
TOTAAL	85.175	84.767	- 408	91.629	91.298	- 331	87.845	88.068	223

Incidentele baten en lasten

In overeenstemming met Artikel 23.b. van de BBV lichten wij hieronder de incidentele baten en lasten per programma toe. Per programma worden ten minste de belangrijkste posten afzonderlijk toegelicht. De overige posten worden als een totaalbedrag opgenomen.

Als gemeente hebben wij de verantwoordelijkheid om een begroting vast te stellen die structureel en reëel in evenwicht is. Op basis van dit criterium wordt voor het komende begrotingsjaar door de Provincie besloten of wij onder repressief of preventief toezicht vallen.

Het begrotingssaldo bedraagt:

Bedragen x € 1.000	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Saldo van baten en lasten	-1.663	-1.566	934	1.575
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	1.886	1.180	535	325
Begrotingsresultaat	223	-386	1.469	1.900
Waarvan incidenteel baten en lasten (saldo)	-386	-237	-39	-23
Structureel begrotingssaldo (reëel/materieel evenwicht)	-163	-623	1.430	1.877

Begroting 2022-2025

Incidentele baten en lasten (x € 1.000)	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
<i>Incidentele baten</i>				
Winstneming bouwgronden	451	324	39	23
Bijdr. AR (tijdelijke) capaciteitsuitbreiding DIV	60			
Bijdr. AR Regiodeal	213	213	213	
Bijdr. AR Renovatie tenniscomplexen		27		
Bijdr. AR Overgangsfase Zwembad Buitenpost	276	275		
Bijdr. AR Omgevingswet	22			
Bijdr. AR Herindeling Team Communicatie / tijdelijke uitbr.	57			
Bijdr. AR Continuering fte HRM Kn 2022-2025	45			
Bijdr. AR MTO 2022 Kn 2022-2025	13			
Bijdr. AR P&C-coördinator/gemeenteadviseur Kn 2022-2025	47	47		
Bijdr. AR Bijdrage recreatief park S'veen/bijenlint Kn 2022-2025	15			
Bijdr. AR Impuls Spitkeet Kn 2022-2025	50	50		
Bijdr. AR Uitbreiding formatie zorgadministratie Kn 2022-2025	20	20		
Bijdr. AR Uitbreiding formatie Communicatie tbv SD Kn 2022-2025	35			
Bijdr. AR Uitbreiding formatie Gebiedsteams Kn 2022-2025	250			
Bijdr. AR Project Beurtschip Kn 2022-2025	144	144		
Bijdr. AR Herstelplan Sociaal Cultureel werk Kn 2022-2025	142			
Bijdr. AR Uitbreiding ondersteuning gaswinning Kn 2022-2025	33	33		
Bijdr. AR Formatie gem. beleid op het vlak milieu Kn 2022-2025	35	35		
Bijdr. AR Uitvoering woningbouwprogrammering Kn 2022-2025	200	200		
Bijdr. AR Motie P5-M3 Verdubbeling evenementensubsidies	16	16		
Totaal incidentele baten	2.123	1.383	252	23
<i>Incidentele lasten</i>				
Transitievisie Warmte / Klimaatmiddelen (2020)	65	87		
(Tijdelijke) formatie uitbreiding DIV (2019)	60			
Regiodeal (2020)	213	213	213	
Renovatie tenniscomplexen		27		
Overgangsfase Zwembad 'De Kûpe' (2020)	276	275		
Omgevingswet (2020)	22			
<i>Kadernota 2022-2025</i>				
00.02 Herindeling Team Communicatie / tijdelijke uitbr.	57			
00.04 Continuering fte HRM Kn 2022-2025	45			
00.05 MTO 2022 Kn 2022-2025	13			
00.11 P&C-coördinator/gemeenteadviseur Kn 2022-2025	47	47		
05.07 Bijdrage recreatief park S'veen/bijenlint Kn 2022-2025	15			
05.13 Impuls Spitkeet Kn 2022-2025	50	50		
06.10 Uitbreiding formatie zorgadministratie Kn 2022-2025	20	20		
06.11 Uitbreiding formatie Communicatie tbv SD Kn 2022-2025	35			
06.12 Uitbreiding formatie Gebiedsteams Kn 2022-2025	250			
06.13 Project Beurtschip Kn 2022-2025	144	144		
06.14 Herstelplan Sociaal Cultureel werk Kn 2022-2025	142			
07.08 Uitbreiding ondersteuning gaswinning Kn 2022-2025	33	33		
07.10 Formatie gem. beleid op het vlak milieu Kn 2022-2025	35	35		
08.05 Uitvoering woningbouwprogrammering Kn 2022-2025	200	200		
Motie P5-M3 Verdubbeling evenementensubsidies Kn 2022-2025	16	16		
Totaal incidentele lasten	1.737	1.146	213	0
Saldo incidentele baten en lasten	386	237	39	23

Reserves

In overeenstemming met Artikel 23.c. van het BBV presenteren wij hieronder de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

De stortingen en onttrekkingen uit de reserves staan per programma toegelicht in het overzicht 'Wat mag het kosten'.

Stortingen in of onttrekkingen aan de reserves (alle programma's)				
<i>bedragen x € 1.000</i>	2022	2023	2024	2025
Gestort in de reserve	86	17	17	17
Onttrokken aan de reserve	1.972	1.197	552	342
Per saldo	1.886	1.180	535	325

4.1.3 Baten en lasten per taakveld

Begroting 2022-2025

Geraamde baten en lasten per taakveld

Taakveld

(bedragen x € 1.000)

Taakveld	Begroting 2022			Begroting 2023			Begroting 2024			Begroting 2025		
	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo	lasten	baten	saldo
0. Bestuur en ondersteuning	14.291	65.683	51.393	12.661	62.751	50.090	10.453	61.557	51.104	10.190	61.285	51.094
AU en overige uitkeringen gemeentefonds	-	56.723	56.723	-	54.662	54.662	-	54.130	54.130	-	54.067	54.067
Beheer overige gebouwen en gronden	19	8	- 11	19	8	- 11	19	8	- 11	19	8	- 11
Belastingen overig	55	56	1	55	56	1	55	56	1	55	56	1
Bestuur	1.758	-	- 1.758	1.747	-	- 1.747	1.715	-	- 1.715	1.659	-	- 1.659
Burgerzaken	1.223	265	- 958	1.256	265	- 991	1.227	265	- 962	1.227	265	- 962
Mutaties reserves	86	1.972	1.886	17	1.197	1.180	17	552	535	17	342	325
Overhead	9.748	113	- 9.635	9.160	113	- 9.048	9.049	113	- 8.936	8.956	113	- 8.843
Overige baten en lasten	1.053	122	- 931	58	38	- 20	- 1.975	38	2.013	- 2.093	38	2.131
OZB niet-woningen	171	2.111	1.940	171	2.141	1.970	171	2.141	1.970	171	2.141	1.970
OZB woningen	217	3.926	3.709	217	3.981	3.764	217	3.981	3.764	217	3.981	3.764
Treasury	- 40	386	426	- 38	290	328	- 41	274	314	- 37	274	311
Vennootschapsbelasting (VpB)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1. Veiligheid	2.202	66	- 2.136	2.240	100	- 2.141	2.287	112	- 2.175	2.343	125	- 2.219
Crisisbeheersing en brandweer	1.675	50	- 1.625	1.723	50	- 1.673	1.777	50	- 1.727	1.833	50	- 1.783
Openbare orde en veiligheid	527	16	- 511	517	49	- 468	510	62	- 448	510	74	- 436
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	5.477	356	- 5.121	5.609	356	- 5.252	5.740	336	- 5.404	5.613	275	- 5.338
Economische havens en waterwegen	35	-	- 35	35	-	- 35	35	-	- 35	35	-	- 35
Parkeren	39	-	- 39	38	-	- 38	38	-	- 38	38	-	- 38
Verkeer en vervoer	5.403	356	- 5.047	5.535	356	- 5.179	5.667	336	- 5.331	5.540	275	- 5.265
3. Economie	654	406	- 247	653	333	- 321	653	47	- 607	440	30	- 410

Begroting 2022-2025

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	51	6	- 45	51	6	- 45	51	6	- 45	51	6	- 45
Economische ontwikkeling	467	-	- 467	467	-	- 467	467	-	- 467	253	-	- 253
Economische promotie	129	24	- 105	129	24	- 105	129	24	- 105	129	24	- 105
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	6	376	370	6	302	296	6	17	10	6	-	- 6
4. Onderwijs	3.660	1.017	- 2.643	3.627	1.017	- 2.611	3.656	1.017	- 2.639	3.647	1.017	- 2.630
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	2.517	1.017	- 1.501	2.512	1.017	- 1.495	2.512	1.017	- 1.495	2.512	1.017	- 1.495
Onderwijshuisvesting	1.142	-	- 1.142	1.115	-	- 1.115	1.144	-	- 1.144	1.135	-	- 1.135
5. Sport, cultuur en recreatie	6.649	947	- 5.702	6.605	947	- 5.658	6.535	947	- 5.588	6.468	947	- 5.521
Cultureel erfgoed	128	-	- 128	81	-	- 81	73	-	- 73	46	-	- 46
Cultuurpresent., -prod. en -participatie	444	41	- 402	444	41	- 402	444	41	- 402	443	41	- 402
Media	831	247	- 584	831	247	- 584	831	247	- 584	831	247	- 584
Musea	462	135	- 326	461	135	- 325	411	135	- 275	411	135	- 275
Openb. groen en (openlucht)recreatie	2.091	10	- 2.081	2.101	10	- 2.091	2.097	10	- 2.087	2.091	10	- 2.081
Sportaccommodaties	2.249	477	- 1.771	2.244	477	- 1.766	2.251	477	- 1.773	2.217	477	- 1.740
Sportbeleid en activering	445	36	- 409	445	36	- 409	429	36	- 393	429	36	- 393
6. Sociaal domein	44.615	11.542	- 33.073	43.975	11.598	- 32.377	43.174	11.612	- 31.562	42.937	11.612	- 31.325
Arbeidsparticipatie	805	111	- 694	853	167	- 686	709	181	- 528	706	181	- 525
Begeleide participatie	5.523	-	- 5.523	5.376	-	- 5.376	5.235	-	- 5.235	5.101	-	- 5.101
Geëscaleerde zorg 18-	1.285	-	- 1.285	1.285	-	- 1.285	1.285	-	- 1.285	1.285	-	- 1.285
Geëscaleerde zorg 18+	99	-	- 99	99	-	- 99	99	-	- 99	99	-	- 99
Inkomensregelingen	13.291	11.096	- 2.195	13.291	11.096	- 2.195	13.291	11.096	- 2.195	13.291	11.096	- 2.195
Maatwerkdienstverlening 18-	8.150	-	- 8.150	8.001	-	- 8.001	7.918	-	- 7.918	7.818	-	- 7.818
Maatwerkdienstverlening 18+	9.474	319	- 9.155	9.474	319	- 9.155	9.454	319	- 9.135	9.454	319	- 9.135
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	887	-	- 887	887	-	- 887	887	-	- 887	887	-	- 887
Samenkracht en burgerparticipatie	1.449	15	- 1.433	1.307	15	- 1.291	1.306	15	- 1.291	1.306	15	- 1.290

Begroting 2022-2025

Wijkteams	3.652	-	- 3.652	3.402	-	- 3.402	2.988	-	- 2.988	2.988	-	- 2.988
7. Volksgezondheid en milieu	7.894	7.103	- 791	7.803	7.182	- 622	7.795	7.245	- 550	7.875	7.297	- 578
Afval	3.461	4.366	905	3.318	4.393	1.075	3.298	4.392	1.094	3.298	4.392	1.094
Begraafplaatsen en crematoria	-	3	3	-	3	3	-	3	3	-	1	1
Milieubeheer	1.140	-	- 1.140	1.125	-	- 1.125	1.059	-	- 1.059	1.059	-	- 1.059
Riolering	1.986	2.734	748	2.034	2.787	753	2.087	2.851	764	2.142	2.904	763
Volksgezondheid	1.307	-	- 1.307	1.327	-	- 1.327	1.351	-	- 1.351	1.376	-	- 1.376
8. Vrosh	2.403	948	- 1.456	2.393	899	- 1.494	2.076	900	- 1.175	2.076	901	- 1.174
Grondexploitatie (niet bedrijventerr.)	333	445	112	333	391	58	333	392	59	333	393	60
Ruimtelijke ordening	1.167	84	- 1.083	1.167	90	- 1.077	1.079	90	- 990	1.079	90	- 990
Wonen en bouwen	904	419	- 485	894	419	- 475	663	419	- 245	663	419	- 245
Begrotingsresultaat	87.845	88.068	223	85.568	85.182	- 386	82.370	83.773	1.403	81.588	83.488	1.900

4.2 Uiteenzetting financiële positie en toelichting

4.2.1 EMU-saldo

Volgens het Verdrag van Maastricht mogen lidstaten geen tekort hebben van meer dan 3% van het Bruto Binnenlands Product. Het tekort of overschot van de decentrale overheden, dus ook gemeenten, maakt daar onderdeel van uit.

Het EMUsaldo wordt bepaald door twee factoren:

- Het overschot of het tekort op de gemeenterekening
- Het saldo van investeringen minus afschrijvingen

Het is dus mogelijk dat gemeenten een sluitende begroting hebben maar dat er in EMU-termen toch sprake is van een tekort. Dat kan als er relatief veel wordt geïnvesteerd (gemeenten sturen op de kapitaallasten en niet op het investeringsbedrag als zodanig) of als er veel bestedingen ten laste van de reserves zijn.

Maatregelen die een gemeente kan nemen om het EMU-tekort terug te brengen, zijn:

- Uitstel van EMU-relevante grondaankopen
- Temporiseren van investeringen
- Activiteiten grondbedrijf onderbrengen in private contracten
- Huren/leasen in plaats van kopen

In onderstaande tabel is het verwachte EMU-saldo over de jaren 2021 t/m 2023 van onze gemeente weergegeven.

Omschrijving	2021	2022	2023
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
	Volgens realisatie t/m sept. 2021, aangevuld met raming resterende periode	Volgens begroting 2022	Volgens meerjarenraming in begroting 2022
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	3.974	1.663	1.566
2 Mutatie (im)materiële vaste activa	1.489	714	-951
3 Mutatie voorzieningen	-503	-215	-43
4 Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-854	-942	20
5 Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0
Berekend EMU-saldo	2.836	1.676	2.454

4.2.2 Investerings

Op grond van artikel 20.2 van het BBV presenteren wij de voorgenomen investeringen voor 2022. Deze worden gesplitst in investeringen met een *economisch nut* en investeringen in de openbare ruimte met een *maatschappelijk nut*.

Gepresenteerd worden de investeringen waarvan het investeringsbedrag hoger is dan € 50.000 of gelijksoortige kleinere investeringen bij elkaar opgeteld.

Het gaat hierbij om geplande vervangingsinvesteringen, waarvan de financiële afschrijving van de bestaande investering is afgerond. Jaarlijks vindt er een actualisatie plaats, waarbij tevens nut en noodzaak van de geplande investering wordt beoordeeld. Eventueel vindt doorschuiving in de tijd plaats. Vervangingen vinden niet eerder plaats dan noodzakelijk. De bedoeling van deze werkwijze ten aanzien van vervangingsinvesteringen is dat er financiële ruimte binnen de begroting aanwezig is om de vervangingsinvesteringen te kunnen doen als ze nodig zijn. Via een stelpost in de begroting houden we er financieel al rekening mee dat niet alle geplande investeringen plaatsvinden. De vervangingsinvesteringen van € 2,9 miljoen voor economisch nut en € 1,6 miljoen maatschappelijk nut bestaan uit 30 posten. Dit betreft investeringen in onder andere het gemeentelijke rioleringsplan (GRP), onderhoud en aanpassingen aan wegen, diverse materieel en restauratie van een kerktoren.

Economisch nut

Omschrijving	Bedrag
Jaar 2022	
Investerings gebouwenbeheersprogramma diverse gebouwen	181.000
Voertuigen, gereedschappen, etc.	1.518.000
Investerings GRP	1.208.000
	2.907.000
Jaar 2023	
Investerings gebouwenbeheersprogramma diverse gebouwen	58.000
Voertuigen, gereedschappen, etc.	1.174.000
Investerings GRP	1.378.000
	2.2610.000
Jaar 2024	
Investerings gebouwenbeheersprogramma diverse gebouwen	132.000
Voertuigen, gereedschappen, etc.	325.000
Investerings GRP	1.328.000
	1.785.000
Jaar 2025	
Investerings gebouwenbeheersprogramma diverse gebouwen	82.000
Investerings GRP	1.253.000
	1.335.000

Maatschappelijk nut

Omschrijving	Bedrag
Jaar2022	
Wegenonderhoud en wegbeheer	1.583.000
Speelterreinen	59.000
	1.642.000
Jaar 2023	
Wegenonderhoud en wegbeheer	848.000
Speelterreinen	36.000

	884.000
Jaar 2024	
Wegenonderhoud en wegbeheer	848.000
Speelterreinen	67.000
	915.000
Jaar 2025	
Wegenonderhoud en wegbeheer	848.000
	848.000

4.2.3 Financiering

Volgens Artikel 20.2.d van de BBV moeten wij in de toelichting op de financiële positie aandacht besteden aan de financiering. Wij verwijzen hiervoor naar de Paragrafen, onderdeel Financiering.

Overzicht leningen

De gemeente trekt langlopende leningen aan om haar activiteiten te kunnen financieren. Onderstaand overzicht geeft inzicht in de schuld per 1 januari en 31 december. Het betreft in het recente verleden aangegane overeenkomsten voor de toen geldende rentetarieven. De huidige tarieven zijn veel lager. Rentehervorming binnen de bestaande contracten is alleen mogelijk als dit contractueel is vastgelegd.

Overzicht langlopende leningen

Leningnr.	Kredietverstrekker	Schuld in € per		Rentepercentage
		1-1-2022	31-12-2022	
40.0068344	BNG	580.839	0	2,720%
40.0068345	BNG	1.361.341	1.361.341	3,030%
40.0068346	BNG	1.080.484	1.020.871	2,980%
40.0068343	BNG	1.598.031	1.598.031	2,950%
893.000.020	SvN	141.400	33.095	1,500%
40.110553	BNG	3.350.294	3.100.588	0,438%
40.110693	BNG	22.141.433	20.665.338	0,840%
40.112.670	BNG	10.400.000	9.100.000	0,480%
Totaal		40.653.822	36.879.263	

4.2.4 Reserves

In overeenstemming met Artikel 20.2.c van de BBV besteden wij aandacht aan de stand en het gespecificeerde verloop van de reserves.

De omvang van de reserves bedraagt dit begrotingsjaar naar verwachting € 17.843.000. Dit saldo is inclusief het jaarlijks begrotingsresultaat.

4.2.5 Voorzieningen

In overeenstemming met Artikel 20.2.c van de BBV besteden wij aandacht aan de stand en het gespecificeerde verloop van de voorzieningen.

De omvang van de voorzieningen bedraagt dit begrotingsjaar € 3.490.000.

4.3 Meerjarenbalans

Geprognosticeerde meerjarenbalans per 1 januari (x € 1.000)

ACTIVA	2020	2021	2022	2023	2024	2025
(im) Materiële vaste activa	62.728	62.554	80.355	79.404	78.690	76.565
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	336	336	716	716	716	716
Financiële vaste activa: Leningen	6.047	4.190	4.119	4.047	3.976	3.904
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar	418	-	-	-	-	- +
Totaal Vaste Activa	69.529	67.080	85.190	84.167	83.382	81.185
Voorraden: Onderhanden werk & Overige grond- en hulpstoffen	1.258	1.439	1.439	1.439	1.439	1.439
Voorraden: Gereed product en handelsgoederen & vooruitbetalingen	-	-	-	-	-	-
Uitzettingen < 1 jaar	9.561	12.291	10.000	10.000	10.000	10.000
Liquide middelen	377	780	500	500	500	500
Overlopende activa	2.574	4.296	3.500	3.500	3.500	3.500 +
Totaal Vlottende Activa	13.770	18.806	15.439	15.439	15.439	15.439
Totaal Activa	83.299	85.886	100.629	99.606	98.821	96.624
PASSIVA	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Eigen vermogen	17.778	23.709	19.441	17.843	16.886	15.966
Voorzieningen	5.247	4.208	3.707	3.492	3.448	3.580
Vaste schuld	47.945	43.848	40.340	37.113	34.144	31.412 +
Totaal Vaste Passiva	70.970	71.765	63.488	58.448	54.478	50.958
Vlottende schuld	6.076	4.188	29.141	33.158	36.343	37.666
Overlopende passiva	6.253	9.933	8.000	8.000	8.000	8.000 +
Totaal Vlottende Passiva	12.329	14.121	37.141	41.158	44.343	45.666
Totaal Passiva	83.299	85.886	100.629	99.606	98.821	96.624